

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Környezetgazdaságtan Tanszék

Regionális- és környezeti gazdaságtan mesterszak

TANULMÁNY

**KÉT HELYZETÉRTÉKELÉSI MÓDSZER BEMUTATÁSA (PÉCS, SZEGED
PÉLDÁJÁN KERESZTÜL) SOKSZÍNŰ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK
TERVEZÉSÉHEZ**

Készítette:

Szabó Mariann

Belső konzulens:

Dr. Csete Mária

egyetemi docens

*A tanulmány, a szerző 2012. évben a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,
Gazdaság- és Társadalomtudományi Karának Környezetgazdaságtan Tanszékén, a
Regionális- és környezeti gazdaságtan mesterképzésére benyújtott diplomamunkáján alapul.*

*A szerző hozzájárulását adja a tanulmányban szereplő képi, szöveges tartalom szabad
felhasználására, idézésére, a forrás feltüntetésével, feltéve, hogy a további felhasználás
tudományos célból történik.*

Budapest, 2013

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	1
2	A városok.....	2
2.1	A két város fejlődéséről.....	2
2.1.1	A Római Birodalom kora	3
2.1.2	A római kor és a honfoglalás között	4
2.1.3	A honfoglalás és az Árpád-kor.....	4
2.1.4	A 14-15. század.....	5
2.1.5	A török hódoltság kora.....	5
2.1.6	A 18-19. századi fejlődés	6
2.1.7	Az első világháborút követő évek	10
2.1.8	A második világháborút követő évek.....	11
2.1.9	A Rendszerváltozást követő évek	14
2.2	A két város fejlődésének értékelése	16
3	A termelés, a pénzügyi és gazdasági élet koncentrációjának vizsgálata Baranya és Csongrád megyében.....	23
3.1	Gazdasági folyamatok beazonosítása (statisztikai elemzés)	23
3.1.1	Bruttó hazai termék alakulása országos összehasonlításban.....	23
3.1.2	Vándorlási egyenleg.....	24
3.1.3	Vállalkozói aktivitás vizsgálata.....	25
3.1.4	Gazdasági szervezetek száma nemzetgazdasági ágak szerint.....	27
3.1.5	A bruttó hozzáadott érték	32
3.1.6	Ipari termelési érték ágazati szerkezetének vizsgálata.....	40
3.1.7	Külföldi tőkebefektetés országos részesedésének vizsgálata.....	49
3.2	Pénzintézetek.....	51
3.3	Fejlesztési ügynökségek.....	55
4	Befejezés.....	57

Ábrajegyzék

1. ábra Egy főre jutó bruttó hazai termék 2007-2010 között (ország, Baranya-, Csongrád megye).....	24
2. ábra Vándorlási egyenleg Baranya megyében 2005-2010 között (100 lakosra vetítve)	24
<i>Forrás: (TeIR) KSH</i>	24
3. ábra Vándorlási egyenleg Csongrád megyében 2005-2010 között (100 lakosra vetítve) ...	25
4. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Baranya megyében 2005-2010 között.....	25
5. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Csongrád megyében 2005-2010 között.....	26
6. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Magyarországon 2005-2010 között.....	27
7. ábra Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint Baranya megyében (2008-2010)	29
8. ábra Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint Csongrád megyében (2008-2010)	30
9. ábra Működő vállalkozások számának alakulása gazdasági ág szerint (2008-2010) Baranya megyében	31
10. ábra Működő vállalkozások számának alakulása gazdasági ág szerint (2008-2010) Csongrád megyében.....	32
11. ábra A bruttó hozzáadott érték alakulása Baranya megyében (2007-2010)	33
12. ábra A bruttó hozzáadott érték alakulása Csongrád megyében (2007-2010)	35
13. ábra A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti alakulása Banya-, és Csongrád megyében, illetve Magyarországon, 2010-ben	37
14. ábra A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak szerint folyó áron (2010.), Csongrád megye.....	38
15. ábra A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak szerint folyó áron (2010.), Baranya megye.....	38
16. ábra Ipari termelési érték ágazati szerkezete Baranya megyében (2008)	41
17. ábra Ipari termelési érték ágazati szerkezete Csongrád megyében (2008)	41
18. ábra Külföldi vállalkozások tőkéje 2000-2010. között Budapesten, Baranya és Csongrád megyében	49
19. ábra Vizsgálatba bevont takarékszövetkezetek és bankok Baranya megyében.....	53

20. ábra Vizsgálatba bevont takarékszövetkezetek és bankok Csongrád megyében.....	55
21. ábra Vizsgált fejlesztési ügynökségek Baranya és Csongrád megyében.....	55
1. ábramelléklet Pannónia úthálózata (Mócsy nyomán).....	I

Táblázatjegyzék

1. táblázat Szeged legmeghatározóbb gyáripari egységei (ágazati besorolással) a II. világháború után.....	12
2. táblázat Történeti áttekintést értékelő szempontrendszer (környezet – gazdaság – társadalom - intézményrendszer)	16
3. táblázat Pécs és Szeged városfejlődési folyamatának időbeli alakulása a Római Birodalom korától a második háborút követő évekig környezet- gazdaság- társadalom és intézményrendszer dimenziók szerint.....	17
4. táblázat A városfejlődést kísérő környezeti jelenségek	18
5. táblázat A városfejlődést kísérő gazdasági jelenségek	19
6. táblázat A városfejlődést kísérő társadalmi jelenségek	21
7. táblázat A városfejlődést kísérő intézményi kapcsolódású jelenségek.....	22
8. táblázat A bruttó hazai termék (GDP) alakulása Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között, piaci beszerzési áron (millió Ft).....	23
9. táblázat A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti eloszlása, és a gazdasági ágban működő vállalkozások arányai, Baranya megyében 2008-2010 között.....	39
10. táblázat A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti eloszlása, és a gazdasági ágban működő vállalkozások arányai, Csongrád megyében 2008-2010 között.....	40
11. táblázat Baranyai megyei társaságok a Dél Dunántúli TOP 20 rangsorból, 2008. év árbevétele szerint	43
12. táblázat Csongrád megyei társaságok a Dél Alföldi TOP 20 rangsorból, 2008. év árbevétele szerint	46
13. táblázat Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéjének megoszlása 2000-2010. között Budapest, és a megyék között.....	49
14. táblázat Megyék külföldi érdekeltségű vállalkozásainak száma, és tőkéje szerinti rangsorának elkészítési folyamata, az egyes lépésekhez tartozó részeredményekkel	50
15. táblázat A 19 magyarországi megye rangsorának összehasonlítása külföldi érdekeltségű vállalkozások száma valamint azok külföldi tőkéje szerint 2008-2010 között.....	51
16. táblázat Vizsgált fejlesztési ügynökségek Baranya és Csongrád megyében, ábrasegédlet	56

1. táblázatmelléklet Magyarország legnagyobb lakótelepei a fővárosban és vidéken.....	II
2. táblázatmelléklet Egy főre jutó bruttó hazai termék alakulása Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között, ezer Ft.....	II
3. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2008-ban Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon.....	III
4. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2008-ban	IV
5. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2008-ban	V
6. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2008-ban	VI
7. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2009-ben Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon.....	VII
8. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2009-ben	VIII
9. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2009-ben	IX
10. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2009-ben	X
11. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2010-ben Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon.....	XI
12. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2010-ben	XII
13. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2010-ben	XIII
14. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2010-ben	XIV

15. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak szerint folyó áron Baranya és Csongrád megyében, Magyarországon 2007-2010 között (millió Ft).....	XV
16. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték- a gazdasági ágak szerint folyó áron- aránya az országos értékhez Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között.....	XVI
17. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak szerinti eloszlása folyó áron Baranya és Csongrád megyében, Magyarországon 2007-2010 között.....	XVII
18. táblázatmelléklet Gazdasági ágak (TEÁOR '08 szerint).....	XVII
19. táblázatmelléklet TOP 20 vállalkozás árbevétel szerint rangsorolva 2009-ben, Dél-Dunántúl.....	XIX
20. táblázatmelléklet TOP 20 vállalkozás árbevétel szerint rangsorolva 2009-ben, Dél-Alföld	XXII
21. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma Magyarországon 2000-2010 között.....	XXV
22. táblázatmelléklet A megyék és Budapest országos részesedése külföldi érdekeltségű vállalatok száma szerint 2000-2010.....	XXVI
23. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma a 19 magyar megyében, Budapest nélkül 2000-2010 között (db).....	XXVII
24. táblázatmelléklet Megyék országos részesedése (Budapest nélkül), külföldi érdekeltségű vállalatok száma szerint	XXVIII
25. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje Magyarországon 2000-2010 között (milliárd Ft).....	XXX
26. táblázatmelléklet Megyék és Budapest országos részesedése külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje szerint 2000-2010 között	XXXI
27. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéje a 19 magyar megyében, (Budapest + nem elosztható nélkül) 2000-2010 között	XXXII
28. táblázatmelléklet Megyék országos részesedése (Budapest + nem elosztható nélkül), külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje szerint 2000-2010 között	XXXIII

1 Bevezetés

2012-ben a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Karának Környezetgazdaságtan Tanszékén a Regionális- és környezeti gazdaságtan mesterképzésen leadott diplomamunkám **két magyarországi régióközpontban, Pécsen és Szegeden** vizsgálta meg a helyi gazdaságfejlesztés körülményeit. A 2007-2013-as programozási időszakban indított Pólus program, a vidéki nagyvárosok, köztük Pécs és Szeged regionális pólussá válását szorgalmazza: Pécs, az „életminőség pólusa” a kulturális és környezetipar fejlesztéséért felelős pólusnak; és Szeged „Biopolisz” egészségipari, környezetipari, agrárgazdasági biotechnológiai pólusnak lett kikiáltva. A programozási időszak végéhez közeledve indokoltnak tűnt a városok összehasonlítása, a főbb konzekvenciák levonása pólus szerepükkel kapcsolatosan.

A diplomamunka főbb kutatási témáit, alkalmazott módszereit *sorozatban* kívánom megismertetni. Ezek sorában az **első**, „KÉT HELYZETÉRTÉKELÉSI MÓDSZER BEMUTATÁSA (PÉCS, SZEGED PÉLDÁJÁN KERESZTÜL) SOKSZÍNŰ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK TERVEZÉSÉHEZ” tanulmány két különböző alternatívát mutat be az **városok helyzetének felmérésére**, amely bármely más város, vagy városok esetében is alkalmazható. Az elkészült diplomamunka célja a helyi gazdaságfejlesztés integrálásának fontosságára hívta fel a figyelmet, azonban a **bemutatott helyzetértékelési eszközök bármilyen stratégiai tervezés bevezető lépésénél alkalmazhatóak**. Ahogy látjuk majd, az első módszer, **a történeti megközelítés, pedig önmagában is érdekes és helytálló eszköz a városok történelmi fejlődésének megismerésében**.

A **városok történeti áttekintésén keresztül** a fenntarthatóság három dimenzióját az intézményrendszerrel kiegészítve azonosítom be, annak a bizonyítására, hogy a városokat, mint komplex rendszereket bemutathassam. A történeti áttekintés segítséget ad abban is, hogy megvilágosodjanak a jelen esetlegesen nehezen kezelhető anomáliái. A történeti áttekintés emellett a városok **innovációs képességének** egyik vizsgálati módjává is szolgál.

A minőségi elemzésen túl fontosnak tartom a városokkal kapcsolatos **települési szintnél túlmutató gazdasági folyamatok ismertetését is**, különösen országos viszonylatú összehasonlításra alapulva. Baranya és Csongrád megyét – esetenként országos átlaggal is összevetve – olyan szempontok mentén hasonlítom össze, mint a *bruttó hazai termék, vándorlási egyenleg, vállalkozói aktivitás, gazdasági szervezetek száma, és nemzetgazdasági*

ág szerinti összetétele, bruttó hozzáadott érték, ipari termelési érték ágazati szerkezete, külföldi tőkebefektetések országos részesedése, pénzintézetek elérhetősége, fejlesztési ügynökségek. Az előzetes feltételezés az, hogy az országos életszínvonal- köszönhetően Budapestnek, és a Nyugat- Magyarországi városoknak magasabb, mint a két vizsgált városé. **Helyzetük ismeretében árnyaltabban vizsgálhatóak a pólus szerepükkel kapcsolatos tervezési, végrehajtási kérdéskörök.** A statisztikai elemzés elvezet arra is, hogy a térségben milyen minőségben és mennyiségben működik az idegen tőke - azaz hány vállalkozás mennyi tőkét koncentrálnak, mi a működő vállalkozások piaci helyzete, tehát a **gazdaságfejlesztés milyen alapokon nyugszik.** Erőse gyanítható, hogy Pécs esetében a termelői funkciók szűkösségéről beszélhetünk, kulturális városi orientációja pedig nem alkalmas a helyi lakosság foglalkoztatására, így a városból magas a kivándorlások száma. Szegeden helyzet valamivel árnyaltabb, az élelmiszeripari és biotechnológiai rangjának köszönhetően a város valósi térségi központi feladatokat lát el, nem csak az elérhető közigazgatási intézmények tekintetében.

Az elemzések **információs bázisát olyan közmédiák képezik**, amelyek bárki számára elérhetőek. A kidolgozás során a főbb információs bázist a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR). Ezen felül merítettem adatokat az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat céginformációs rendszeréből is.

2 A városok

2.1 A két város fejlődéséről

A városok történetét bemutató monográfiák Szeged és Pécs esetében egyaránt arról számolnak be, hogy területük időszámításunk kezdete előtt lakott volt. **A városok történeti áttekintésével** lehetőség nyílik megismerni a fejlődésüket befolyásoló tényezőket, valamint ezek időbeli átalakulását. Hiszen ismeretes, hogy azok a tényezők, amelyeknek egy város a felemelkedését köszönheti, **az idő folyamán veszhetnek jelentőségükből**, s helyüket gyakorta épp gazdasági szerep megerősödéséből eredő agglomerációs előnyök veszik át. [Dietmar (2005) In: Dombi szerk. (2005)]. Fontosnak tartom, különösen a fenntarthatóság szempontjából a különböző munkakultúrák bemutatását is, megvizsgálva, hogy a városokhoz kötődő kereskedelmi és ipartevékenységek hogyan alkalmazkodtak a

gazdasági környezet hatására. Az elemzés során, éppen ezért elsősorban a városok kereskedelmi-, ipari funkciójának és felsőbb szintű szolgáltatásainak alakulását vizsgáltam, az **urbanizációt** leginkább meghatározó tényezőket. Ennek következménye, hogy a rurális gazdaság jellemzése kevésbé hangsúlyos; ezt terjedelem- megfontolási szempontjából is indokoltnak éreztem. Az elemzés során az is kirajzolódik, hogy városok gazdasági fejlődése a telepítési tényezőkre tekintettel harmonizál-e a makrogazdasági folyamatokkal-, azaz a szállítás fejlődésével hogyan kerül a nyersanyagokról át a hangsúly a képzett munkaerőre adott infrastrukturális szinten.

A történeti áttekintésben részletesen elemezni fogom a **kiegyezés időszakát**, amikor a magyar *területfejlesztés* kezdete tehető. Illés Iván, a Területfejlesztés Magyarországon a XX. sz. című könyvében az állam által megvalósított területfejlesztésnek három előfeltételét jelöli meg:

- o az első a területfejlesztést szolgáló intézményrendszer, gazdasági- pénzügyi-eszközök rendelkezésre állása a programok végrehajtásához;
- o a második, a területi különbségekre és a gazdasági tevékenységek térbeli koncentráltságára, gazdasági adottságokra (növekedési tényezőkre), és a lakosság életfeltételeire vonatkozó információk;
- o a harmadik pedig elkötelezettség a társadalmi elit és az állami tisztségviselőkben a hátrányos helyzetű térségek segítésére, felzárkóztatására. [Illés (2009)]

A történeti áttekintés célja, hogy az egyes időszakok közötti munkakultúrák átívelésével hogyan jutottak el a városok a kiegyezés korai kapitalista városfejlődéshez, majd ez hogyan alakult át a háború után a szocializmus korában – hogyan jelenik meg az egyes korszakok között az útfüggőség: azaz, mennyiben határozta meg az előző korszak a tárgyidőszak gazdasági fejlődését; tehát valójában melyek a mai gazdaság jegyei, amelyek a múltban gyökereznek. A történeti áttekintés kitér majd a városok közigazgatási-, megközelítési viszonyainak, valamint oktatási-, ipari-, és magas szintű szolgáltatásainak bemutatására.

2.1.1 A Római Birodalom kora

Szeged- és Pécs akkori területe *kedvező földrajzi fekvésüknek* köszönhetően már a Római Birodalom idején fontos közigazgatási funkciót töltöttek be. **Pécs**, az akkori Sophiane a római Pannónia tartomány **székhelye volt**, területén haladt át a **Birodalom** nagy jelentőséggel bíró **útja**, amely Mitrovicából Eszéken át vezetett a városba, Fenékpusztá érintésével egészen Szombathelyig (Savaria) tartott, ahonnan közvetlenül elérhető volt Bécs

[www.efott2000.hu]. Pannónia után, a Birodalom dél irányába történő terjeszkedésével a Kr. u. II. században Dél- Erdély (Dacia) is tartomány lett. **Szeged** akkori területén a két tartomány közötti *futárszolgalat* közlekedett, itt vigyázta a Dél- Erdélyi só- és *aranyszállítást* a római őrség és postaállomás. A jazig-szarmata törzsek pedig itt látták el a Birodalom védelmi funkcióját jelentő *határvédelmet*, már a II. századtól kezdve. [Daragó (2008)]

2.1.2 A római kor és a honfoglalás között

A római kor és a honfoglalás között a két település fejlődése különbözőképp alakult. **Pécs** előnye, amelyet Pannónia tartományközponti szerepének köszönhetett eltűnt. A **népvándorlások** során különböző **törzsek** – *hunok, majd gepidák, gótok, longobárdok, az avarok, később a németek és a szlávok* – a **rómaiak építette értékeket ledegradálták**. [www.efott2000.hu]. **Szeged** közel helyezkedett el **Attila** hun király **birodalmának központjához**, helyzete kedvezőnek volt mondható a Birodalom fennállásig. **Attila birodalmának bukását** követően más-más fennhatóságok - *gepidák, bolgárok, avarok* – vonták uralmuk alá a területet, Pécshez hasonlóan. [Daragó (2008)].

2.1.3 A honfoglalás és az Árpád-kor

A honfoglalás és az Árpád-kor idején mindkét település **várossá fejlődött**, a már említett *jó elhelyezkedésük* eredményeként. **Pécs** Szent István vármegye-, s az arra épülő püspökségi rendszerben **püspökségi központ lett**, ami a város **kereskedőinek** jelentős előnyt eredményezett: az ország egész területén **vámmentességhez jutottak**. Szent István uralkodása alatt kezdődött meg a Székesegyház építése – amely a város egyik legfontosabb szimbóluma a mai napig – elindult a város a kulturális fejlődés útján. A **12. században** már *olasz és francia* mesterek érkeztek a városba a *templomépítések* irányítására, a Székesegyház továbbépítése mellett a Mindszentek temploma is ebből a korból maradt ránk. A városban az építőipar mellett, más, *magyar munkásokat* tömörítő ipartevékenységek is megjelentek: *kovácsművesség, bognárság, tímárság, fegyverkészítés, ötvösmunka* [www.efott2000.hu].

Szeged környéke a **fejedelmi törzs területéhez tartozott**, a Tiszántúl területét Ajtony törzse foglalta el, a honfoglalás idején. **Szent István Birodalmában** a kalocsai érsekséghez tartozott. Elhelyezkedése birodalombeli **kereskedelmi csomópont** szerepet biztosított számára, területén számos út futott össze. Szegeden raktározták el a Maroson leúsztatott fát és sót, só utakat jelöltek ki, a város védelmére földvárat emeltek. Az **1222-es Aranybulla** említést tesz Szalócs, Szeged és a határvidék *kizárólagos só tartási jogáról*, ami alapján kijelenthető, hogy a 13. századra a város országos jelentőségű központ lett a só

kereskedelmében. **A késő Árpád-kori fejlődést** 1241-42-ben a **tatár** (mongol) **hadak** betörése **törte meg**. A dűlást követően, a király, IV. Béla hatalmának és országának megerősítésére törekedett: földbirtokokat adományozott a nemességnek azzal a kikötéssel, hogy a birtok területén várat kötelesek építeni. A királytól **Szeged városi címet kapott**. Városi címével, valamint megépült várának köszönhetően, Szeged **dél-Tisza környéki központtá vált**; *vásártartási joggal bírt*, fejlődésnek indult az *építkezés és kézműipar*, így fejlődve jelentős kereskedővárossá a 14. századra. [Daragó (2008)].

2.1.4 A 14-15. század

A török hódoltságot megelőző időszakban a városok folytatták haladásukat fejlődési pályájukon. Ez a 14. századi **Pécs** esetében Nagy Lajos király 1367-es **egyetemalapításának** volt köszönhető. **Az első magyar egyetem**, amelynek alapítását még a Bécsi Egyetem is csupán két évvel előzött meg, a királytól „studium generale” jogot kapott. A jog értelmében az egyetem az akkori világ összes tudományágnak ismerterjesztésére felhatalmazást nyert, egyedüli kivételt a teológia képzett. Feltételezhetően az egyetemhez nagy vonzáskörzet tartozott. A 12. századi **iparfejlődés** a korszakban erősen diverzifikálódott, a helyi ipartevékenységek sora kiszélesedett. A fejlődés fő katalizátora, egy természetes élőhely, a **Tettye patak** volt. Környékén – ami a „Malomszeg” elnevezést kapta – korabeli *gabonaőrölő-, lőpor-, papírmalmok, valamint tímárok és tabakosok malmai* helyezkedtek el.

Szeged, Hunyadi Mátyás király uralma alatt, *kereskedelmi szerepkörének* megtartása mellett az ország egyik *katonai és közigazgatási központjává* fejlődött [magyar.szegedhotels.com]. A város, a 15. század végén, **1498-ban nyerte meg a szabad királyi város rangot** a királytól, II. Ulászlótól, amivel az itáliai irányú marhakereskedelem központjává vált [Daragó (2008)].

2.1.5 A török hódoltság kora

Pécs jelentősége a török uralom ideje alatt sem csökkent, azonban **funkcióját tekintve átalakult**: török *kereskedővárossá, bazárvárossá* vált. A város lakó törökök a meglévő épületeket jelentősen átalakították, esetleg lebontották, és az így nyert építőanyagot új épületek emelésére használták fel. A török korban, a Székesegyház, amelynek építtetését az államalapító Szent István király kezdeményezte, dzsámiként üzemelt. A dzsámivá avanszált Székesegyház mellett ekkor épült meg **Pécs és Magyarország egyik számottevő törökkori emléke**, a dzsámi, amelyhez minaret is épült. A virágzó kereskedővárosban a **magyar lakosságnak súlyos nehézségeket** kellett elhordoznia. A városi lakosság a

városfalakon kívül, a „Malomszeg”, vagyis a Tettye patak környékén húzódott meg a török regulázásnak megfelelő barnára- és feketére festett házaikban. Más méltánytalan előírások miatt sok magyar vándorolt el, vagy a Mecsekbe vonult ki. [www.efott2000.hu]

A török hódoltág **Szegedet a Duna-Tisza közti török uralom** jelentős *védelmi zónájává* tette. Az uralom kezdetekor- az Ibrahim nagyvezér irányított seregek pusztítását elszenvedő- várát helyreállították, majd védelmét a Tiszával való összekapcsolásával látták el. [magyar.szegedhotels.com]. A vár korszerűsítése és az *állandó helyőrség* Szeged védelmét - mint a szultáni birtokok egyik központja- biztosította, ennek köszönhetően a város helyzete jobb volt a többi hódoltsági területéhez képest, *kereskedelmi szerepe* megmaradt [Daragó (2008)].

2.1.6 A 18-19. századi fejlődés

A 18. században **Pécs ipari és kulturális szerepe tovább erősödött.** [www.efott2000.hu]

Az ipar és a kultúra fejlődése:

A Tettye patak menti *pécsi kézművesek* hírének elterjedése, valamint Klímó György püspök általi 1772. évi *nyomdaalapítás* az ipar fejlődését segítette elő. A püspöknek jelentős volt a *kultúrához* való hozzájárulása is: 1774-ben nyilvánossá tette palotájában található könyvtárat. [www.efott2000.hu] **Pécs- más városoktól eltérően- hosszú ideig nem kapta meg a szabad királyi városi címet,** ami a polgári fejlődését akadályozta. **1780-ban,** a püspök és a város földesura közötti küzdelem befejeztével **a város elnyerte a rangot,** elindulhatott a polgáriasodás folyamata. **1770-ben** a városhoz közeli **Vasason** megnyílt a település első *kőszénbányája*, amely megnyitását több *kőszénbánya* követte. [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)]

Diverzifikált működőtőke:

Az iparosodást nagyban elősegítette az *iparba fektetett idegen,* elsősorban osztrák *tőke megjelenése.* **A Duna gőzhajózási Társaság 1852-ben jelent meg a térségben.** A Társaság a bányauzemek mellé **teljes körű infrastruktúrával rendelkező kolóniákat telepített,** az energiaellátást önellátó módon oldotta meg. Az infrastruktúrafejlesztés kiterjedt a **helyi- és távolsági közlekedésre** is, megépült a Pécs-Mohács közötti vasútvonal. Az *új energiaforrás* új iparágak meghonosodását is elősegítette. A **századfordulóra** már **jelentős volt** a városi iparfejlesztésben a **helyi banktőke,** valamint a részvénytársaság forma elterjedésével **a helyi tőke szerepe** (pl. Höfier börgyáros család), a már említett osztrák tőke mellett. Ezen felül jelentős volt a térségben **az állami pénzforrások** bevonása is. Az állami pénzforrások

megalapozta fejlesztések között említhetjük *az állami vasútépítési munkálatokat, a dohánygyár alapítását, a kesztyűgyári fejlesztést* (pályázati úton), a *Hadapródiskola* létrehozását- és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítését. Az ipari fejlődés egyaránt érintette a hagyományos városi iparágakat, valamint az új energiahordozó, a feketeköszetet hasznosító ágakat. [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)]

Ellátási szerepkör:

A létrejövő ipari üzemek, különösen az *agyag- és bőripar*, valamint a *hangszergyártás*, illetve a *pezsgőgyártás* (élelmiszeripar) területén **a régiós ellátó szerepen túl** a külföldi versenyben is helytálltak. [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)]

Új gyárak, üzemek, munkakultúra:

Ebben az időben alapították a máig híres Hamerli Kesztyűgyárat (1861), az Angster Orgonagyárat (1867), a Littke Pezsgőgyárat (1859), a Zsolnay Majolikagyárat (1868), valamint a már említett, Höfler Bőrgyárat (1884). **A felsorolt üzemek közül mindegyik megélte - ha némi kihagyással, átalakulással is- a 21. századot.** Történtek gyáralapítások a *vas- és gépgyártás-, a rézárú-gyártás-, parkettagyártás-, sörgyártás-, szappangyártás* területén is, sőt a városban *gőzmalmok* is települtek. Azonban ezek közül számos - különösen a nehézipari ágazatban működő üzemek - nem volt hosszú életű. Elmondható, hogy azok **az üzemek maradtak versenyképesek, amelyek a közelben levő nyersanyagokra települtek rá.** [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)]

Társadalmi változások:

Az iparosodás folyamata a *társadalmi struktúra változását* is magával hozta. Az **újonnan alapított gyárakba külföldi, szakképzett munkavállalók** áramoltak be, a magas képesítést igénylő posztok betöltésére, valamint megnövekedett az igény a **gyári munkásokra is.** A város **térszerkezetében** megjelentek a munkásbérházak: ezek a jellemzően egy szoba, konyha, tároló tagolású lakások voltak a dolgozók és munkafelügyelők számára. [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)] Az erős iparfejlesztés jelentősen megnövelte a **város lakosságát:** a 19. század utolsó három évtizedében a lakosság száma majdnem duplájára nőtt, a század végén elérte az 54.000 fő lakosságszámot. A **város gazdaságának élénkülése**, a gazdagosodás, **nem járt együtt** a gyáriparban **dolgozók munkakörülményeik javulásával**, hiányoztak az ez irányú kezdeményezések, eredményként **társadalmi széthúzás, elkülönülés alakult ki.** Gyakoriak voltak a '80-as években a sztrájkok is; a munkások ezzel az eszközzel igyekeztek körülményeik javításáért tenni. [www.efott2000.hu]

Környezet:

A **lakhatási körülmények javítására** 1892-ben épült meg a városi vízmű. [www.efott2000.hu] Pécsben a 20. század elején, a dohánygyár megépülésének évében, 1913-ban indult el a **villamосközlekedés**. [www.efott2000.hu]. Pécs regionális központ szerepét erősítette a város máig jelentős középületeinek felépítése, amelyeket részben a millenniumi felajánlásokból, illetve 1907. évi **Pécsi országos Kiállításra** készítettek el. [Gál Éva (2010) In: Ihász szerk. (2011)]

Szeged 18. századi **gazdasági fejlődését** a *kulturális viszonyok* javulása eredményezte. [magyar.szegedhotels.com]

Kulturális hozzájárulás, örökség, és az árnyoldalak:

A város szellemi gyarapodása a **piaristáknak** volt köszönhető, akiket a város vezetősége hívott be 1719-ben. A piaristák **iskolát alapítottak**, meghonosították a **színi előadásokat**, valamint **tudományos ismereteket közvetítettek**. [magyar.szegedhotels.com] A 18. század eleji **fejlődést árnyalták** városban folyó **boszorkányperek**, amelyek-sajnálatos módon- emberélet áldozatokat követeltek. A perek 1728 és 1737 között évente megismétlődtek, majd hét évvel később **1744-ben zárultak le**. [magyar.szegedhotels.com]

Gazdaság és intézményrendszer:

A **század második felében** a szegedi gazdaságot a *dohánytermesztés*, a *gabonakereskedelem*, az *ipar-* és a *hajózás* fejlődése jellemezte. [magyar.szegedhotels.com]. Széchenyi István 1833-as látogatását követően **1845-ben indult a rendszeres tiszai gőzhajózás**. Ugyanebben az évben jött létre, az ipar védelmére a **Védegylet szegedi osztálya** is. Az alakuló vállalkozások *tőkebiztosításának* segítésére, az uzsorások tevékenységének korlátozására **Klauzál Gábor megalapította** az országban tizedikként a **Szeged-Csongrádi Takarékpénztárt**, szintén 1845-ben [Reizner (1899)].

Befektetések, gazdasági átalakulás, iparfejlődés, és közlekedés:

A város kereskedelmi szerepét erősítette, hogy 1854-re megépült a **Pest-Szeged közötti vasútvonal**, s azt követően a vasúti híd megépülésével dél irányába (Temesvár) felé is elindult a vasúti forgalom [Daragó (2008)]. A **Szeged és Temesvár között megépült vasútvonal** a Bánát nemzetközi munkamegosztásba való integrációját jelentette, a búza kereskedelmével [Illés (2009)].

Különböző tőkebefektetések eredményeként új gyáripari üzemek alakultak. A Dercsényi testvérek elkezdtek a szeszgyár építését, de tőkehiány miatt a beruházás feladására

kényszerültek 1842-ben. Az épületeket 1869-ben a „szegedi gyártelep részvénytársaság” vásárolta meg, s ezt követően indult meg a **szesztermelés**. Sajnálatos módon a szesztermelés- az osztrák ipari tevékenységet védendő politika okán - nehéz helyzetbe jutott; a **szeszadó-törvény** a térségi termelésre **nehézségeket hárított**. [Reizner (1899)].

A **város egyik legjelentősebb gyára** - amelynek termékeit méltán nevezhetjük a magyar hungarikumok sorába- is ebben az időben kezdte meg működését. **Pick Márk** 1869-ben kis terményüzlet nyitásával, később azt paprika-, majd szalámi kereskedéssel bővítve, 1883 után **fejlesztette világhírű szalámigyárrá** [magyar.szegedhotels.com].

Az ipari átalakulás a hagyományos **paprikatörési** munkahagyományokra is kiterjedt: a törést korábban a mechanikus erő kifejtési igénylő külüvel végezték a termelők. Először a **Pálffy testvérek** 1784-ben bővítették vasöntő gyárukat saját találmányú szárító- és őrlő berendezésükkel. A berendezés üzembe helyezésével évente **1500 mázsa paprikát őröltek**, mellyel **az országon kívül is kereskedtek**. A korábban említett Pick Gyárban is saját paprikatörő telep üzemelt. **A paprikatörés így vált népipari munkából malomipari tevékenységgé**. Dobóczy Ignác paprikamalma már gőzerővel működött Alsóvároson. [Reizner (1899)]

Bakay Nándor 1863-ban alapított családi műhelye az ország legnagyobb **kenderfonó-gyárává** vált. [Reizner (1899)]. A Szegedi Kendergyár kezdetben kenderből készült zsinegeket, köteleket, kötözőket, és szöveteket gyártott. **A gyár máig üzemel**, 2009-ben a gyár szegedi telephelyét elhagyva Hódmezővásárhelyre költözött, központi irodája, és boltja azonban még az alapítvárosban található. [www.kenderfono.hu]. Szeged régi iparai közül a *textilipar* is fellendülését élte meg a korban. A gyolcs- és vászonfestés gyári színvonalra emelését Felmayer Antal **Kékfestő gyárával** eredményezte. [Reizner (1899)].

Környezet, externáliák, társadalmi hatások:

A gyáralapítások körében találkozunk azonban számos olyan példával is, ahol a környezetvédelmi szempontok hanyagolása miatt- vagy éppen a tevékenység hatástanulmányozásának hiányában, a tevékenységek társadalmi kárt (externáliákat) okoztak, s ezeket jellemzően rövidtávon feloszlatták. Erre példa a Lausevits Stojkovics cég 1868-ban Mórban alapított **keményítő gyára**, amiből a *megfelelő csatornázottság hiányában* a szennyvizet nem lehetett elvezetni, így **a lakosság panaszai és az egészségügyi kockázatok** miatt azt nyitásától számított hat év múlva **bezárták**; a gyár ellen kártérítési per kezdődött, ami a város javára dőlt el. Másik példa az 1858-ban alapított **Csontliszt (spodium) gyár**. Az

alföld- fiumei vasútvonal megnyitásával a gyárból érkező bűz sok panaszt eredményezett; a gyár bár többször leégett többször újjáépítették. [Reizner (1899)]

Az 1879-es Árvíz és újjáépítés:

A gazdasági fejlődést az **1879-es árvíz törte** meg. Az **újjáépítést követően** Szeged **ipara, gazdasága újbóli lendületet** vett, az újjáépítés a *mai városképet eredményezte*: a sugaras városszerkezetet, az új töltésrendszer kiépítését, Szeged és Újszeged egyesítését; valamint ekkor épült meg a Tiszát átszelő közúti híd is. Bár a vár elbontásával a város egyik jelentős történelmi emléke veszett kárba, de ez is hozzájárult az egységes városkép kialakításához. [Daragó (2008)].

Ekkor alakult ki Szeged **rezidenciális jellege** is. A városi **színház** épületét és a városi **könyvtárat** 1883-ban, a királylátogatás alkalmával avatták fel. A városképet napjainkig meghatározó felépült épületek sorában találjuk a Postapalotát (1882), a Pénzügyigazgatóságot (1883), a Csillagbörtönt (1884), valamint az akkori Piarista Gimnázium és Rendházat (1886). A millenniumi évfordulóra pedig átadásra került a MÁV Üzletvezetőség (1894), a Fa- és Fémipari Szakiskola (1896), a MÁV Nevelő- és Tápintézet (1896), a Közművelődési Palota (1896), valamint a gőz- és gyógyfürdő épülete (1896). [magyar.szegedhotels.com] A 20. század elején adták át a szegedi **első villamos vonalat**, ami a szegedi közösségi közlekedésnek azt meghatározó irányát jelölte ki, amely a mai napig érvényben van. [Daragó (2008)]

2.1.7 Az első világháborút követő évek

Pécs az első világháborút követően egészen **1921-ig szerb megszállás** alatt állt. A megszállás eredményezte megtorlások a lakosság körében rendszeres tüntetésekhez, sztrájkokhoz vezettek, erős volt a belső ellenállás. A **Horthy korszakban** változó gazdasági helyzet jellemezte a várost, **erős volt a munkanélküliség**, valamint jellemzők voltak a zavargások (legnevezetesebb a csertetői sortűz). A korszakban mindösszesen **két új üzem**, a kokszmű, és az olajütő **létesült**. Az 1920-30-as években erősödött az **urbanizáció** (elsősorban térségi szinten); a világválság, a törpebirtokosok túladóztatása, valamint Pécs ipari üzemeinek, kulturális intézményeinek vonzása **erőteljes népességnövekedést** eredményezett, új városrészek is létrejöttek. **1923-tól** a pozsonyi egyetem **Pécsen folytatta működését**.

Szeged az első világháborút követő gazdaságára határvárossá válása révén **kereskedelmi-, és gazdasági vonzáskörzetének elvesztése gyakorolta a legnagyobb hatást**. Szeged iparának - nyersanyagbázisának, infrastrukturális kiépítettségének elvesztésén

túl a piaci veszteségeket is el kellett szenvednie. Szeged térszervező erejének visszaállítást a **kolozsvári Tudományegyetem beköltözése jelentette 1921-ben**. Az egyetem világhírét Haar Alfréd és Riesz Frigyes matematikai iskolája, és Szent-Györgyi Albert élettani és orvosi Nobel-díja hozta meg. A Szegedi Fogadalmi templom, a Dóm 1931-es székesegyházzá nyilvánításának évében **Szeged megyéspüspöki székhely** lett. Országgyűlési képviselője, **Klebelsberg Kunó kultuszminiszter** számos szegedi munkálatot támogatott, amellyel **a város –kulturális, - egészségügyi, - egyetemi életének élénkesítését segítette:**

- o orvosi klinikákat, kollégiumokat alapított, az egyetemi infrastruktúrát új épületek vásárlásával, sportpálya létesítésével erősítette. [Daragó (2008)]
- o Támogatásának köszönhető a Dóm körüli tér, a Nemzeti Arcképcsarnok, az övező épületsor megépítése. [Daragó (2008)]

A téren **1931-ben** rendezték meg először a **Szegedi Szabadtéri Játékokat**. Az előadások, a szegedi kulturális élet élénkítésén, a kulturális pólus szerep megteremtésén túl a **zenei közízlés formálásában**, valamint a néptánc, és balett megismertetésében is szerepet játszottak. [Daragó (2008)]

2.1.8 A második világháborút követő évek

Pécs a második **világháborúban** kevés kár érte, az újjáépítések gyorsan megkezdődtek Baranya megye székhelyén. [www.efott2000.hu]

Erőteljes urbanizáció:

Az 1954-ig tartó első ötéves program iparfejlesztésének eredményeként Dunaújvárosban létrehozott Dunai Vasmű igénye a jól kokszolható feketeköszén iránt – **a termelés fokozódását hozta a Mecseki bányákban, a városi népesség növekedett a gyárban dolgozók számának emelkedésével**. Az urbanizáció újabb lendületet vett **Jakab-hegyen feltárt új ásványi anyag, az uránérc** felfedezését követően, 1954-ben. Az uránérc iránt biztos kereslet volt a Szovjet Unióban. **A kitermelés okozta munkaerő-bevándorlás új városrészek létrejöttéhez vezetett Pécs**ett. 1955-ben épült meg, a már házgyári technológiával épült **Uránváros**. [www.efott2000.hu]. A lakótelep a 10 legnagyobb Magyarországi lakótelep között a 8. helyen áll, mindösszesen 9.658 lakásával (1. táblázatmelléklet) [Egedy (2000)].

A korszakban számos **szociális intézményt** alapítottak, **társadalmi munka eredményeként** a Mecseki Parkerdőben megnyitották a Vidámparkot, és Állatkertet. Sajnálatosan a két intézmény nem volt hosszútávon versenyképes, mára egyik sem működik.

A városban új gyógyintézetek is alakultak. 1973-ra épült meg, mára Pécs egyik szimbólumává vált építménye, a Misina-tetői kilátó. [www.efott2000.hu]

Szuburbanizáció:

A II. világháború után kezdték meg működésüket a Pécs környéki **egészség-, wellness-turisztikai** intézmények (üdülőfalvak, kirándulóhelyek): Orfű, Abaliget, Sikonda, Harkány. A '80-as években elkezdődött a város **kertvárosi részének beépítése**, a város déli irányban növekedett. [www.efott2000.hu]. A város másik jelentős házigyári technológiával épített lakótelepe, a **Kertváros**, az ország 10 legnagyobb lakótelepe között a 6. helyen, egyúttal a vidéki városok lakótelepei között az 1. helyen áll 15. 856 darabszámú lakásállományával ebben az időszakban épült fel (1. táblázatmelléklet) [Egedy (2000)].

Déli irányban épült fel a város új komplex, oktatási- művelődési intézménye, a Nevelési Központ [www.efott2000.hu].

A háborút követően **Szeged mérsékelt fejlődésnek indult.**

Iparfejlesztés:

Szegedre a nehézipar fejlesztések hiányában nem érkezett központi fejlesztési forrás. Bár a *nehézipar* visszafogottan fejlődött, helyi nyersanyagokra ráépülő ipartevékenységek jelen voltak:

- o a mezőgazdasági eredetű nyersanyagokat feldolgozó *élelmiszeripar*;
- o a *kenderfeldolgozás*;
- o a tiszai faúsztatáson alapuló *faipar*;
- o valamint a helyi agyagkitermelésen alapuló *tégla- és cserépgyártás*. [Blazovich szerk. (2010)]

A századfordulón, és a század elején alapított gyárak a világháborút követően tovább működtek, a legmeghatározóbb egységeket a következő táblázat mutatja:

1. táblázat Szeged legmeghatározóbb gyáripari egységei (ágazati besorolással) a II. világháború után

Forrás: [Blazovich szerk. (2010)] alapján saját munka

Gyár neve	Kitermelés	Ágazat	Típus
Szegedi Kenderfonógyár Rt.	Feldolgozó	könnyűipar	textilipar
Újszegedi Kendergyár	Feldolgozó	könnyűipar	textilipar
Szövőgyár Rt.	Feldolgozó	könnyűipar	textilipar
Kunsági Szövőgyár	Feldolgozó	könnyűipar	textilipar
Orion Bőrgyár Rt.	Feldolgozó	könnyűipar	bőripar
Délmagyarországi Cipőgyár	Feldolgozó	könnyűipar	cipőipar
Pátria Cipőgyár	Feldolgozó	könnyűipar	cipőipar

Lippai Fűrészüzem	Feldolgozó	könnyűipar	faipar
Szegedi Lemezgyár és Faipari Rt.	Feldolgozó	könnyűipar	faipar
Újszegedi Gőzfű-rész és Ládagyár Rt.	Feldolgozó	könnyűipar	faipar
Szegedi Gyufagyár	Feldolgozó	könnyűipar	faipar
Tisza malom Rt.	Feldolgozó	élelmiszeripar	malomipar
Szegedi Konzervgyár	Feldolgozó	élelmiszeripar	tartósítóipar
Pick Szalámigyár	Feldolgozó	élelmiszeripar	húsipar
Szegedi Dohánygyár	Feldolgozó	élelmiszeripar	dohányipar
Szegedi Keramit és Műtéglagyár Rt.	Feldolgozó	nehézipar	építőanyag-ipar
Szegedi Téglagyár Társulat	Feldolgozó	nehézipar	építőanyag-ipar

A város iparfejlődése tehát nem egyoldalúan a nehézipar fejlesztésének volt köszönhető, hanem a *könnyű- és élelmiszeripar, illetve a nehézipar munkaigényes ágazatainak is*. [Blazovich szerk. (2010)]

Kitüntetett-, és veszélybe kerülő üzemek, „helyi különlegességek”:

A gyárak számos üzeme dolgozott a megszálló hadseregnek (Lippai Fűrészüzem, az Orion Bőrgyár, a Szegedi Dohánygyár, a Szegedi Gyufagyár, a Délmagyarországi Cipőgyár, a Szegedi Cipőgyár, és a Pick Szalámigyár), a Szegedi Kenderfonógyár pedig a háborút követő helyreállítása során a hadsereg keresletére termelt. **Azok a gyárak, amelyek a hadsereg igényeire alapulva termeltek relatív stabil nyersanyagellátást kaptak. Számos üzem működése azonban a központosított piac okozta elégtelenségekből veszélybe került.** A Szegedi Konzervgyár működését nehezítette, hogy a gyümölcs és zöldségtermelők nem adták el a terményt, azt inkább a cserekereskedelemben hasznosították. Olyan **furcsaságok** is adódtak, mint például **a Pick Szalámigyárban a szalámi és hentesáru gyártásának szüneteltetése**, mert az üzem a magyar-szovjet áruforgalmi egyezmény keretében paradicsom sűrítményt és gyümölcsízt gyártott. [Blazovich szerk. (2010)]

Az '50-es években a városban további könnyűipari üzemek alakultak a *bútorgyártás*, és a *ruhagyártás* területén. Megalapult az Alföldi Bútorgyár (1947), a Szegedi Ruhagyár (1949), Pannónia Szeged Szőrmeipari Rt. (1949), Szegedi Textilművek (1950), és a Szegedi Férfi és Női Divatszabó Vállalat (1951.). **A könnyűipar koncentráltága a városban igazán nagyarányú lett.** [Blazovich szerk. (2010)]

A '60-as évekbeli iparfejlesztés a munkakínálat fejlesztését, így **társadalompolitikai célokat szolgált**. Új gyárak alapultak: a Kábelgyár (1959), és a Gumigyár, amelyek a legnagyobb fejlődést érték el a korszak alatt. A korszakban számos **országos, sőt nemzetközi jelentőségű üzem működött a városban**. A Szegedi Gumigyár a KGST piacára termelt, a tengeri olajkutató és olajtermelésen alapuló mélyfúró-tömlők gyártására történő kinevezésével. A gyár licencét még az Egyesült Államok is megvásárolta. Akkoriban a világ

mélyfúró tömlő termelésének mintegy 40%-a készült a városban, amellet, hogy a vállalat 20 országba exportálta szállítóhevedereit. Országos ellátónak tekinthetjük:

- o Az **Alföldi Bútorgyárat**, ami '60-as évekre a technológiai újítások és fejlesztések hatására **országos szintű ellátóvá fejlődött**;
- o és a hazai *gyufagyártás* is egyre inkább Szegedre koncentrálódott. [Blazovich szerk. (2010)]

A **textil- és ruhaipar fejlesztése**, azonban változó képet mutatott az évtizedben. A **Textilművek** nagy beruházású **bővítésekor** a szövöde **gépeit Kínából szereztek be**, amelyek *már a telepítéskor sem érték el* a nemzetközi piacokon képviselt *színvonalat*. A **Szegedi Ruhagyár bővítése** azonban **sikeres** volt: 1962-ben a termelés nagy részét automatizálták, majd a következő modernizációs ütemben, 1968-ban **az ország ruhagyárai közül elsőként számítógépes szabászatot vezettek be** az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság finanszírozásával a szabászati hulladék csökkentésének érdekében. [Blazovich szerk. (2010)]

1965-re tehető a város **szénhidrogénmezőinek feltárása**, azonban a kitermelhető olajkincs mennyisége nem biztosítaná egy finomító működését. Szeged határában korszerű **olajipari övezet alakult ki**, a *földgáz feldolgozására gázüzem is létesült*. A helyi *fűtési célra fordítandó* olaj- és földgáz mennyiségeken *túl* a térségen kívül *nyersanyagként* kerül értékesítésre. [Blazovich szerk. (2010)]

Az '60-es évektől Szegeden is elkezdődött a **tömeges lakásépítés**, amely új városrészek kialakulásához vezetett, ám ezek méretükben eltérnek a többi megyeszékhelyen létrejött házbeépítési ütemtől. Szeged 1962-től Csongrád megye székhelye.

2.1.9 A Rendszerváltozást követő évek

A **rendszerváltást követően Pécs ipari termelői profilja veszített jelentőségéből**. A veszteségesen működő, elavult technológiát alkalmazó **bányászathoz kapcsolódó** ipari üzemek nagy része **megszűnt**, míg mások vegyes-tulajdonú, vagy magántulajdonú társaságokká alakultak. Az gazdasági szerkezetváltást követően nőtt a feldolgozóiparban, valamint szolgáltató-szektorban foglalkoztatottak létszáma. Az 1990-es évek **Délszláv háborúi** a *határ-menti együttműködések* nehezítését, valamint a *turistaforgalom* csökkenését hozták magával. [www.efott2000.hu] Elenyésző iparával, az oktatás területen meghatározott fő kompetenciájával Pécsset sokan **funkció nélküli városnak** tekintik. [Blazovich szerk. (2010)]

Szegeden a szocializmusban létrehozott gyárak, a belső biztos piac elvesztése, a gazdaságtalan működésből származó hátrányok miatt, **nem voltak életképesek a**

rendszerátalakítás után. Tönkrement a gumigyár, a gyufagyár, a konzervgyár, a kábelgyár, a textilipari üzemek, cipőgyár, a bútorgyár, és a kenderfonó is- sőt paprikagyártás sem tudta felvenni a versenyt a nemzetközi konkurenciával. **Szeged ipari súlya az élelmiszeriparban, és a vegyiparban maradt meg.** [Blazovich szerk. (2010)] **A rendszerátalakítást követő években** Szegeden nem történt jelentősebb iparbővítés, a **megmaradt ágazatok és az egyetemi városi szerep jelentik Szeged fő kompetenciáját.**

2.2 A két város fejlődésének értékelése

A történeti áttekintés alapján készítettem egy saját szempontrendszer szerinti értékelést, amellyel a különböző történelmi korszakok környezeti, gazdasági, társadalmi és intézményi jellegét határozom meg. A szempontrendszer a fent leírt történeti áttekintésen alapul, igyekeztem az egyes korszakoknál a legmeghatározóbb információkat kigyűjteni.

2. táblázat Történeti áttekintést értékelő szempontrendszer (környezet – gazdaság – társadalom - intézményrendszer)

Forrás: történeti áttekintés alapján saját munka

Dimenzió	Szempont kódja	Szempont megnevezése										
Környezet	1	Helyi energia	2	Helyzeti energia	3	Környezeti hatások	4	Épített környezet (tér)				
Gazdaság	1	Gazdaság, fejlődés	2	Előjogok	3	Tudásbázis	4	Ellátási szerepkör	5	Tőke	6	Átalakulás
Társadalom	1	Kiemelt csoportok	2	Foglalkoztatás	3	Jellemzők	4	Kultúra	5	Oktatás		
Intézményrendszer	1	Közigazgatás	2	Címek								

A fenti szempontrendszer megfelelő dimenzióihoz hozzárendeltem, a releváns információkat a városok történetéből. Az információkat a fődimenziók szempontjainak megfelelően indexeltem, időben lineárisan előrehaladva. A városokra tekintettel, az egyes szempontokat (K1, K2,...I2) folytonosan indexeltem - így például, ha a két városnál eltérés mutatkozik a városi oktatási szerepköröknél, érzékelhetőek az időbeni előnyök/ hátrányok. A 4 dimenzió közül a környezet esetében, mert a szempontokhoz diszkrét kategóriákat tudtam hozzárendelni, egy- egy időszakban egy városhoz több tényezőt kapcsolhattam. Az értékelést az időbeli fejlődésre tekintettel végeztem el, az korszakokhoz, települési szinten rendelve a tényezőket. Az eredményeket a következő táblázat mutatja:

3. táblázat Pécs és Szeged városfejlődési folyamatának időbeli alakulása a Római Birodalom korától a második háborút követő évekig környezet- gazdaság- társadalom és intézményrendszer dimenziók szerint

Forrás: saját munka

		A Római Birodalom kora		A római kor és a honfoglalás között		A honfoglalás és az Árpád-kor		A 14-15. század		A török hódoltság kora		A 18-19. századi fejlődés				Az első világháborút követő évek		Az második világháborút követő évek							
		Pécs	Szeged	Pécs	Szeged	Pécs	Szeged	Pécs	Szeged	Pécs	Szeged	Pécs		Szeged		Pécs	Szeged	Pécs		Szeged					
Környezet	K1	K1.1	K1.1			K1.1	K1.1	K1.2	K1.1	K1.2			K1.2	K1.3		K1.1	K1.3			K1.3	K1.4	K1.4	K1.5	K1.6	K1.7
	K2	K2.1	K2.1				K2.2	K2.2	K2.2				K2.2	K2.3		K2.3	K2.4	K2.5							
	K3															K3.1	K3.2								
	K4			K4.1				K4.2	K4.1		K4.3	K4.2	K4.4	K4.5	K4.6	K4.3	K4.4	K4.5	K4.7		K4.8		K4.6		
Gazdaság	G1		G1.1			G1.1	G1.2	G1.2	G1.3		G1.3	G1.4	G1.4			G1.5			G1.5	G1.6	G1.6		G1.7		
	G2					G2.1	G2.1		G2.2																
	G3					G3.1		G3.2				G3.3			G3.1			G3.4	G3.2			G3.3			
	G4					G4.1	G4.1		G4.2				G4.2		G4.3					G4.3		G4.4			
	G5												G5.1		G5.1										
	G6																	G6.1	G6.1	G6.2		G6.2			
Társadalom	T1					T1.1							T1.2			T1.1					T1.3		T1.2		
	T2					T2.1							T2.2			T2.1			T2.3	T2.2	T2.4		T2.3		
	T3			T3.1	T3.1						T3.2	T3.2	T3.3					T3.4		T3.5		T3.3			
	T4					T4.1					T4.2		T4.3		T4.1				T4.2		T4.4				
	T5							T5.1					T5.2					T5.3	T5.1	T5.4					
Intézmény-rendszer	I1	I1.1	I1.1		I1.2	I1.2	I1.3		I1.4			I1.5						I1.3	I1.6	I1.4		I1.7			
	I2	I2.1					I2.1		I2.2				I2.2								I2.3		I2.3		

A 3. táblázat index- szel jelölt jelenségeit, a négy dimenzió szerint a következő táblázatok tartalmazzák (kód-kulcsok):

4. táblázat A városfejlődést kísérő környezeti jelenségek

Forrás: történeti áttekintés alapján saját munka

	Fő- szempont	Kibontás	Pécs	Szeged
Környezet	K1	K1.1	Földrajzi fekvés	Földrajzi fekvés
		K1.2	Tettye patak	Mezőgazdasági adottságok
		K1.3	Vasas (kőszén)	Tisza
		K1.4	Uránérc	Mezőgazdasági termények
		K1.5		Tiszai faúsztatás
		K1.6		Agyag
		K1.7		Szénhidrogén
	K2	K2.1	Út (Mitrovica - Szombathely- Bécs felé)	Út- futárszolgálat
		K2.2	Tettye patak jelentősége az ipar számára	Számos út találkozott területén (só utak is)
		K2.3	Pécs-Mohács közötti vasútvonal	Tiszai hajózás
		K2.4		Pest- Szeged vasútvonal
		K2.5		Szeged- Temesvár vasútvonal
	K3	K3.1		Keményítőgyár, csontlisztgyár kellemetlen társadalmi hatások
		K3.2		Árvíz
	K4	K4.1	Római emlékek degradálása	Földvár- városvédelem
		K4.2	Székesegyház építésének kezdete Szent István uralkodása alatt; Mindszentek temploma	Vár korszerűsítése
		K4.3	Jelentős épület átalakítások a törökök által, magyarok barnára vagy feketére festett házakban éltek. Dzsámi és minaret építése	Árvíz utáni újjáépítés
		K4.4	Munkásbérházak megjelenése	Rezidenciális város
		K4.5	Városi vízmű	Villamosközlekedés
		K4.6	Villamosközlekedés	Lakótelepes beépítési forma megjelenése, kevésbé hangsúlyosan, mint más vidéki nagyvárosokban
		K4.7	Új városrészek	
		K4.8	Uránváros, kertváros, házigyári technológia	

5. táblázat A városfejlődést kísérő gazdasági jelenségek

Forrás: történeti áttekintés alapján saját munka

	Fő- szempont	Kibontás	Pécs	Szeged
Gazdaság	G1	G1.1	Kereskedelem, építőipar, kovácművesség, bognárság, tímárság, fegyverkészítés, ötvösmunka	Római őrség felügyelete (Dél- Erdélyi só- és aranyszállítás), és postaállomás
		G1.2	Gabonaörlő-, lőpor-, papírmalmok, valamint tímárok és tabakosok malmi (dohánytermesztés), kézművesipar	Kereskedelmi csomópont, raktározás (Maroson leúsztatott fa és só), majd építőipar, kézműipar
		G1.3	Kereskedőváros, bazárváros	Kereskedelem, állattenyésztés, mezőgazdasági termelés
		G1.4	Kézművesipar, nyomdászat (nyomdaalapítás Klímó György püspök által); majd bányászat; állami vasútépítési munkálatok, a dohánygyár alapítása, kesztyűgyári fejlesztés. Agyag- és bőripar, hangszergyártás, pezsgőgyártás (élelmiszeripar); porcelán-manfaktúra, vas- és gépgyártás-, rézáru-gyártás-, parkettagyártás-, sörgyártás-, szappangyártás.	Kereskedelem
		G1.5	Két új üzem: kokszmű, olajütő	Dohánytermesztés, gabonakereskedelem, az ipar- és a hajózás. Gyári szesztermelés, szalámi-gyártás, paprikatörés, kenderfonás, textilipar.
		G1.6	Termelésfokozás a Mecseki bányákban (megnövekedett igény a feketekőszén iránt); Jakab-hegy: uránérc lelőhely felfedezése (1954); építőipar.	Kereskedelmi és gazdasági vonzáskörzetének elvesztése. Klebelsberg Kunó kultuszminiszter tevékenysége, gazdaság ösztönzése.
		G1.7		Kevés központi fejlesztési forrás- elenyésző nehézipari fejlesztés. Élelmiszeripar, kenderfeldolgozás, faipar, tégl- és cserépgyártás. '50-es évek iparbővítése: bútorgyártás, ruhagyártás. '60-as évek: kábelgyártás, gumigyártás. 1965: szénhidrogénmezők feltárása, olajipari övezet, gázüzem, és építőipar.

	G2	G2.1	Az ország egész területén vámmentesség a kereskedők számára	Aranybulla - rendelkezés Szalócs, Szeged és a határvidék kizárólagos só tartási jogáról; tatárjárást követően vásártartási jog
		G2.2		Itáliai irányú marhakereskedelem központ, a szabad királyi város cím elnyerésével
	G3	G3.1	Külföldi mesterek (építőipar)	Piaristák, majd később a nemzetközi tapasztalatot nyert gyártulajdonosok
		G3.2	Országos oktatási szerep	Világhírű egyetem: Haar Alfréd- Riesz Frigyes matematikai iskolája, Szent-Györgyi Albert Nobel-díja.
		G3.3	Nemzetközi tapasztalatot nyert gyártulajdonosok	Szovjet minta-átvétel. Gyenge információs bázis, torzító hatások
		G3.4	Egyetem	
	G4	G4.1	Egész országra kiterjedő kereskedelem	Só-kereskedelem
		G4.2	Új üzemek külföldi versenybe történő bekapcsolódása	Nemzetközi kereskedelemben történő bekapcsolódás
		G4.3	Feketekőszén- Dunaújvárosi Dunai Vasmű, uránérc-Szovjetunió	Fűszerpaprika nemzetközi kereskedelme
		G4.4		Hadseregnek termelés. KGST piacai. Országos kereskedelem (bútor, gyufa).
	G5	G5.1	Idegen tőke (Duna gőzhajózási Társaság), helyi banktőke	Szeged-Csongrádi Takarékpénztár
	G6	G6.1	Erősödő urbanizáció	Egyetemi város- orvosi klinikák, kollégiumok, egyetemi infrastruktúra
		G6.2	Re-urbanizáció, zöldterületek beépítése. Egészség-, wellness-turisztikai intézmények, város környéki üdülőfalvak.	Zöldterületek beépítése, közművesítés

6. táblázat A városfejlődést kísérő társadalmi jelenségek

Forrás: történeti áttekintés alapján saját munka

	Fő-szempont	Kibontás	Pécs	Szeged
Társadalom	T1	T1.1	Olasz és francia mesterek- templomépítés irányítása	Piaristák, helyi gyáralapítók
		T1.2	Gyárvezető külföldi bevándorlók, helyi gyáralapítók	Bevándorlók munkahelyhez juttatása
		T1.3	Városba áramló munkások	
	T2	T2.1	Vezető külföldiek / magyar kisiparosok	Foglalkoztatottság erősödése. Gyáriparban dolgozók számának növekedése.
		T2.2	Külföldi bevándorlók, magyar gyári munkások	Erős munkanélküliség
		T2.3	Horthy korszakban erős munkanélküliség	Teljes foglalkoztatottság
		T2.4	Bányászatban dolgozók számának növekedése	
	T3	T3.1	Népvándorlások (hunok, gepidák, gótok, longobárdok, avarok, később németek és a szlávok)	Hun Birodalom bukása után különböző fennhatóságok (gepidák, bolgárok, avarok)
		T3.2	Megkülönböztetés törökök és magyarok között, etnikai elkülönülés	Megkülönböztetés törökök és magyarok között
		T3.3	Egyenlőtlenség, rossz munkakörülmények. Ellenállások, atrocitások.	Társadalompolitikai célok előtérbe helyezése
		T3.4	Zavargások	
		T3.5	Megnövekedett munkaerőigény, újabb bevándorlási hullámok	
	T4	T4.1	Keresztény kultúra	A piaristák iskolát alapítottak, meghonosították a színi előadásokat, valamint tudományos ismereteket közvetítettek.
		T4.2	Török kultúra "térhódítása" Székesegyház dzsámiként működött	1931: Szegedi Dóm Székesegyházzá válása, Nemzeti Arcképcsarnok, Szegedi Szabadtéri Játékok

		T4.3	Nyilvános könyvtár (Klímó György püspök)	
		T4.4	Vidámpark, állatkert, Misina-tetői kilátó	
	T5	T5.1	Ország első egyeteme (Nagy Lajos), „studium generale” joggal	1921: Kolozsvári Tudományegyetem átköltözése
		T5.2	Hadapródiskola	
		T5.3	1923: Pozsonyi Egyetem átköltöztetése	
		T5.4	Nevelési Központ	

7. táblázat A városfejlődést kísérő intézményi kapcsolódású jelenségek

Forrás: történeti áttekintés alapján saját munka

	Fő- szempont	Kibontás	Pécs	Szeged
Intézményrendszer	I1	I1.1	Pannónia tartomány	Közvetítő Pannónia és Dacia között, határvédelmi funkció
		I1.2	Püspöki Központ Szent István vármegyerendszerében	Hun Birodalom központja közelében
		I1.3	1921-ig szerb megszállás	Honfoglalás idején a fejedelmi törzs székhelyéhez tartozott. Szent István birodalmában pedig, a Kalocsai érsekséghez.
		I1.4	Határváros	Katonai és közigazgatási központ (Hunyadi Mátyás uralma)
		I1.5		Védelmi zóna, helyőrség
		I1.6		1931: Szeged megyéspüspöki központ lett
		I1.7		Határváros
	I2	I2.1	Pannónia tartomány székhelye, ókori város	Városi cím elnyerése IV. Bélától
		I2.2	1780: szabad királyi város cím megnyerése	1498-ban nyerte meg a szabad királyi város rangot II. Ulászlótól
		I2.3	1950. évi megyerendezéskor már székhely, és törvényhatósági jogú város	1962-től Csongrád megye székhelye

3 A termelés, a pénzügyi és gazdasági élet koncentrációjának vizsgálata Baranya és Csongrád megyében

3.1 Gazdasági folyamatok beazonosítása (statisztikai elemzés)

A gazdasági folyamatok megismerése, a jelen állapot felmérése fontos eleme, hogy a városok tágabb környezetét figyelembe véve később **fejlesztési javaslatokat** lehessen megfogalmazni. Az elemzés alapját ebben a fejezetben a megyék képezik, közigazgatási alapú terület lehatárolás lévén Baranya és Csongrád megye közötti összehasonlítás is megvalósítható. A cél, hogy a **területi folyamatok időbeli alakulását** bemutassam, megismertetésre kerüljenek többek között: a megyék fejlettsége, a népességvándorlási folyamatok, a gazdasági szerkezet, a vállalkozói aktivitás, a külföldi tőke koncentráltsága, valamint az ipari termelési érték szerkezete.

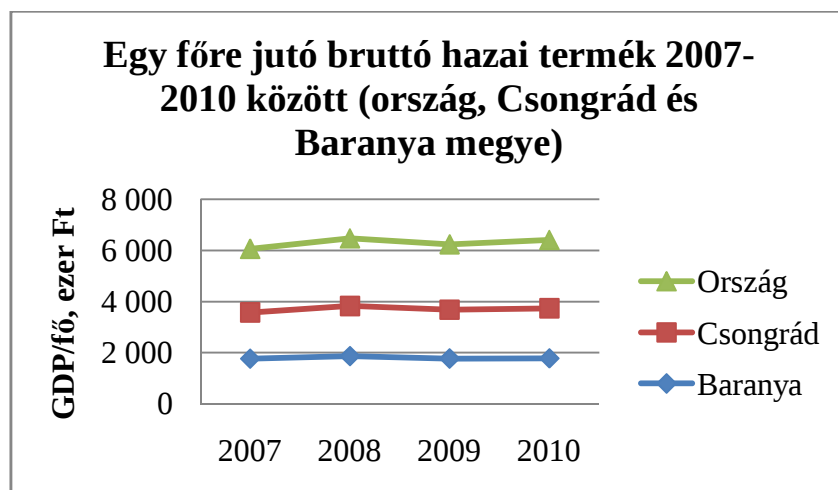
3.1.1 Bruttó hazai termék alakulása országos összehasonlításban

8. táblázat A bruttó hazai termék (GDP) alakulása Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között, piaci beszerzési áron (millió Ft)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

Területi szint	2007	2008	2009	2010
Országos adat	24 991 847,00	26 545 649,00	25 622 866,00	26 747 662,00
Baranya megye	702 279,00	739 038,00	699 252,00	699 062,00
Csongrád megye	765 845,00	830 680,00	807 827,00	825 749,00

A két megye éves GDP adataiból látható, hogy **Csongrád megyében minden évben magasabb volt az előállított javak értéke. 2007 és 2008 között az országos GDP növekedett, ez a növekedés mindkét megyében látható. A 2008 és 2009 évforduló, a válság begyűrűzése a két megyében észlelhető, az országos GDP ezzel ellentétes irányban növekedett. 2010-re a GDP országos szinten növekedett, a tendencia Csongrád megyében is látható, azonban Baranya megyében ennek ellentéte történt. Érdekes megfigyelni, hogy a 2008-as évet követő visszaesés mértéke Baranya megyében meghaladja a 2007-2008-as év növekedését, míg Csongrád megyében (és az országban is) a visszaesést követő GDP értéke meghaladja a 2007. évi GDP szintet. A Baranya megyei volatilitás a gazdasági szerkezet szolgáltatási szektorra épülő hangsúlyára enged következtetni, hiszen válság esetén ebben a szektorban lévő kiadásokat mérséklük első sorban a fogyasztók, Business to Costumer (B2C)- azaz vállalat- fogyasztói-, illetve Business to Business (B2B)- azaz vállalatok közötti- piacokon egyaránt.**

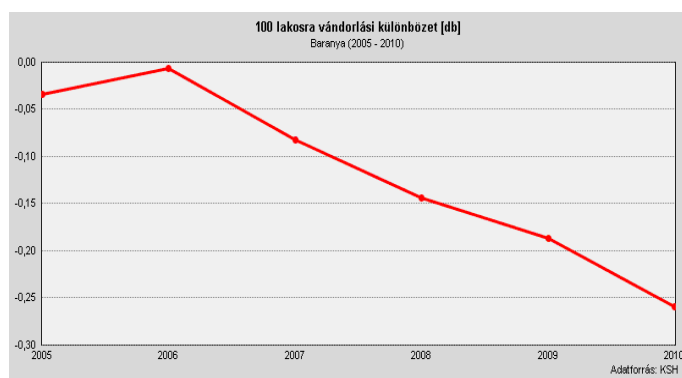
1. ábra Egy főre jutó bruttó hazai termék 2007-2010 között (ország, Baranya-, Csongrád megye)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

Az egy főre jutó GDP (GDP/fő) értékével a fejlődést mérhetjük, még akkor is, ha tudjuk, hogy a GDP mutatónak számos korlátja van a jólét mérésére. **A mutató alakulásánál láthatjuk, hogy a két megye fejlettsége elmarad az országos átlagétól.** A Csongrád megyei értékek erős harmonizációt mutatnak az országos változással, **Baranya megye egy főre jutó GDP-je azonban 2008 óta csökken.** Az egy főre jutó GDP értéke alapján Csongrád megye fejlettebbnek tekinthető Baranya megyénél. A tényleges értékeket a 2. táblázatmelléklet mutatja.

3.1.2 Vándorlási egyenleg

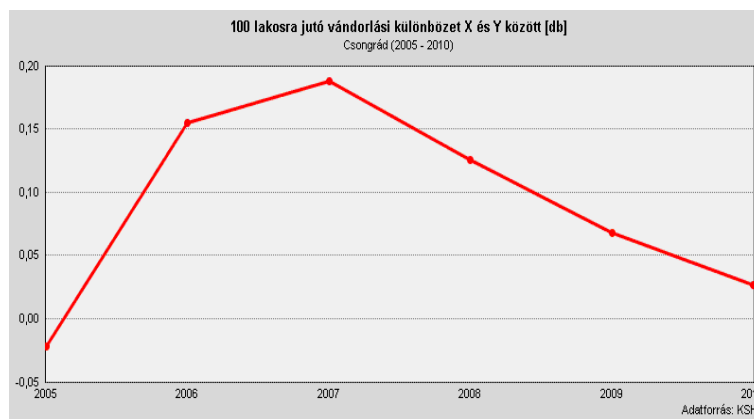
A vándorlási egyenleget vizsgálva a megyék között jelentős eltérés mutatkozik. **Baranya megyében, 2005 és 2010 között utoljára 2006-ban közelítette meg a bevándorlások száma az elvándorlásokét, ahogy ezt a következő grafikon mutatja:**

2. ábra Vándorlási egyenleg Baranya megyében 2005-2010 között (100 lakosra vetítve)

Forrás: (TeIR)|KSH

A grafikonról az is leolvasható, hogy 2006 óta elvándorlási hullám jellemzi a területet. Csongrád megyében kedvezőbben alakult a vándorlási egyenleg, ez feltételezhetően köszönhető két nagyvárosának (Szeged és Hódmezővásárhely).

3. ábra Vándorlási egyenleg Csongrád megyében 2005-2010 között (100 lakosra vetítve)

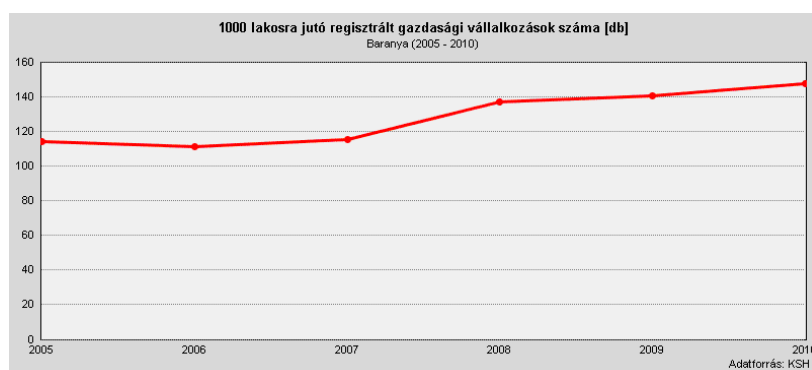
Forrás: (TeIR)|KSH

A bevándorlások számának megnövekedése miatti **pozitív vándorlási egyenleg fordulója Csongrád megye esetében, Baranyához hasonlóan 2006.** 2006 és 2010 között az egyenleg nem fordult mínuszba, azaz az időszak alatti kivándorlások nem érték el a bevándorlások számát, azonban **2007 óta az egyenleg folyamatosan romlik.**

3.1.3 Vállalkozói aktivitás vizsgálata

A **vállalkozási aktivitás** mindkét megyében **2005-2010** között- kisebb visszaesésekkel ugyan, de- **élénkséget mutat.** A vizsgálati indulóévben, 2005-ben még Baranya megyében volt több vállalkozás, azonban, a 2006-os évet követő visszaesés után 2007-ben már több vállalkozás működött Csongrád megyében.

A vállalkozási aktivitás alakulását Baranya megyében a következő ábra mutatja:

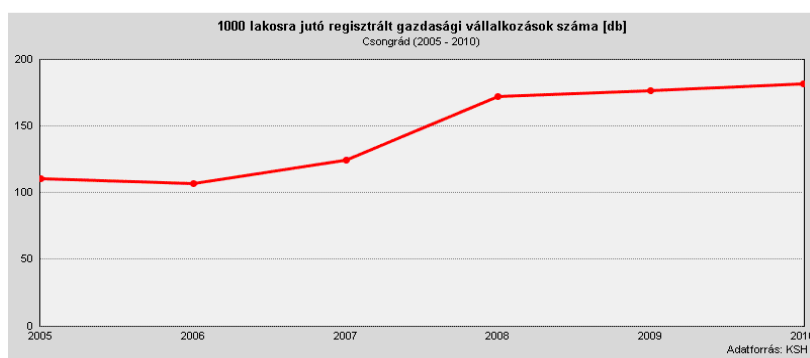
4. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Baranya megyében 2005-2010 között

Forrás: (TeIR)|KSH

Ha a GDP alakulására gondolunk, nem meglepő a Baranya megyei aktivitás alakulása. **A vállalkozói aktivitás értékeit, valamint a GDP/fő alakulását összemérve azt az**

eredményt kapjuk, hogy a **2007 és 2008 között megnövekedett aktivitás az egy főre jutó GDP értékét növelte**, azonban, **2008 után hiába nőtt az aktivitás, ez az GDP/fő értékében nem volt érzékelhető**. Fontos azonban megjegyezni, hogy a GDP-hez hasonlóan, a vállalkozói aktivitás vizsgálatában is jelentős torzító faktorok vannak jelen, mint pl. néhány fős vállalkozások, időszakos jogviszonnyal foglalkoztató vállalkozások, holdudvari vállalkozások; ezek az elvárt teljesítménytől való elmaradás következtében mutatnak torz képet, valamint a foglalkoztatás javításában is kevésbé jelentősek.

A Csongrád megyei vállalkozói aktivitást a következő ábra mutatja:

5. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Csongrád megyében 2005-2010 között

Forrás: (TeIR)|KSH

Az ábrát Baranya megye grafikonjával összevetve a növekedés mértéke mindkét megyénél egybeesik. **A vállalkozói aktivitás és a GDP/fő értékek összevetésével Csongrád megyében azt látjuk**, hogy leszámítva a 2008-2009 közötti időszakot, amikor a két érték ellentétes irányban mozgott (a vállalkozások számának növekedése mellett a GDP/fő csökkent), **az eredmények pozitívan korrelálnak egymással**. Arra, hogy a **vállalkozói aktivitás növekedése a GDP-re miért nincs komoly befolyással**, magyarázat lehet, hogy a vidéki nagyvárosokban és megyékben **hiányzik a vállalkozói munkakultúra**, a vállalkozók idővel tanulják meg az üzletvezetés és a piacnyerés módszereit, tehát létezik **egyfajta „beérési idő”, ami elteltével megtalálják az optimális üzemméretet, és vállalkozás elkezd valóban nyereségesen működni**.

A gazdasági aktivitás vizsgálatánál végezetül- tanulságossága miatt- az országos eredményt is bemutatom:

6. ábra 100 lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma Magyarországon 2005-2010 között

Forrás: (TeIR)|KSH

Az országos átlagértékkel összehasonlítva a két megye értékét, elmondható az adott időszakban, hogy **mindkettő elmarad az országos átlagtól**, Csongrád megye egyedül 2010-ben közelített hozzá. A három grafikon irányát vizsgálva egyértelműen **egybeesnek a növekedési trendek**, így jogos a hipotézis, hogy **a két megyében működő gazdasági szervezetek számát erősen befolyásolja az ország gazdaságpolitikai környezete**, tehát a **vállalkozások száma inkább függ a gazdasági környezettől, mintsem a helyi előnyök kínálta lehetőségek kihasználásától**. A hipotézis megerősítéséhez szükséges annak bizonyítása, hogy a gazdasági szervezetek száma a két megyében nincs jelentős befolyással az országos átlagra. Ennek bizonyítására a működő vállalkozások statisztikáját vettem alapul: 2008-ban az ország vállalkozásainak 3,74%-a működött Baranya megyében, 4,05%-a pedig Csongrád megyében (4. táblázatmelléklet); 2009-ben a megfelelő értékek Baranya megye esetében: 3,75% (8. táblázatmelléklet), Csongrád megye esetében: 4,02%, 2010-ben a 2009-es értékek nem változtak (12. táblázatmelléklet).

3.1.4 Gazdasági szervezetek száma nemzetgazdasági ágak szerint

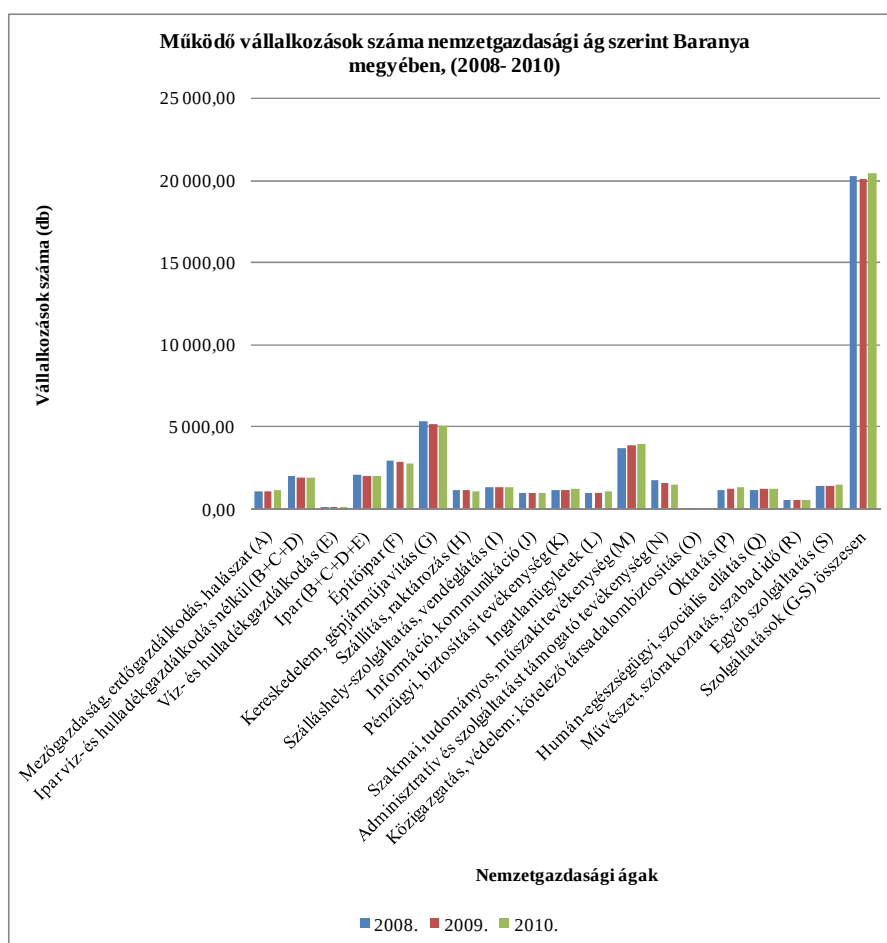
A gazdasági szervezetek vizsgálatánál a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) területi információs bázisából merítettem adatokat. **Az adatok megyei szinten nemzetgazdasági ágak szerint a működő vállalkozásokról voltak elérhetők**. Az adatok rendszerezésénél a két vizsgált megye mellett az országos értéket is belevettem a vizsgálat körébe. **Az elemzés metódusa a következőképpen zajlott:**

- o **Az országos, területi adatokból kiválasztottam a Baranya-, és Csongrád megyei, valamint országos adatokat, majd ezeket évenként, nemzetgazdasági áganként gazdasági ágakra összesítve rendeztem 2008-2010 közötti időszakra.** Eredményül összehasonlíthatóvá vált adott tárgyévben, a megyék és az ország működő

vállalkozásainak szerkezete. A 2008-ra vonatkozó táblázatot a 3. táblázatmelléklet, 2009-re a 7. táblázatmelléklet, 2010-re pedig a 11. táblázatmelléklet tartalmazza.

- o Az abszolút értékek birtokában, a következő lépésben a megyék működő vállalkozásainak arányát határoztam meg, tehát az **egyes nemzetgazdasági ágazatban működő vállalkozások arányát az ország összes vállalkozásához képest**. Az értékek 2008-2010 közötti időszakra vonatkozóan állnak rendelkezésre, területi alapon. A tárgyévnek megfelelő táblázatok a 4. táblázatmelléklet (2008-as év), a 8. táblázatmelléklet (2009-es év), és a 12. táblázatmelléklet (2010-as év) tartalmazza.
- o Következő lépésben **adott területi szint, működő vállalkozásit vonatkozási alapul véve vettem számba a nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások arányát**. Az elemzést természetesen 2008-2010 között végeztem el, mindhárom területi szinten. Az eredményeket a következő táblázatok tartalmazzák: 5. táblázatmelléklet (2008-as év), a 9. táblázatmelléklet (2009-es év), és a 13. táblázatmelléklet (2010-as év).
- o Utolsóként adott területi szinten a **nemzetgazdasági ágak kapcsolódó gazdasági ághoz történő hozzájárulását vizsgáltam meg** (Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat; Ipar; Építőipar; Szolgáltatások). Az eredmények a 6. táblázatmelléklet (2008-as év), a 10. táblázatmelléklet (2009-es év), és a 14. táblázatmelléklet (2010-as év) találhatóak meg.

Az első lépésben összesített, a működő vállalkozások számát a következő grafikon mutatja, Baranya megyében:

7. ábra Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint Baranya megyében (2008- 2010)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

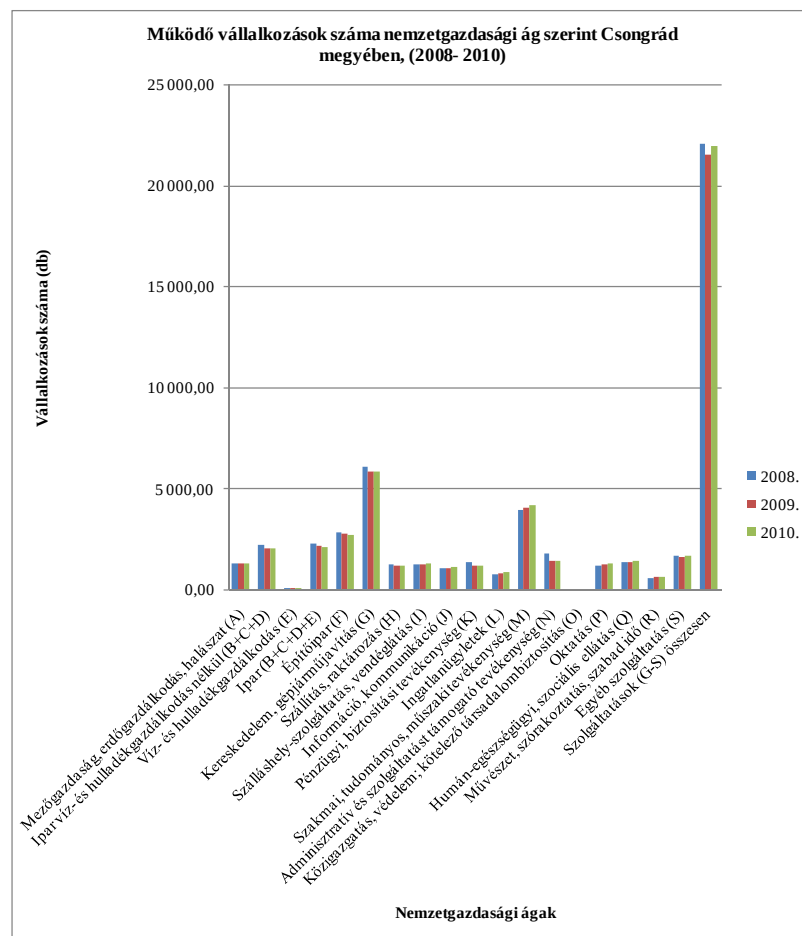
Baranya megyében a gazdasági szerkezet meghatározó ágazata a működő vállalkozások alapján is a szolgáltatás. 2008-ban a működő vállalkozások 77,1%-a (5. táblázatmelléklet) dolgozott a szektorban, 2009-ben 77,7%-a (9. táblázatmelléklet), 2010-ben pedig 77,9%-a (13. táblázatmelléklet). 2010-ben a szolgáltatások gazdasági ágban működő vállalkozások:

- o többsége a Kereskedelem, gépjárműjavítás (G) nemzetgazdasági ágban működött (19,30%);
- o ezt követte a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M) ágazat (15,06%);
- o utánuk jóval, kisebb aránnyal működtek vállalkozások az Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N) (5,62%), -az Egyéb szolgáltatás (S) (5,44%)-, az Oktatás (P) (4,87%)-, a Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I) (4,83%)-, Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K) (4,60%)-, Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q) (4,59%)-, Szállítás, raktározás (H) (4,06%)-, Ingatlanügyletek (L) (3,85%)-, Információ, kommunikáció (J) (3,73%) nemzetgazdasági ágban;

- o a legkevesebb vállalkozást magába foglaló ágazatok pedig a Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R) (1,92%)-, és a Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O) (0,02%) voltak.

Az iparban működő vállalkozások száma az időszakban jóval elmaradt a szolgáltatás szektor húzóágazataitól, ugyanakkor az országos aránnyal közel egybeesik. A mezőgazdaságban dolgozó vállalkozások aránya az időszakban meghaladja az országos értéket, a megyei rangsorban a számuk ugyanakkor kevésbé hangsúlyos. Az építőiparban működő vállalkozások száma az időszakban végig 10% fölött alakult.

Csongrád megyében a működő vállalkozások számának alakulását a következő ábra mutatja:

8. ábra Működő vállalkozások száma nemzeti gazdasági ág szerint Csongrád megyében (2008-2010)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

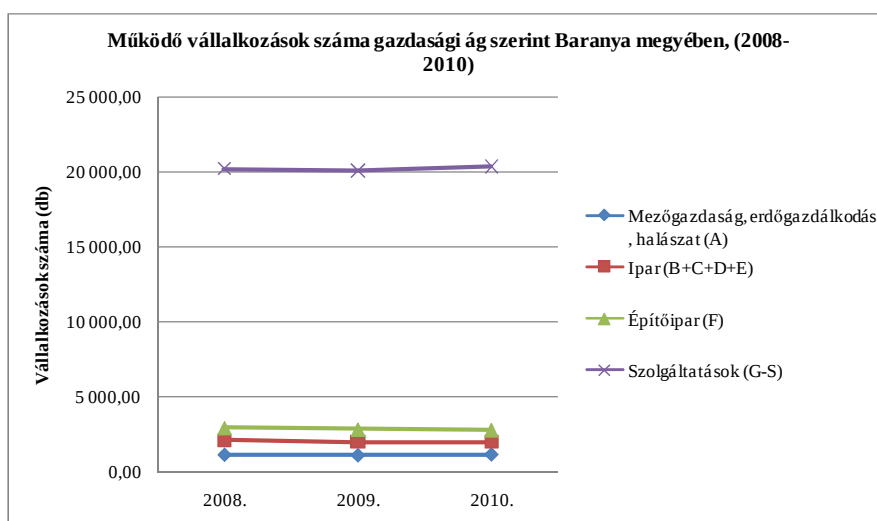
Csongrád megyében is, a gazdasági szerkezet meghatározó ágazata a működő vállalkozások alapján a szolgáltatás. 2008-ban a működő vállalkozások 77,6%-a (5. táblázatmelléklet) dolgozott a szektorban, 2009-ben 77,8%-a (9. táblázatmelléklet), 2010-

ben pedig 78,3%-a (13. táblázatmelléklet). 2010-ben a szolgáltatások gazdasági ágban működő vállalkozások:

- o többsége a Kereskedelem, gépjárműjavítás (G) nemzetgazdasági ágban működött (20,81%);
- o ezt követte a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M) ágazat (14,89%);
- o utánuk jóval, kisebb aránnyal működtek vállalkozások az Egyéb szolgáltatás (S) (5,88%)-, Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q) (5,12%)-, az Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N) (5,03%)-, az Oktatás (P) (4,58%)-, a Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I) (4,49%)-, Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K) (4,26%)-, Szállítás, raktározás (H) (4,20%)-, Információ, kommunikáció (J) (3,89%)-, Ingatlanügyletek (L) (3,03%) nemzetgazdasági ágban;
- o a legkevesebb vállalkozást magába foglaló ágazatok, Csongrád megye esetében is a Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R) (2,13%)-, valamint a Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O) területén nem működött vállalkozás.

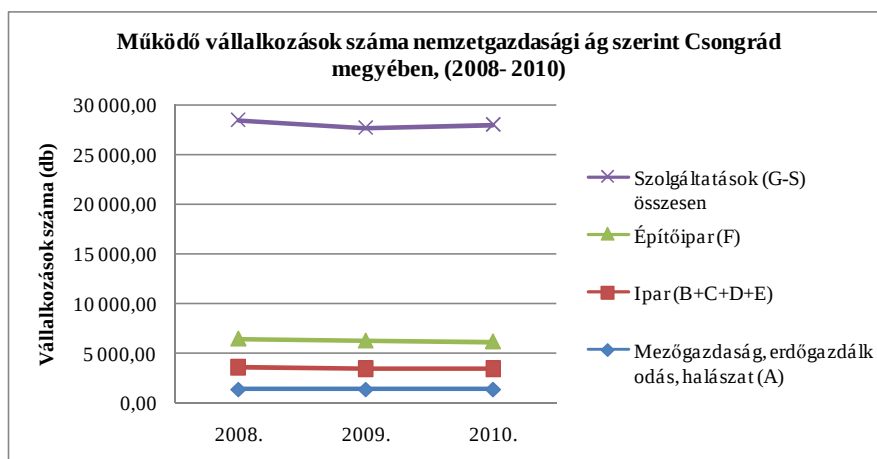
Csongrád megyében is kevesebb az iparban működő vállalkozás száma a szolgáltatás ágban működő vállalkozások számához képest; azonban az érték 2008-2010 között nem marad el lényegesen az országos átlagtól. Az időszakot tekintve itt is **magasabb a Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A) ágazatban működő vállalkozások aránya az országos átlagénál.** Az építőipari vállalkozások száma az időszakban 10% körül ingadozott.

A két megye vállalkozásainak összehasonlításához következzen két ábra, amely gazdasági ágak szerint mutatják 2008-2010 között a vállalkozások alakulását:

9. ábra Működő vállalkozások számának alakulása gazdasági ág szerint (2008-2010) Baranya megyében

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

10. ábra Működő vállalkozások számának alakulása gazdasági ág szerint (2008-2010) Csongrád megyében

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

A két grafikon összehasonlításával egyértelműen látszik, hogy **Csongrád megyében mindegyik gazdasági ágban több vállalkozás működik**. Az időszakban a **szolgáltatások ágban** mindkét megyénél **2009-ben csökkent a vállalkozások száma**, **2010-ben Baranya megyében már több vállalkozás működött szektorban 2008-nál**, Csongrád megye **2009-et követően nem érte el a 2008-as szintet**, bár a vállalkozások száma ismét növekedésnek indult. Ez alapján jogos a következtetés, hogy **a vállalkozások relatív magas száma az adott szektorban nem jelenti a vállalkozások életképességét hosszú távon**, az ingadozás ilyen mértéke mellett. Baranya és Csongrád megyében az **építőiparban működő vállalkozások száma 2008 óta**, az országos trendeknek megfelelően **csökken**. Amíg Baranya megyében az iparban működő vállalkozások száma erőteljesen csökken, a mezőgazdaságban működők mérsékelt csökkenésével, ezen ágak Csongrád megyében stabil képet mutatnak a működő gazdasági vállalkozások szerint.

3.1.5 A bruttó hozzáadott érték

A korábbi alfejezetekben részletes bemutatásra került a megyék GDP-jének, egy főre jutó GDP-jének bemutatása (*első dimenzió*), valamint a nemzeti gazdasági ágakban, és az ezekből képzett gazdasági ágakban működő vállalkozások száma (*második dimenzió*). A következőkben a bruttó hozzáadott érték vizsgálatán keresztül a két dimenziót fogom összevetni, azaz, **az előállított bruttó hozzáadott érték adott gazdasági ágban milyen kapcsolatban áll az ott működő vállalatok számával**. Az elemzés elkészítésekor nagyban támaszkodtam a KSH bruttó hazai termék (GDP) területi megoszlása 2010-ben (előzetes adatok) nevű kiadványára, elkerülve a különböző adatforrások egyeztetési torzításait (a GDP,

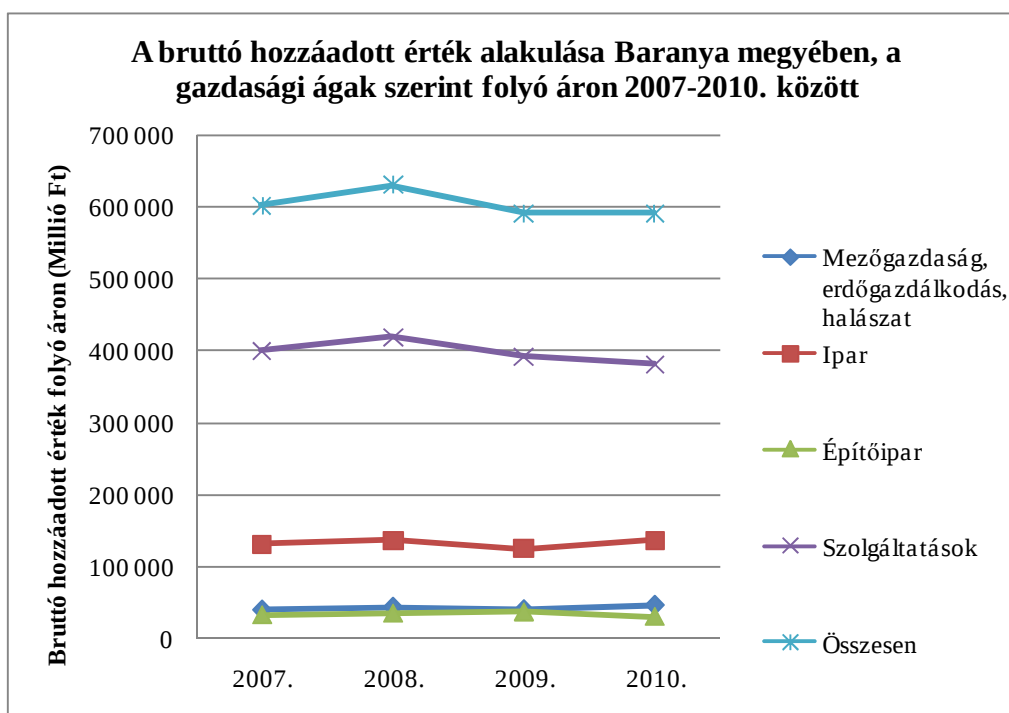
valamint a bruttó hozzáadott érték különböző számítási módjaira tekintettel, mint pl. folyó áron/átlagáron történő számítás, beszerzési ár/Purchasing power parity, azaz vásárlóerő paritás (PPP) alkalmazása az értékek megállapításakor).

Az adatok feldolgozásának menete a következőképpen zajlott:

- o **Az országos területi adatokból kigyűjtöttem Baranya-, Csongrád megyére, és az országra vonatkozó bruttó hozzáadott érték adatokat**, majd ezeket összesítettem, az eredményt a 15. táblázatmelléklet tartalmazza;
- o Következő lépésben az abszolút értékek alapján meghatároztam **adott területi szinten az egyes gazdasági ágakhoz tartozó értékek arányát/hozzájárulását az országos értékhez**, az eredményt a 16. táblázatmelléklet tartalmazza;
- o Harmadik lépésben pedig **adott területi szinten a tárgyévben elért bruttó hozzáadott érték ágazati összetételét** vizsgáltam meg - 17. táblázatmelléklet.

Az így kapott eredményekből **leképeztem a megyék bruttó hozzáadott érték portfólióját; méghozzá annak időbeli alakulását is, a 2007- 2010-es időszakra.**

Baranya megye gazdasági ágak szerinti bruttó hozzáadott érték értékeit a következő grafikon mutatja:

11. ábra A bruttó hozzáadott érték alakulása Baranya megyében (2007-2010)

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

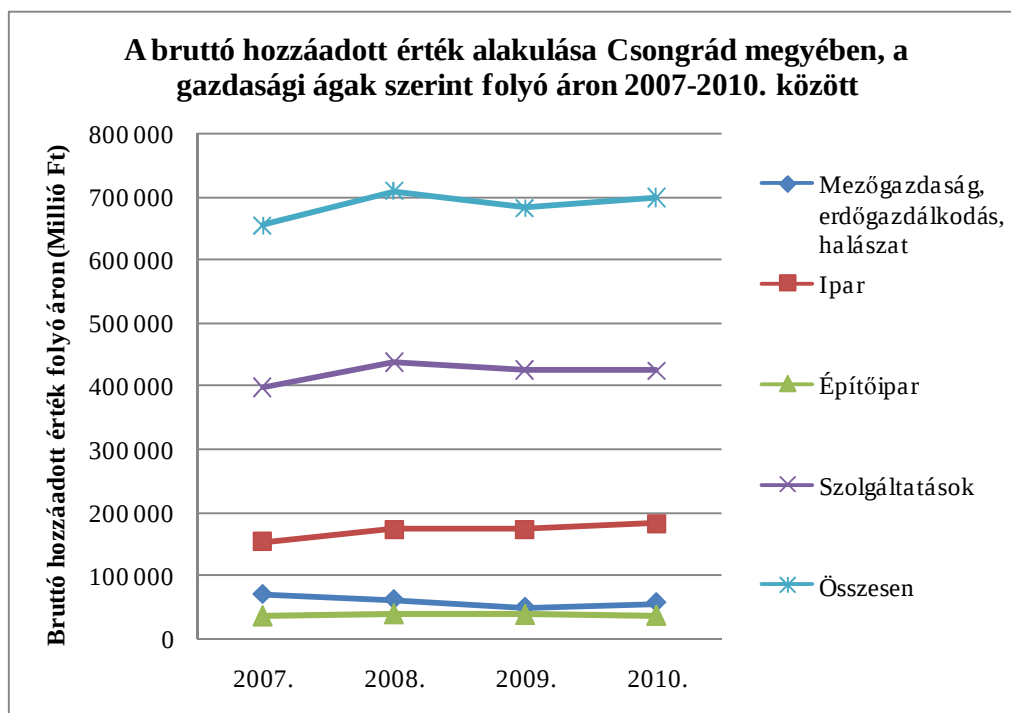
Baranya megye bruttó hozzáadott érték portfólióját vizsgálva egyértelmű, hogy a legjelentősebb gazdasági ágat a szolgáltatások képezik, ezt követi az ipar, majd a

mezőgazdaság, és az építőipar. **A vizsgált időszakban az ágak egyike sem mutat folytonos növekedést, a stagnálás és a leépülés érzékelhető. A szolgáltatások dominanciája olyan mértékű, hogy a szektor okozta váltakozó teljesítmény a megyei teljesítményt egyértelműen meghatározza, a többi ág eltérő növekedése kisebb hatással bír.** Árnyaltabb képhez jutunk a szektorok jelentőségéről, ha megvizsgáljuk, hogy **az egyes ágak országos szinten a bruttó hozzáadott érték hány százalékát adták (16. táblázatmelléklet):**

- o **2007-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 3,06%-át adta a nemzetinek**
 - a mezőgazdasági szektor teljesítménye 4,4%-át;
 - az ipari szektor teljesítménye 2,33%-át;
 - az építőipar a 3%-át;
 - a szolgáltatások pedig a 2,89%-át; jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.
- o **2008-ban a megyei bruttó hozzáadott érték 2,78%-át adta a nemzetinek (előző évhez képest csökkent)**
 - a mezőgazdasági szektor teljesítménye 4,71%-át (tehát jelentősége az előző évhez képest *növekedett*);
 - az ipari szektor teljesítménye 2,34%-át (előző évhez képest *növekedett*);
 - az építőipar a 3,01%-át (az előző évhez képest kissé *megemelkedett*);
 - a szolgáltatások pedig a 2,82%-át (jelentősége *csökkent*) jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.
- o **2009-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 2,73%-át adta a nemzetinek (előző évhez képest csökkent)**
 - a mezőgazdasági szektor teljesítménye 5,34%-át (tehát jelentősége az előző évhez képest *növekedett*);
 - az ipari szektor teljesítménye 2,32%-át (előző évhez képest *csökkent*);
 - az építőipar a 3,35%-át (az előző évhez képest *emelkedett*);
 - a szolgáltatások pedig a 2,70%-át (jelentősége *csökkent*) jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.
- o **2010-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 2,61%-át adta a nemzetinek (a megye országos jelentőségének csökkenését láthatjuk)**
 - a mezőgazdasági szektor teljesítménye 5,36%-át (az ág visszafogott *növekedését* láthatjuk)
 - az ipari szektor teljesítménye 2,23%-át (előző évhez képest *csökkent*,);

- az építőipar a 2,91%-át (az előző évhez képest *csökkent*);
- a szolgáltatások pedig a 2,59%-át (jelentőségének *csökkenése* folytatódott); jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.

Csongrád megye gazdasági ágak szerinti bruttó hozzáadott érték értékeit a következő grafikon mutatja:

12. ábra A bruttó hozzáadott érték alakulása Csongrád megyében (2007-2010)

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

Csongrád megye bruttó hozzáadott érték portfólióját vizsgálva egyértelmű, hogy a legjelentősebb gazdasági ágat a szolgáltatások képezik, ezt követi az ipar, majd a mezőgazdaság, és az építőipar. **A vizsgált időszakban folytonos növekedést az ipar területén látunk- az ipar az ág, amely a megyében olyan munkahagyománnyal bír, amely a válság okozta gazdasági környezettel szemben leginkább ellenállónak tekinthető. A szolgáltatások hozzájárulása az egész időszakban ingadozó, az építőipar stagnáló képet ad, amíg a mezőgazdaságra is az ingadozó, inkább negatív tendenciába forduló teljesítmény a jellemző.** Csongrád megye esetében is a szektorok jelentőségének megállapításához fontos, ha megvizsgáljuk, az egyes ágak **országos szinten a bruttó hozzáadott érték hány százalékát adták (16. táblázatmelléklet):**

- **2007-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 3,06%-át adta a nemzetinek**
 - a mezőgazdasági szektor teljesítménye 7,7%-át;
 - az ipari szektor teljesítménye 2,74%-át;

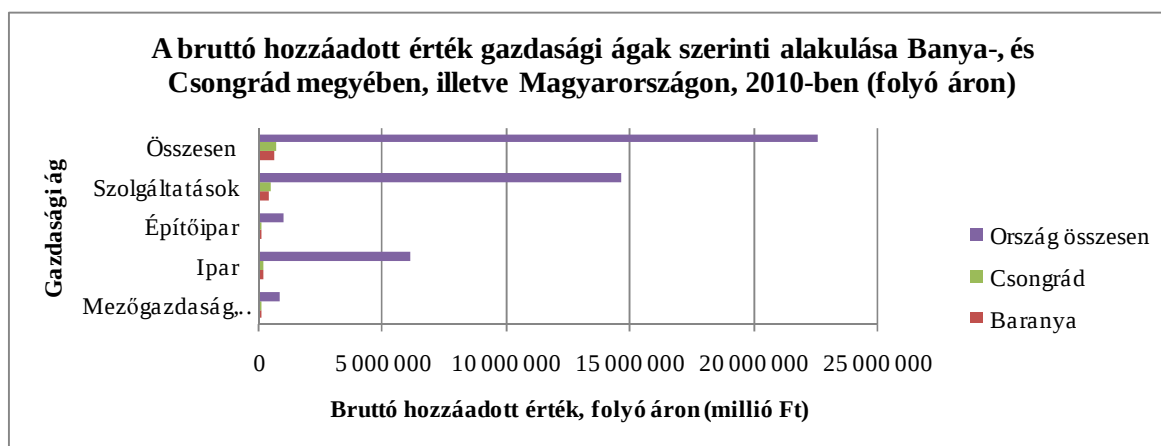
- az építőipar a 3,41%-át;
 - a szolgáltatások pedig a 2,87%-át; jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.
- o **2008-ban a megyei bruttó hozzáadott érték 3,13%-át adta a nemzetinek**
- a mezőgazdasági szektor teljesítménye 6,65%-át (tehát jelentősége az előző évhez képest *csökkent*);
 - az ipari szektor teljesítménye 2,98%-át (előző évhez képest *növekedett*);
 - az építőipar a 3,45%-át (az előző évhez képest kissé *megemelkedett*);
 - a szolgáltatások pedig a 2,95%-át (jelentősége kicsivel *emelkedett*); jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.
- o **2009-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 3,15%-át adta a nemzetinek**, a válság hatásának ellenére
- a mezőgazdasági szektor teljesítménye 6,5%-át (tehát jelentősége az előző évhez képest *csökkent*);
 - az ipari szektor teljesítménye 3,23%-át (előző évhez képest *növekedett*);
 - az építőipar a 3,56%-át (az előző évhez képest *emelkedett*);
 - a szolgáltatások pedig a 2,92%-át (jelentősége *csökkent*); jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek. A válság begyűrűzése éppen a legnagyobb hozzáadott értéket termelő ágat érintette a megyében.
- o **2010-ben a megyei bruttó hozzáadott érték 3,09%-át adta a nemzetinek** (a megye országos jelentőségének csökkenését láthatjuk)
- a mezőgazdasági szektor teljesítménye 6,55%-át (az ág visszafogott *növekedését* láthatjuk)
 - az ipari szektor teljesítménye 3%-át (előző évhez képest *csökkent*, ugyanakkor tudjuk, hogy a megyében növekedett az ipari hozzáadott érték, így arra következtethetünk, hogy a növekedés az országos ütemtől maradt el);
 - az építőipar a 3,65%-át (az előző évhez képest *emelkedett*);
 - a szolgáltatások pedig a 2,89%-át (jelentőségének *csökkenése* folytatódott); jelentették az egyes ágakhoz tartozó nemzeti értéknek.

Az adatok összevetéséből látszik, hogy Csongrád megye a bruttó hozzáadott érték tekintetében is nagyobb súllyal bír Baranya megyénél. **Azonban világos az a tendencia, hogy az egyes megyei ágak növekedése ellenére is veszítenek a megyék az országos**

jelentőségükből, ami az országos növekedési, remélt fejlődési ütemtől történő eltérésre utalnak.

Annak ellenére, hogy Baranya megyében az ipari termelésnek nagyobb, régebbi, hagyományai vannak, láthatjuk, hogy a két megye közül Csongrád megye bír nagyobb jelentőséggel a szektorban.

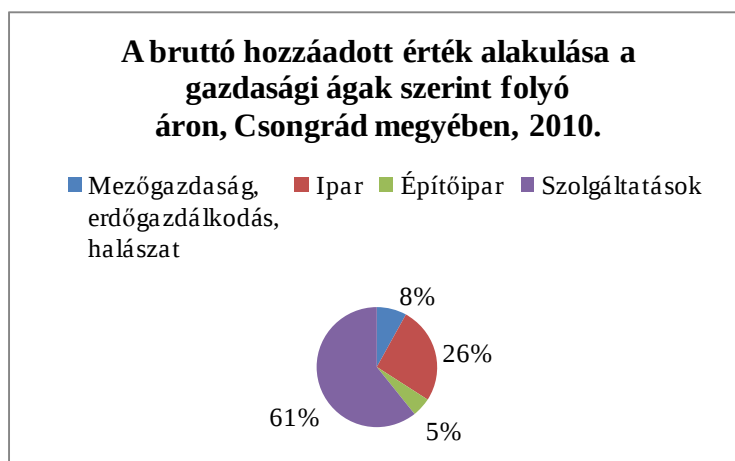
A 2010-es év összehasonlító értékeit a következő grafikon mutatja be:

13. ábra A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti alakulása Banya-, és Csongrád megyében, illetve Magyarországon, 2010-ben

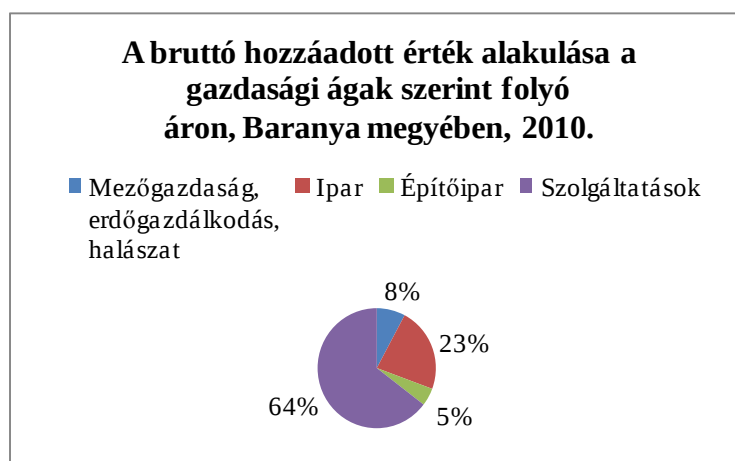
Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

Csongrád megye relatív előnye elmondható Baranya megyével szemben, azonban érzékelhető, hogy az országos termelésben a megyék teljesítménye kevésbé meghatározó. Kitörési pontot az *iparfejlesztés* és *mezőgazdaság* jelenthetne, *a régi munkahagyományok újjáélesztésével.* A *szolgáltatások területén* pedig figyelemfelhívó, hogy hiába képvisel **nagy súlyt mindkét megye gazdaságában az ág, az országos mértékhez képest még emelni lehet jelentőségüket a megfelelő nemzetgazdasági ágba történő invesztálással.**

14. ábra A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak szerint folyó áron (2010.), Csongrád megye

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

15. ábra A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak szerint folyó áron (2010.), Baranya megye

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

A két megye 2010-es bruttó hozzáadott érték szerkezetének megoszlása hasonló jegyeket hordoz magában: a teljes értéken belül állandó a két megyére nézve a mezőgazdaság, és az építőipar aránya. Az ipari termelés bruttó hozzáadott értéke Csongrád megyében nagyobb a szolgáltatások rovására, míg ez Baranya megyében fordítva van. **Ha a bruttó hozzáadott érték időbeli alakulását figyelembe vesszük, elmondható, hogy a megyék jelentős ágazatai mutatták a leghektikusabb növekedési pályát (eltekintve Csongrád megye iparától). Úgy gondolom, hogy az alkalmazkodás- különösen a szolgáltatások egyes ágazatait tekintve- elősegíthető lenne a helyi gazdaság igényeit kielégítő termékportfólió erősítésével, az üzleti és gazdasági-, intézményi kapcsolatok fejlesztésével együtt.**

A bruttó hozzáadott értékkel kapcsolatosan utolsóként **az adott gazdasági ágban működő vállalkozások termelékenységét vizsgálom meg-** azaz, hogy a szektorban működő vállalatok aránya és az előállított hozzáadott érték milyen kapcsolatban áll egymással.

9. táblázat A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti eloszlása, és a gazdasági ágban működő vállalkozások arányai, Baranya megyében 2008-2010 között

Forrás: [KSH (2012)] és KSH adatai alapján saját munka

	2008.		2009.		2010.	
<i>Gazdasági ágak</i>	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	6,82%	4,06%	6,75%	4,00%	7,73%	4,18%
Ipar	21,42%	7,87%	20,93%	7,53%	22,90%	7,45%
Építőipar	5,32%	10,98%	5,98%	10,75%	4,90%	10,49%
Szolgáltatások	66,44%	77,09%	66,34%	77,72%	64,46%	77,89%
Összesen	100,00 %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

A fenti táblázat azt mutatja, hogyha **Baranya megyében**, a gazdasági ágakban (szektorokban) működő vállalkozások számát nézzük, valamint a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulásukat, egyértelműen látszik, hogy az **ipar hozzáadott érték hányada a legmagasabb fajlagosan**. Ez egy jól ismert evidencia, ugyanakkor a **szolgáltatás szektor szempontjából felhívja arra figyelmet, hogy erősebben kell a tudás-intenzív ágazatokba fektetni (kis szám, nagyobb hozzáadott érték)**, és emellett fontos a **helyi gazdaság sokszínűbbé tétele is**. Hiszen látjuk, hogy az időszakban **a szolgáltatás szektorban működő vállalkozások száma egyre emelkedett, azonban hozzájárulásuk a bruttó hozzáadott értékhez csökkent**. A „közlegelő problémáját” látjuk, vagy csak a válság következménye az alacsonyabb hozzájárulás, ami az árak visszafogására vezethető vissza? Akármelyik, érezhető, hogy **innovációra lenne szükség**.

10. táblázat A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti eloszlása, és a gazdasági ágban működő vállalkozások arányai, Csongrád megyében 2008-2010 között

Forrás: [KSH (2012)] és KSH adatai alapján saját munka

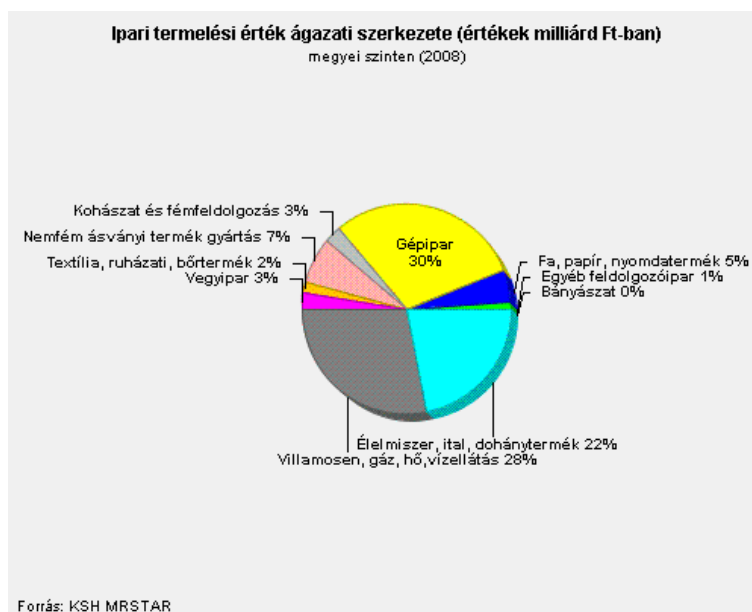
	2008.		2009.		2010.	
<i>Gazdasági ágak</i>	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya	Hozzájárulás a bruttó hozzáadott értékhez	Szektorban működő vállalkozások aránya
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	8,56%	4,56%	7,11%	4,66%	7,99%	4,62%
Ipar	24,28%	7,97%	25,24%	7,65%	26,08%	7,44%
Építőipar	5,42%	9,86%	5,50%	9,91%	5,21%	9,64%
Szolgáltatások	61,75%	77,61%	62,15%	77,78%	60,72%	78,30%
Összesen	100,00 %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Csongrád megyében, Baranya megyéhez hasonlóan is az **ipar és a mezőgazdaság az a két ágazat, amelynek hozzájárulása 2008-2010 között magasabb volt a bruttó hozzáadott értékhez, mint az ágban működő vállalkozások aránya.** A szolgáltatásokról elmondható, hogy **2008-2009 között a szektorban működő vállalkozások számának növekedése az előállított hozzáérték növekedését is eredményezte.** Ez a tendencia 2010-ben már nem érvényesült.

Meg kell jegyezni, hogy a szolgáltatásban működő vállalkozásokon belül leginkább a kereskedelem, vendéglátás területén jellemző a bevételek eltitkolása, azaz a szürke-, és a feketepiac aránya, így ez torzíthatja a képet, valamint ez az építőiparra is érvényes.

3.1.6 Ipari termelési érték ágazati szerkezetének vizsgálata

A megyék ipari termelési értékét egyaránt vizsgáltam szerkezeti és intézményi vonatkozásban. Baranya megye ipari termelési értékének szerkezetét a következő ábra mutatja:

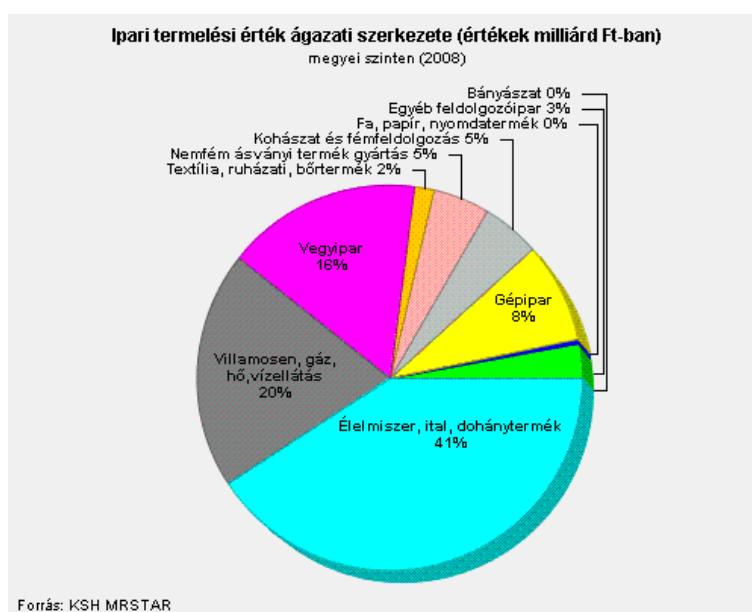

16. ábra Ipari termelési érték ágazati szerkezete Baranya megyében (2008)

Forrás: (TeIR)|KSH

Jól, látható, hogy az **egykor erős bányászati ipar megszűnésével az iparban igazán meghatározó szerepet betöltő ágazat nincs jelen a megyében**, három domináns ágazat között van: a gépipar, amely 30%-át; a villamosenergia, gáz, hő, vízellátás, amely 28%-át; valamint az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása, amely 22%-át adta 2008-ban az ipari termelési értéknek. A három domináns ágazat, a feldolgozóiparhoz tartozik.

Csongrád megye esetében az ipari termelési érték ágazati szerkezetét a következő ábra mutatja:

17. ábra Ipari termelési érték ágazati szerkezete Csongrád megyében (2008)

Forrás: (TeIR)|KSH

A megyében **legnagyobb súllyal az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása szerepelt** 2008-ban (41%), jelentős ágazatok a villamosenergia, gáz, hő, vízellátás (20%), és a vegyipar (16%) voltak az ipari termelési érték ágazati szerkezete szerint. **Az egykor jelentős textilipar, és bútorgyártás, és gyufagyártás mára elenyészett.**

A megyék ipari súlyának vizsgálatára, illetve, hogy **mely vállalkozások meghatározóak az ipari szektorban** elvégeztem egy elemzést:

- o első lépésben, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (korábban Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal /APEH/) és a Nemzeti Kereskedelmi és Iparkamarával **2009-ben közösen publikált magyarországi TOP 20 vállalkozás kiadványban** [APEH - MKIK (2009)] szereplő hét régió TOP 20 kimutatásából kigyűjtöttem a Dél-Dunántúli és Dél-Alföldi régiók 2009-es rangsorait, amelyet a társaságok 2008-as árbevétele alapján állítottak össze. **A jelentésben a rangsorolt társaságok név, szakágazat, és árbevétel adatai szerepelnek.**
- o Második lépésben, ahhoz, hogy a **megyék ipari termelési érték ágazati szerkezetének eredményeivel összevethetők legyenek a társaságok**, a szakágazat szerint beazonosítottam a vállalkozások **gazdasági tevékenységének ágazatát** (működési terület alapján), a Központi Statisztikai Hivatal, a **gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere**, struktúra - TEÁOR '08 felépítése [KSH (2007)] című (c.) kiadványa **szerint.**
- o Harmadik lépésben, annak érdekében, **hogy az adatokat a két vizsgált megyére szűkíthessem, a társaságok neve alapján kigyűjtöttem a székhelyadatokat**, leellenőriztem történt-e a vállalkozásoknál névváltozás, átalakulás, megszűnés. Az elemzéshez a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat rendszeréből töltöttem le a társaságok cégkivonatát, ahonnan kigyűjtöttem továbbá a **tulajdonosi szerkezetre vonatkozó adatokat is.**
- o Az adatgyűjtést mindkét régióra elvégeztem, az eredményeket a **19-20. táblázatmelléklet** tartalmazza. A vállalatok gazdasági ág kódjainak megnevezését pedig a **18. táblázatmelléklet** tartalmazza.
- o Végül, a székhely alapján kiválasztottam a Dél-Dunántúli rangsorból a Baranya megyében-, illetve a Dél-Alföldi rangsorból a Csongrád megyében működő társaságok sorát.

11. táblázat Baranyai megyei társaságok a Dél Dunántúli TOP 20 rangsorból, 2008. év árbevétele szerint

Forrás: [APEH - MKIK (2009)]:1,3,6 oszlopszámú - [www.e-cegjegyzek.hu]:2,7,9 oszlopszámú - [KSH (2007)]: 4,5 oszlopszámú adatok; saját munka

Srsz.	A gazdasági társaság neve (APEH TOP 200 kiadvány 2009)	Gazdasági társaság neve (2012. november 14. lekérdezés)	Szakágazat	TEÁOR '08, ágazat	Gazdasági ág	Értékesítés nettó árbevétele a 2008. évben (MFt)	Székhely (város)	Megye	Tulajdon
1		2	3	4	5	6	7	8	9
4.	E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt.	u.a.	Villamosenergia-elosztás (3513)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	44 262	Pécs	Baranya	Hazai (E.ON Hungária)
5.	Mecsek Élelmiszer és Vegyi áru Kereskedelmi Zrt.	u.a.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme (4781)	47 - Kiskereskedelem (kivéve: gépjármű, motorkerékpár)	G	31 353	Pécs	Baranya	Hazai (NYÍRZEM Nyírség-Zemplén Coop Kereskedelmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság)
7.	Hauni Hungária Gépgyártó Kft.	u.a.	Élelmiszer-, dohányipari gép gyártása (2893)	28 - Gép, gépi berendezés gyártása	C	22 121	Pécs	Baranya	Külföldi (Hauni Maschinenbau Aktiengesellschaft)

12.	Bólyi Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Zrt.	u.a.	Vegyes gazdálkodás (0150)	01 - Növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások	A	13 153	Bóly	Baranya	Hazai vegyes tulajdonú
13.	Pannon Hőerőmű Zrt.	u.a.	Villamosenergia-termelés (3511)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	9 798	Pécs	Baranya	Hazai (Pannonpower Holding)
15.	E.ON Dél- Dunántúli Gázhálózati Zrt.	u.a.	Gázelosztás (3522)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	7 469	Pécs	Baranya	Hazai (E.ON Hungária)
16.	Pannon Volán Autóbusz- közlekedési Zrt.	u.a.	M.n.s. egyéb szárazföldi személyszállítás (4939)	49 - Szárazföldi, csővezetékes szállítás	H	6 111	Pécs	Baranya	Hazai (Magyar Állam)
17.	Pannontrading Energetikai és Általános Kereskedelmi Kft.	Pannon- Biomassza Energetikai és Általános Keresked- elmi Kft.	Üzem-, tüzelőanyag nagykereskedelme (4671)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	6 057	Pécs	Baranya	Hazai (Pannonpower Holding)

A Dél-Dunántúli régió 2009. évi TOP 20 társaságból (2008-as árbevétel alapján), azon 16 társaságból összesen, amelyek hozzájárultak adataik közzétételéhez (19. táblázatmelléklet) 8 Baranya megyében működik (11. táblázat). A 8 társaság közül épp a fele működik az ipar területén (gazdasági ág alapján a táblázatban a „C”, „D” ágjelzésű társaságok). A Hauni Hungária Gépgyártó Kft. a feldolgozóipar, gépgyártás területén (rangsor 7. hely), három pedig a villamosenergia-, gáz-, hőellátás, légkondicionálás ágban: az E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt. (villamosenergia-elosztás, rangsor 4. hely), Pannon Hőerőmű Zrt. (villamosenergia-termelés, rangsor 13. hely), valamint az E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt. (gázelosztás, rangsor 15. hely). 2008-ban, Baranya megyében az árbevétel szerint a régiós rangsorban 4. helyezést kapó E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt. volt a legnagyobb árbevételt elérő társaság. Az eredményt összevetve, a megye 2008-as évi ipari termelési értékének szerkezetével, a következőt tapasztaljuk:

- o 2008-ban Baranya megye ipari termelési értékét három ágazat határozta meg: gépipar, amely 30%-át, a villamosenergia, gáz, hő, vízellátás, amely 28%-át, valamint az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása, amely 22%-át adta az értéknek.
- o A rangsorolt, ipari szektorban működő társaságok közül, szakterület szerint találkozunk a gépgyártásban, illetve a villamosenergia, gáz, hő, vízellátás területén működő vállalatokkal - a „zászlóvivőkkel”. Valós a feltételezés, hogy a két iparterületen néhány társaságé a meghatározó szerep a termelési értékhez történő hozzájárulásban.
- o Mindemellett, azt látjuk, hogy az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártás területéről egy társaság sem szerepelt a 2009-es TOP 20-as rangsorban. Ezen a területen, ennél fogva, erősen valószínűsíthető, hogy nem működött domináns iparterületi szereppel rendelkező vállalat.

A rangsorban, a 18-19. században alapított, 21. századot (ha némi kihagyással is) megélő társaságok közül, névlegesen: Hamerli Kesztyűgyár, Angster Orgonagyár, Litterke Pezsgőgyár, a Zsolnay Majolikagyár és a Höfler Bőrgyár közül egyik sem szerepelt a rangsorban.

Habár Baranya megyében a szolgáltatás szektor nagyobb súllyal szerepel a bruttó hozzáadott érték előállításában az iparnál, jól látható, hogy a 2009-es rangsor szerint több társaság emelkedik ki az iparterületről, mint a szolgáltatás esetében.

12. táblázat Csongrád megyei társaságok a Dél Alföldi TOP 20 rangsorból, 2008. év árbevétele szerint

Forrás: [APEH - MKIK (2009)]:1,3,6 oszlopszámú - [www.e-cegjegyzek.hu]:2,7,9 oszlopszámú - [KSH (2007)]: 4,5 oszlopszámú adatok; saját munka

Ssz.	A gazdasági társaság neve (APEH TOP 200 kiadvány 2009)	Gazdasági társaság neve (2012. november 14. lekérdezés)	Szakágazat	TEÁOR '08, ágazat	Gazdasági ág	Értékesítés nettó árbevétele a 2008. évben (MFt)	Székhely (város)	Megye	Tulajdon
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2.	Délmagyarországi Áramszolgáltató Zrt.	EDF DÉMÁSZ Zrt.	Villamosenergia-kereskedelem (3514)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	.	Szeged	Csongrád	Külföldi (E.D.F. International S.A.S.)
4.	PICK SZEGED Szalámigyár és Húsüzem Zrt.	u.a.	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása (1013)	10 - Élelmiszergyártás	C	59 805	Szeged	Csongrád	Hazai (magánszemély)
6.	DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	Villamosenergia-elosztás (3513)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	.	Szeged	Csongrád	EDF DÉMÁSZ Zrt. (E.D.F. International S.A.S.)

11.	HUNGERIT Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Zrt.	u.a.	Baromfihús feldolgozása, tartósítása (1012)	10 - Élelmiszergyártás	C	29 655	Szentes	Csongrád	Hazai (társaságok és magánszemélyek, külföldi magánszemélyek)
12.	KÉSZ Közép- Európai Építő és Szerelő Kft.	KÉSZ Építő és Szerelő Zrt.	Lakó- és nem lakó épület építése (4120)	41 - Épületek építése	F	.	Szeged	Csongrád	Hazai (KÉSZ Holding Vállalkozásfejlesztő és Vagyongazdálkodó Zrt.)
14.	ContiTech Rubber Industrial Kft.	u.a.	Egyéb gumitermék gyártása (2219)	22 - Gumi-, műanyag termék gyártása	C	26 657	Szeged	Csongrád	Külföldi (Phoenix Fluid Handling Industry GmbH)
16.	Tabán Trafik Zrt.	u.a.	Dohányáru nagykereskedelme (4635)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	24 420	Hódmezővásárhely	Csongrád	Hazai (VENTAS COFFEE HUNGARY Kft.)
17.	ContiTech Fluid Automotive Hungária Kft.	u.a.	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása (2211)	22 - Gumi-, műanyag termék gyártása	C	23 588	Makó	Csongrád	Külföldi (ContiTech MGW GmbH)
19.	HANSA-KONTAKT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Hansa-Kontakt Inv. Kft.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme (4639)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	21 272	Szeged	Csongrád	Hazai (társaságok)

A Dél-Alföldi régió 2009. évi TOP 20 társaságból, azon 18 társaságból összesen, amelyek hozzájárultak adataik közléséhez (20. táblázatmelléklet) 10 Csongrád megyében működött. A 10 társaság közül egy, az EDF Energia Hungária Kereskedelmi Kft. 2009. december 30-as átalakulással már az EDF DÉMÁSZ társasághoz tartozik, így az elemzés során a társaságot már nem tekintem külön alanyként (12. táblázat). Tehát a **10 társaság közül egy átalakulással 2012-re 9 működik**. A megyei TOP 20-as listában működő társaságok közül **6 működött az iparban:**

- o a feldolgozóiparban a **Pick Szeged Szalámigyár és Húsüzem Zrt.** (élelmiszergyártás, rangsor 4. hely), **HUNGERIT Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Zrt.** (élelmiszergyártás, rangsor 11. hely), **ContiTech Rubber Industrial Kft.** (gumitermék gyártás - vegyipar, rangsor 14. hely), valamint a **ContiTech Fluid Automotive Hungária Kft.** (gumitermék gyártás - vegyipar, rangsor 14. hely);
- o a villamosenergia-, gáz-, hőellátás, légkondicionálás ágban az akkori Délmagyarországi Áramszolgáltató Zrt., napjainkban **EDF DÉMÁSZ Zrt.** (villamosenergia-kereskedelem, rangsor 2. hely), és a néhai DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft., amely manapság **EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.**-ként működik (villamosenergia-elosztás, rangsor 6. hely).

A 2008-as árbevétel alapján, Csongrád megyében, az iparban működő legjelentősebb vállalkozás az EDF DÉMÁSZ Zrt. volt.

A 2009. évi TOP 20 rangsorban szereplő Csongrád megyei vállalatok működési területét és a 2008-as megyei ipari termelési értékkel összevetve a következőt tapasztaljuk:

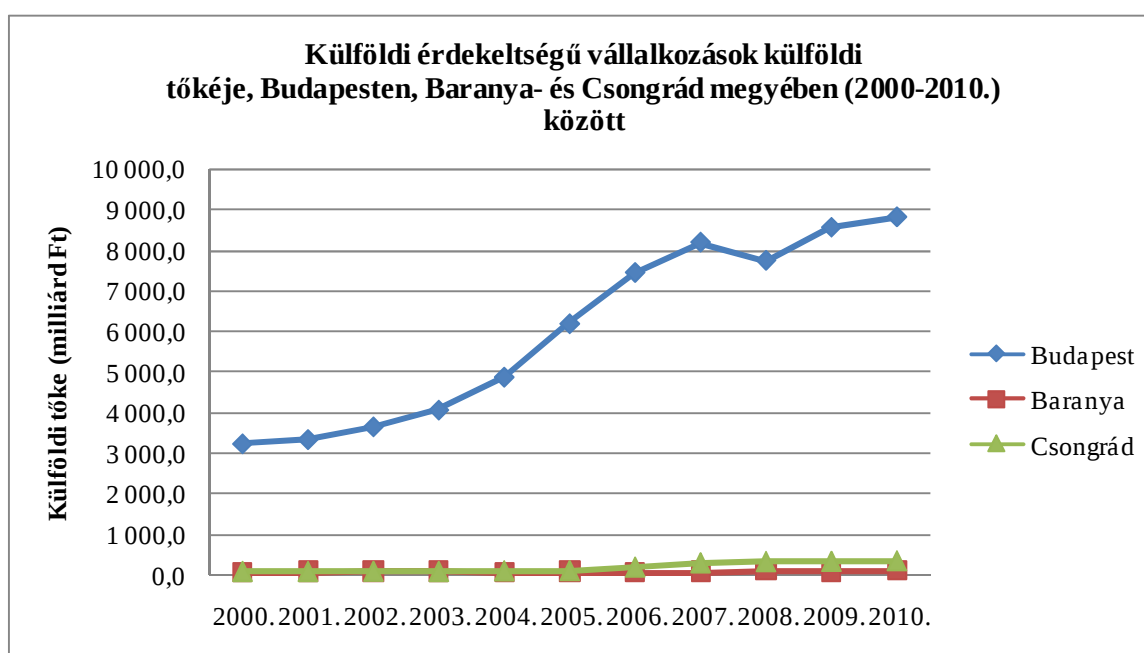
- o **2008-ban Csongrád megye ipari termelési értékét három ágazat határozta meg:** az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártás (41%), a villamosenergia, gáz, hő, vízellátás (20%), és a vegyipar (16%).
- o A 2009. évi TOP 20-as **rangsorban szereplő, az iparban működő, Csongrád megyei vállalkozások összhangban vannak a 2008-as ipari termelési értékhez leginkább hozzájáruló ipartevékenységekkel** (élelmiszergyártás, villamosenergia, gáz, hő, vízellátás, és a gumitermék gyártás-vegyipar).

A rangsorban szereplő Csongrád megyei vállalatok közül a **Pick Szeged Szalámigyár** az, amely a 19. század óta töretlenül működik. A II. világháború utáni szegedi gumigyártás is jelentős hagyományként észlelhető – még ha más intézményi keretekkel is – a megyében. Ahogy Baranya megyében, Csongrád megyében is nagyobb súllyal szerepel

a bruttó hozzáadott érték előállításában a szolgáltatás szektor az iparnál, mégis jól látató, hogy a 2009-es rangsor szerint több társaság emelkedik ki az iparterületről, mint a szolgáltatás esetében.

3.1.7 Külföldi tőkebefektetés országos részesedésének vizsgálata

Baranya és Csongrád megye között, a külföldi tőkebefektetések szerint jelentős különbség van, Csongrád megye javára. Azonban megvizsgálva helyzetüket, a külföldi tőkét leginkább lekötő Budapesttel szemben, a lemaradás egyértelmű (18. ábra).

18. ábra Külföldi vállalkozások tőkéje 2000-2010. között Budapesten, Baranya és Csongrád megyében

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Budapest külföldi tőke koncentrálttsága az országban 2000-2010 körüli időszakban végig 50% körül ingadozott, a többi részen osztozott a 19 magyar megye, ahogy a következő táblázat mutatja:

13. táblázat Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéjének megoszlása 2000-2010. között Budapest, és a megyék között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Budapest országos részesedése	58%	53%	52%	47%	49%	52%	55%	55%	52%	54%	53%

Nem elosztható részesedése	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%
Megyék részesedése	41%	45%	46%	52%	49%	46%	43%	42%	46%	44%	44%
Összesen	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

A 13. táblázat alapján **tényszerűen látjuk, Budapest előnyét** a külföldi tőkekoncentrációban, így **a két vizsgált megye helyzetét a többi megyével célszerű összehasonlítani.** Az összehasonlítást **két dimenzióban:** a **külföldi érdekeltségű vállalatok száma,** valamint a **külföldi érdekeltségű vállalatok tőkéje** szerint végeztem el.

A megyék rangsorát elkészítendő területi adatokat a külföldi érdekeltségű vállalkozások számának, illetve tőkéjének alakulásáról a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) területi információs bázisából vettem. A következő táblázat az adatfeldolgozás lépéseit mutatja, a lépésben előállított eredmény hivatkozásával:

14. táblázat Megyék külföldi érdekeltségű vállalkozásainak száma, és tőkéje szerinti rangsorának elkészítési folyamata, az egyes lépésekhez tartozó részeredményekkel

Forrás: saját munka

Srsz.	Lépés	Adattípus	
		A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma	A külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéje
1.	Abszolút értékek kigyűjtése	<i>21. táblázatmelléklet</i>	<i>25. táblázatmelléklet</i>
2.	Részesedés (eloszlás) vizsgálata Budapest, és a megyék szintjén	<i>22. táblázatmelléklet</i>	<i>26. táblázatmelléklet</i>
3.	Budapest figyelmen kívül hagyása – 19 megye (Pest megye Budapest nélkül) abszolút értékeinek kiválasztása	<i>23. táblázatmelléklet</i>	<i>27. táblázatmelléklet</i>
4.	Budapest figyelmen kívül hagyásával a megyék részesedésének vizsgálata	<i>24. táblázatmelléklet</i>	<i>28. táblázatmelléklet</i>

Az elemzés végén, **2008-2010-es időszakra elkészítettem a 19 megye** (Budapest figyelmen kívül hagyásával) **rangsorát,** a külföldi érdekeltségű vállalkozások számára, és tőkéjére vonatkozóan (15. táblázat). **Csongrád megye a vállalkozások számára tekintettel végig a 9. helyen állt, a vállalkozások tőkéjét tekintve 2009-ben a korábbi 6. helyről az 5-re lépett. Baranya megyében,** ha kicsivel is, **de a vizsgált időszakban több külföldi érdekeltségű vállalkozás működött Csongrád megyéhez képest,** azonban, ezek

tőkeerősségükben jelentősen kisebbek a Csongrád megyeiekénél, Baranya megye, a külföldi vállalkozások tőkéje szerint végig az időszakban 16. volt. 2010-es állapot szerint:

- o a magyarországi külföldi érdekeltségű vállalkozások 1,89%-a Baranya megyében, 1,75%-a pedig Csongrád megyében működött; (22. táblázatmelléklet)
- o a külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéjének 0,45%-a koncentrált Baranya megyében, és 2,01%-a Csongrád megyében. (26. táblázatmelléklet)

15. táblázat A 19 magyarországi megye rangsorának összehasonlítása külföldi érdekeltségű vállalkozások száma valamint azok külföldi tőkéje szerint 2008-2010 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2008.		2009.		2010.	
	Rang-sorszám "A"	Rang-sorszám "B"	Rang-sorszám "A"	Rang-sorszám "B"	Rang-sorszám "A"	Rang-sorszám "B"
Pest	1.	1.	1.	1.	1.	1.
Győr-Moson-Sopron	2.	2.	2.	2.	2.	2.
Vas	3.	5.	3.	7.	3.	6.
Bács-Kiskun	4.	14.	4.	12.	4.	12.
Zala	5.	15.	5.	14.	5.	17.
Komárom-Esztergom	6.	4.	6.	3.	6.	3.
Veszprém	7.	10.	7.	11.	7.	11.
Baranya	8.	16.	8.	16.	8.	16.
Csongrád	9.	6.	9.	5.	9.	5.
Fejér	10.	3.	10.	4.	10.	4.
Somogy	11.	13.	11.	13.	11.	14.
Borsod-Abaúj-Zemplén	12.	9.	12.	10.	12.	10.
Szabolcs-Szatmár-Bereg	13.	12.	13.	15.	13.	13.
Hajdú-Bihar	14.	7.	14.	6.	14.	7.
Heves	15.	8.	15.	8.	15.	9.
Tolna	16.	19.	16.	19.	16.	19.
Jász-Nagykun-Szolnok	17.	11.	17.	9.	17.	8.
Békés	18.	17.	18.	17.	18.	15.
Nógrád	19.	18.	19.	18.	19.	18.

Magyarázat: "A": rangsorszám külföldi érdekeltségű vállalkozások száma szerint;

"B": rangsorszám külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje szerint

3.2 Pénzintézetek

A megyék pénzintézeteinek szerkezete információt szolgáltat a megyei gazdasági tevékenységek eloszlásáról, és a lakosság megtakarítási attitűdjéről is. A pénzintézetek

vizsgálatakor ezért a hitelintézetek két típusát vizsgáltam meg: a szövetkezeti hitelintézet *takarékszövetkezet* típusát, illetve a *bankokat*. A megyékben található pénzüzetekről sajnálatos módon nem találtam aktuális kimutatást, ezért az adatgyűjtést önállóan végeztem el.

Baranya megye:

Pécs város portálján a közérdekű adatok között elérhetők a bankok listája, így első lépésben a listában található bankok oldaláról néztem végig tételesen, hogy Baranya megyében mely településeken vannak fiókjaik. A portálon található pénzüzetek listája azonban 2008. június óta nem került frissítésre, így szükségesnek ítéltam egy másik adatforrás alkalmazását is: az országos kiterjedtséggel bíró Takarékpont hálózat oldaláról is kigyűjtöttem a Baranya megyei érdekeltségek elérhetőségi adatait.

Az egyes bankok, takarékszövetkezetek elérhetőségi információit a következőképp dolgoztam fel:

- o **kistérségi szinten** beazonosítottam a fiókok alapján, hogy **mely intézménynek van a területen érdekeltsége;**
- o **a fiókcímek alapján a településeket besoroltam jogállás szerint,** így az **egyes intézményeknél megadhatóvá vált, hogy mely településszinten hány érdekeltséggel rendelkezik;**
- o **végül kigyűjtöttem a települések állandó lakónépesség számát,** és az egyes intézményeknél **megvizsgáltam a két szélsőértéket:** melyik a *legnagyobb*, illetve *legkisebb* népességszámú település, amelyen **érdekeltséggel rendelkezik.**

Az eredményeket, Baranya megyében a 19. ábra mutatja. Baranya megyében 13 bank és 6 takarékszövetkezet képezi, a vizsgálatba bevont hitelintézetek portfólióját. **A 13 bank összesen 64 fiókkal rendelkezik,** ebből *többségük*, 50 a városokban-, 14 a községekben található. **A takarékszövetkezetek megyei szinten 82 fiókkal rendelkeznek,** ebből 32 fiók található a városokban, *többségük* a maradék 50 pedig községekben. **A bankok és a takarékszövetkezetek, Baranya megyében települési jogállás szerint nézve komplementerei egymásnak:** a bankok inkább a városokban koncentrálódnak, amíg a takarékszövetkezeteknek a községekben erősebb a súlyuk. Baranya megyében két banknak - DRB Bank, és a Mohácsi Takarékbank – van elérhetősége a községekben. Egyedül az OTP Bank képviselteti magát az összes kistérségben. Takarékszövetkezetek még a 300-nál kevesebb lakosú településeken is vannak, a Szigetvári Takarékszövetkezetnek a 2011-es népességadatok szerint, a 245 fős Ibfán is van kirendeltsége. **A legtöbb pénzüzet a Pécsi**

kistérségben található, a legkevesebb pedig a Sellyei és Szentlőrinci kistérségben. Baranya megyében 4 intézmény tagja a Takarékpont hálózatnak. A **takarékszövetkezetek elhelyezkedése lefedi a 9 kistérséget, bank mindegyikben található, így a megye pénzügyi ellátottsága jónak minősíthető.**

Hitelintézet neve	Takarék-szövetkezet (szövetkezeti hitelintézet)	Bank	Kistérségek									Legnagyobb népességteljesítés, ahol fiók található		Legkisebb népességteljesítés, ahol fiók található		Fiókok száma városokban	Fiókok száma községekben	Fiókok összesen (Baranya megye)
			Kömlői	Mohácsi	Pécsi	Pécsvárad	Sásdi	Sellyei	Siklói	Szentlőrinci	Szigetvári	Név	Népesség 2011 (fő)	Név	Népesség 2011 (fő)			
Bóly és Vidéke Takarékszövetkezet	✓	1		✓	✓				✓			Pécs	153 195	Lippó	537	3	8	11
Budapest Bank			✓	✓	✓							Pécs	153 195	Mohács	19 458	4	0	4
CIB Bank		✓			✓							Pécs	153 195			2	0	2
Citibank					✓							Pécs	153 195			1	0	1
DRB Bank		✓					✓		✓			Pécs	153 195	Kémes	496	6	4	10
Erste Bank		✓			✓							Pécs	153 195			3	0	3
FHB Bank		✓			✓							Pécs	153 195			1	0	1
Hungária takarékszövetkezet (TakarékPont hálózat tagja)	✓	1	✓		✓	✓	✓					Pécs	153 195	Kárász	351	8	9	17
Kereskedelmi és Hitelbank		✓	✓	✓	✓				✓	✓		Pécs	153 195	Siklós	10 147	4	0	4
Magyar Külkereskedelmi Bank		✓			✓							Pécs	153 195			2	0	2
Mecsekvidéke Takarékszövetkezet	✓	1	✓	✓	✓	✓						Pécs	153 195	Nagypall	435	6	7	13
Mohács és Vidéke Takarékszövetkezet (TakarékPont hálózat tagja)	✓	1		✓	✓							Pécs	153 195	Homorúd	647	4	9	13
Mohácsi Takarékszövetkezet (TakarékPont hálózat tagja)		✓		✓	✓							Pécs	153 195	Homorúd	647	4	10	14
OTP Bank		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Pécs	153 195	Villány	2 527	15	0	15
Raiffeisen Bank		✓	✓	✓	✓			✓				Pécs	153 195	Mohács	19 458	3	0	3
Szentlőrinc-Ormánság Takarékszövetkezet	✓	1			✓			✓		✓		Pécs	153 195	Szabadsz	822	3	8	11
Szigetvári Takarékszövetkezet (TakarékPont hálózat tagja)	✓	1	✓		✓				✓	✓		Pécs	153 195	Ibafa	245	8	9	17
UniCredit Bank		✓		✓	✓							Pécs	153 195			2	0	2
Volksbank		✓		✓	✓				✓			Pécs	153 195	Villány	2 527	3	0	3
Összesen		6	12	6	9	19	3	3	2	6	2	3				82	64	146

19. ábra Vizsgálatba bevont takarékszövetkezetek és bankok Baranya megyében

Forrás: [varoslako.pecs.hu]- [www.takarekpont.hu]- [www.ksh.hu] alapján saját munka

Csongrád megye:

Csongrád megye esetében az adatgyűjtés Baranya megyéhez képest kissé eltérő volt: sajnos sem a megye, sem a megyeszékhely oldalán nem volt elérhető információ a területen működő pénzügyi intézményekről. Annak érdekében, hogy mégis adathoz jussak, három csatornát használtam. Az **első** az úgynevezett (ún.) **acegek.hu oldal** [acegek.hu], ahol a megyei pénzügyi intézményekre kerestem rá, **másodikként** leellenőriztem a Takarékpont **hálózat Csongrád megyei hálózatának tagintézményeit** [www.takarekpont.hu], **harmadikként**, mert a Takarékpont hálózatnak csupán egy Csongrád megyei tagja van, megfogalmazódott bennem, hogy még legalább egy adatforrást használnom szükséges, erre a **takarék.com** [takarek.com] oldalt választottam.

Elsőre esetleg zavaró lehet a két megye közötti adatgyűjtési mintavétel módjának eltérése. Ennek feloldását én abban látom, hogy a **kutatás elsődleges célja az volt**, hogy a

megyei **pénzintézetek elhelyezkedésére** (*kistérségi szinten*), illetve az **intézmények telephelyének választására** (*településtípus jogállás szerint, és népessége*) **jellemző képhez jussak**. Azt gondolom, hogy a megvizsgált intézmények száma, és a kigyűjtött adatok segítik ezt a célt.

Az egyes bankok, takarékszövetkezetek elérhetőségi információit Baranya megyével megegyező módon végeztem el, azaz:

- o **kistérségi szinten** beazonosítottam a fiókok alapján, hogy **mely intézménynek van a területen érdekeltsége**;
- o **a fiókcímek alapján a településeket besoroltam jogállás szerint**, így az **egyes intézményeknél megadhatóvá vált, hogy mely településszinten hány érdekeltséggel rendelkezik**;
- o **végül kigyűjtöttem a települések állandó lakónépesség számát**, és az egyes intézményeknél **megvizsgáltam a két szélsőértéket**: melyik a *legnagyobb*, illetve *legkisebb* népességszámú település, amelyen **érdekeltséggel rendelkezik**.

Az eredményeket Csongrád megyében a 20. ábra mutatja. Csongrád megyében 12 bank és 8 takarékszövetkezet képezi a vizsgálatba bevont hitelintézetek portfólióját. **A 13 bank összesen 48 fiókkal rendelkezik**, ebből *többségük*, 47 a városokban-, 1 egy községben található. Láthatjuk, hogy ebben eltérés mutatkozik a megyék között, Csongrád megyében a bankfiókok főleg a városokban találhatóak. Ez alapján, jogos a következtetés, hogy a megyében gazdasági tevékenységek erőteljesen a városban koncentrálódnak, vagy a községek gazdasági-, egészségügyi- és oktatási potenciálja nem teszi lehetővé a helyi bankfiókok eltartását. A takarékszövetkezetek megyei szinten **65 fiókkal rendelkeznek**, ebből 30 fiók található a városokban, *többségük* a maradék 35 pedig községekben. Baranya megyéhez hasonlóan, itt is egyértelmű a tendencia, hogy a takarékszövetkezeteknek a **községben rendelkeznek erős bázissal**. Csongrád megyében egyedül az OTP Banknak van elérhetősége egy községben, a 2011-ben 2604 fő lakosú Ruzsán, szintén ez a bank az, amely az összes kistérségben képviselteti magát, mint Baranya megyében. Takarékszövetkezetek alapvetően az 1000 fős lélekszámú községekben helyezkednek el. **A legtöbb pénzintézet a Szegedi kistérségben található, a legkevesebb pedig a Mórahalomi kistérségben**. Csongrád megyében csupán 1 intézmény, a Partiscum Takarékszövetkezet tagja a Takarékpont hálózatnak. A megyében jelentősebb a Fontana takarékszövetkezeti lánc. **A takarékszövetkezetek elhelyezkedése lefedi a 7 kistérséget, bank mindegyikben található**, így a megye pénzügyi ellátottsága jónak minősíthető.

Hitelintézet neve	Takarék-szövetkezet (szövetkezeti hitelintézet)	Bank	Kistérségek							Legnagyobb népességteljesítés, ahol fiók található		Legnagyobb népességteljesítés, ahol fiók található		Fiókok száma városokban	Fiókok száma községekben	Fiókok összesen (Csongrád megye)	
			Csongrádi	Hódmezővásárhelyi	Kistéleki	Makói	Mórahalomi	Szegedi	Szentesi	Név	Népesség 2011 (fő)	Név	Népesség 2011 (fő)				
Apátfalvi Takarékszövetkezet	✓	1		✓	1	✓	1			Hódmezővásárhely	46 650	Királyhegyes	678	2	3	5	
Budapest Bank		✓	1	✓	1			✓	1	Szeged	165 599	Hódmezővásárhely	46 650	2	0	2	
CIB Bank		✓	1	✓	1			✓	1	Szeged	165 599	Szentes	29 100	5	0	5	
Citibank Rt.		✓	1					✓	1	Szeged	165 599	-	-	1	0	1	
Creditanstalt Rt.		✓	1					✓	1	Szeged	165 599	-	-	1	0	1	
Erste Bank Rt.		✓	1	✓	1		✓	1	✓	1	Szeged	165 599	Makó	24 372	5	0	5
FHB Bank		✓	1					✓	1	Szeged	165 599	-	-	1	0	1	
Fontana credit takarékszövetkezet	✓	1		✓	1	✓	1	✓	1	Szeged	165 599	Pusztaszer	1 474	8	10	18	
Kereskedelmi és Hitelbank Rt.		✓	1	✓	1	✓	1	✓	1	Szeged	165 599	Kistélek	7 343	7	0	7	
Kiszsombor és Vidéke Takarékszövetkezet	✓	1					✓	1		Makó	24 372	Maroslele	2 158	1	3	4	
Magyar Külkereskedelmi Bank		✓	1	✓	1			✓	1	Szeged	165 599	Hódmezővásárhely	46 650	2	0	2	
OTP Bank Nyrt.		✓	1	✓	1	✓	1	✓	1	Szeged	165 599	Ruzsa	2 604	12	1	13	
Partiscum Takarékszövetkezet (Takarekpont hálózat tagja)	✓	1						✓	1	Szeged	165 599	Pusztamérges	1 183	3	6	9	
PILLÉR Takarékszövetkezet	✓	1						✓	1	Szeged	165 599	Zákányszék	2 837	7	3	10	
Raiffeisen Bank Rt.		✓	1	✓	1		✓	1	✓	1	Szeged	165 599	Makó	24 372	6	0	6
Szatymaz és Vidéke Takarékszövetkezet	✓	1						✓	1	Szeged	165 599	Zsombó	3 515	2	2	4	
Szegvár és Vidéke Takarékszövetkezet	✓	1	✓	1	✓	1	✓	1	✓	1	Hódmezővásárhely	46 650	Felgyő	1 290	6	8	14
Szentesi Hitelszövetkezet	✓	1							✓	1	Szentes	29 100	-	-	1	0	1
UniCredit Bank		✓	1	✓	1			✓	1	Szeged	165 599	Szentes	29 100	4	0	4	
Volksbank Zrt.		✓	1					✓	1	Szeged	165 599	-	-	1	0	1	
Összesen		8	12	3	11	4	7	3	16	8				77	36	113	

20. ábra Vizsgálatba bevont takarékszövetkezetek és bankok Csongrád megyében

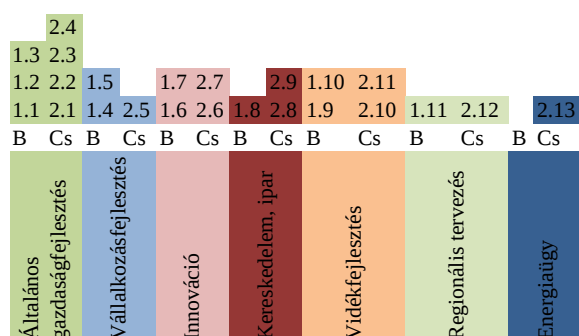
Forrás: [acegek.hu]- [www.takarekpont.hu]- [takarek.hu]- [www.ksh.hu] alapján saját munka

3.3 Fejlesztési ügynökségek

A fejlesztési ügynökségek sorában a VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. elérhetőségeit, az Új Széchenyi Terv Infopont hálózat tagjait, valamint a regionális fejlesztési ügynökségek, és vidékfejlesztési ügynökségek elérhetőségeit vizsgáltam. Térségi hatáskörű intézményeknél, összeegyeztettem a Baranya megyei, és Csongrád megyei elérhetőségeket.

A fejlesztési ügynökségeket ezt követően működési terület szerint osztályoztam, valamint elkészítettem a megyei helyzetképeket.

Az eredményt a következő ábra mutatja:

21. ábra Vizsgált fejlesztési ügynökségek Baranya és Csongrád megyében

Forrás: [www.darfu.hu]- [www.deldunantul.com]- [www.delinapfeny-hacs.hu]- [magzrt.hu]-

[www.mvh.gov.hu]- [www.vati.hu]- alapján saját munka

Rövidítések: „B” Baranya megye, „CS” Csongrád megye

A megyékhez tartozó intézmények nevét a 21. ábra kódjai szerint a következő táblázat mutatja:

16. táblázat Vizsgált fejlesztési ügynökségek Baranya és Csongrád megyében, ábrasegédlet

Forrás: Saját munka

Baranya megye (kezdőkód: 1)		Csongrád megye (kezdőkód: 2)	
Kód	Megnevezés	Kód	Megnevezés
1.1	Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, Pécs	2.1	Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, Szeged
1.2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Zrt., Pécs	2.2	Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt., Szeged
1.3	Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.- Pécs	2.3	Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.- Hódmezővásárhely
1.4	Alapítvány a Vidék Kis- és Középvállalkozásainak Fejlesztésére (Baranya Megyei Vállalkozói Központ), Pécs	2.4	Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.- Szeged
1.5	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, Pécs	2.5	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, Szeged
1.6	Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. (DDRIÜ Nonprofit Kft.), Pécs	2.6	Dél-alföldi Regionális Innovációs Ügynökség Közhasznú Egyesület, Szeged
1.7	Magyar Innovációs Szövetség Dél-Dunántúli Regionális Iroda, Pécs	2.7	Magyar Innovációs Szövetség Dél-Alföldi Regionális Iroda, Szeged
1.8	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, Pécs	2.8	Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szeged
1.9	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, Pécs	2.9	Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szentes
1.10	Észak-magyarországi Regionális Vidékfejlesztési Egyesület, Orfű	2.10	Csongrád Megyei LEADER Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület, Szeged
1.11	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft., Dél-dunántúli Területi Iroda, Pécs	2.11	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, Szeged
		2.12	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft., Dél-alföldi Területi Iroda, Szeged
		2.13	Dél-Magyarországi Regionális Energia Ügynökség Nonprofit Kft.

A fejlesztési ügynökségek tekintetében illetve a tágabb értelemben fejlesztési tevékenységet ellátó térségi szervezetekben mindkét megye jó ellátottsággal bír. Ahogy Csongrád megye ipari és kereskedelmi súlya nagyobb Baranya megyéjénél, úgy több térségi jelentőségű fejlesztési ügynökség található területén. Innováció terén mindkét terület

ugyanazon intézmények területi kirendeltségeivel rendelkeznek. A két megye vidékfejlesztési intézmények számában egyezőséget mutat a vizsgált szervezetek szerint, azonban fontos megjegyezni, hogy Baranya megyében nem találtam az Európai Unió „Leader (+)” vidékfejlesztési programjához kapcsolódó intézményt. Csongrád megye még az energia területén működő ügynökségben mutat előnyt.

Jól érzékelhető, hogy a fejlesztések intézményi háttere megfelelő a megyékben, különös pozitívum az innováció területén működő szervezetek jelenléte e területen.

4 Befejezés

A történeti áttekintéssel megismerhettük Pécs és Szeged fejlődési folyamatait. Az elemzésben jól érzékelhetők azok az időszakok, amelyek a gazdasági termelés azon fázisai, amikor a helyi gazdaság, saját erőforrásaira támaszkodva működött, még a térségen kívüli piaci igényekre is. Az elemzés érzékelteti a túlzott külpiacra való termelés veszélyét is, az átalakulás nehézségeit is.

Úgy gondolom, hogy a múlt megismerésével lehetőség nyílik azon tanulságok levonására, amellyel a helyi gazdaságfejlesztés, mint területfejlesztési eszköz fontosságát megerősíteni szükséges. A helyi gazdaságfejlesztés és az innováció kapcsolatának vizsgálatában pedig fontos megvizsgálni mely iparágak voltak képesek hosszú időn át fennmaradni, és mit lehet tenni a hagyományok megőrzéséért, és az erősebb piaci pozíció eléréséért.

A következőkben szeretném a statisztikai elemzés különböző vizsgálatainak legfőbb megállapításait összevetni, ezzel segítve a helyzetkép értékelést követő javaslatok megfogalmazását. A fejezetben a városok tágabb régiós szintű folyamatai kerületek megvizsgálásra, hiszen Pécs és Szeged jelentősége városi szinten túl, magasabb térségi szinten is fontos hozzájárulást ad.

Vállalkozói aktivitás

A megyei vállalkozó aktivitás alakulásánál beláttuk, hogy a regisztrált vállalkozások számának növekedése nem feltétlenül segítette a GDP növekedését a területeken. Fontos körülmény volt az is, hogy a megyék regisztrált vállalkozásainak számának emelkedése az országos trenddel egybeesett, tehát a két megyében működő gazdasági **szervezetek számát inkább befolyásolta az ország gazdaságpolitikai környezete, mintsem a helyi előnyök kihasználása**. Továbbá, a regisztrált vállalkozások számának volatilitása arra utal, hogy a

vállalkozások relatív magas száma az adott szektorban nem jelenti a vállalkozások életképességét hosszú távon.

Bruttó hozzáadott érték

A bruttó hozzáadott értéket 2007-2010 között, Baranya megyénél vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy a gazdasági ágak egyike sem mutatott folytonos növekedést. A megyében a szolgáltatások dominanciája olyan mértékű, hogy a szektor okozta váltakozó teljesítmény a megyei teljesítményt egyértelműen meghatározza. 2007- 2010 között a Baranya megyei bruttó hozzáadott érték egyre kisebb mértékben járult hozzá a nemzeti teljesítményhez.

Csongrád megyében 2007-2010 között folytonos növekedést az ipar területén tapasztalhattunk, belátva, hogy az ipar az ág, amely a megyében olyan munkahagyománnyal bír, amely a válság okozta gazdasági környezettel szemben leginkább ellenállónak tekinthető. Csongrád megye 2007-2009 között a bruttó hozzáadott érték tekintetében egyre növekvő hozzájárulást adott a nemzetihez, ami azonban 2010-ben megfordult.

A bruttó hozzáadott érték tekintetében is egyértelmű, hogy Csongrád megye nagyobb súllyal bír Baranya megyénél. Azonban **világos az a tendencia, hogy az egyes megyei ágak növekedése ellenére is veszítenek a megyék az országos jelentőségükből, ami az országos növekedési, remélt fejlődési ütemtől történő eltérésre utalnak.**

A szolgáltatások területén pedig figyelemfelhívó, hogy hiába képvisel nagy súlyt mindkét megye gazdaságában az ág, az országos mértékhez képest még emelni lehet jelentőségüket a megfelelő nemzetgazdasági ágba történő investálással. Sajnos egyértelmű volt az a kép is, hogy ha **a bruttó hozzáadott érték időbeli alakulását vizsgáljuk, elmondható, a megyék jelentős ágazatai mutatták a leghektikusabb növekedési pályát (elteltekintve Csongrád megye iparától).**

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti eloszlása, és a gazdasági ágban működő vállalkozások arányai

Baranya megyében 2008-2010 között az ipar hozzáadott érték hányada volt a legmagasabb fajlagosan. Ez egy jól ismert evidencia, ugyanakkor a szolgáltatás szektor szempontjából felhívja arra figyelmet, hogy **erősebben kell a tudás-intenzív ágazatokba fektetni** (kis szám, nagyobb hozzáadott érték), és emellett fontos a helyi gazdaság sokszínűbbé tétele is. Hiszen látjuk, hogy az időszakban **a szolgáltatás szektorban működő vállalkozások száma egyre emelkedett, azonban hozzájárulásuk a bruttó hozzáadott értékhez csökkent. Csongrád megyében 2008-2009 között a szolgáltatások szektorban**

működő vállalkozások számának növekedése még az előállított hozzáérték növekedését is eredményezte, azonban ez a tendencia 2010-ben már nem érvényesült.

Külföldi érdekeltségű vállalkozások és a 18- 19. században alapított gyárak

A megyékben működő külföldi érdekeltségű vállalkozások száma országos szinten csekély jelentőséggel bír. 2010-ben Baranya megyében az ország külföldi érdekeltségű vállalkozásainak 1,89%-a működött, az érték Csongrád megyében 1,75% volt. **A Csongrád megyei vállalatok jobb tőkeerőséggel rendelkeznek a Baranya megyeiekénél,** hiszen a kevesebb működő vállalkozás dacára Csongrád megyében a külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéjének 2,01%-a koncentrált, amíg ez Baranya megyében 0,45% volt.

Baranya megyében, a Pécsen 18-19. században alapított vállalkozások jelentősége kicsi, Csongrád megye a Pick Szalámigyárnak köszönheti a 19. századi gyártási hagyomány továbbvívését.

Pénzügyi intézetek, fejlesztési ügynökségek

Baranya és Csongrád megye e kéttípusú **intézményi ellátottsága erős,** a pénzügyi intézmények tekintetében jelentősek a területi hálózati kapcsolatok.

A helyzetkép és az értékelés alapján látszik, hogy a két megyében újfajta gazdaság és területfejlesztési módok szükségesek a területi fejlődés elősegítéséért. Úgy gondolom, hogy a helyi gazdaságfejlesztés jól illeszthető a helyi településfejlesztési módszerekhez, mindamellett, hogy a megyeközpontok kulturális, oktatási, és innováció területű fejlesztéseket folytatnak.

Irodalomjegyzék

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH), Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) [2009]: TOP 100 kiadvány 2009, Budapest;
http://nav.gov.hu/data/cms131074/top100_2009.pdf; letöltve: 2012. november 14.

<http://www.acegek.hu/p%C3%A9nzint%C3%A9zet/csongr%C3%A1d-megye/>, acegek.hu, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.alternativenergia.hu/mi-is-az-energiaerdo/46965>, Mi is az energiaerdő?, cikk, 2012. április 15, letöltve: 2012. november 28.

<http://www.amagyartermek.hu/partner/35/>, Magyar Termék Nonprofit Kft, Pécsi Kesztyű Klaszter, letöltve: 2012. december 8.

<http://www.apatfalvitksz.hu>, Apátfalvi Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://aranyoldalak.hu>, letöltve: 2012. december 6.

<http://balokany.hu/?paged=4>, Balokány – liget Pécs, letöltve: 2012. december 9.

www.baranyatermeszetbarat.hu, Baranya Megyei Természetbarát Szövetség, letöltve: 2012. december 5.

dr. Bartófi István, Ertsey Attila, Klimó Erzsébet, Licskó Béla, Rudolf Schermann, Sudár Enikő, Zielinski Balázs [1999]: Autonóm kistérség.
<http://www.foek.hu/nyomtatottkiadv/autonomkisregio.pdf>, letöltve: 2012. november 16.

Blazovich László (szerk.) [2010]: SZEGED TÖRTÉNETE 5 1945-1990. Szeged Város Polgármesteri Hivatala megbízásából Csongrád megyei levéltár. Agapé, Ferences Nyomda és Könyvkiadó Kft., Szeged. Szeged, 2010.
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/szeged/szeged_tortenete_5/, letöltve: 2012. október 31.

<http://www.bolytkisz.hu/>, Bóly és Vidéke Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 8.

<http://www.botanikuskert.pte.hu/menu/18>, PTE botanikus kert, letöltve: 2012. december 9.

<http://www.budapestbank.hu/>, Budapest Bank, letöltve: 2012. november 8.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem [2012/13 I. félév]: Tér és hely. Prezentáció. Környezet- és városszociológia kurzus, 2012/13 I. (őszi félév)

<http://www.cserepessoripiac.hu/#>, Cserepes Sori Piac Szeged, letöltve: 2012. december 6.

Dr. Csete Mária [2012a]: Térségi gazdaságfejlesztés. Prezentáció. 2012. február 21.

Dr. Csete Mária [2012b]: Térségi gazdaságfejlesztés. Prezentáció. 2012. február 28., 2012. március 16.

Dr. Csete Mária [2012c]: Térségi gazdaságfejlesztés. Prezentáció. 2012. április 17.

<http://www.cib.hu/>, CIB Bank, letöltve: 2012. november 8.

www.citibank.hu, Citibank Rt., letöltve: 2012. november 21.

<http://www.civil.info.hu/>, Közigazgatási és Igazságügyi Civil Információs Portál, letöltve: 2012. december 5.

www.cmm.atw.hu, Civilek a Mecsekért Mozgalom, letöltve: 2012. december 5.

Daragó Sára [2008]: Szeged története.

http://szeged.network.hu/blog/szeged_klub_hirei/szeged_tortenete, letöltve: 2012. október 24.

<http://www.darfu.hu/>, Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség, letöltve: 2012. november 23.

<http://www.darinno.hu/index.php?section=modules/klaszterek/klaszterek.php>, Dél-alföldi Regionális Innovációs Ügynökség, Klaszterek, letöltve: 2012. december 5.

http://www.ddnp.hu/?pg=menu_2463, DUNA- DRÁVA Nemzeti Park Igazgatóság - Pécs - Pintér-kert Arborétum, letöltve: 2012. december 9.

<http://www.deldunantul.com/>, Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, letöltve: 2012. november 23.

<http://www.delinapfeny-hacs.hu/csongrad-megyei-leader.html>, Csongrád Megyei LEADER Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület, letöltve: 2012. november 23.

http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/biogaz_ket_legyet_8211_egy_csapasra/2279070/, Biogáz: Két legyet – egy csapásra, cikk, 2012. május 12, letöltve: 2012. november 28.

Dietmar, Meyer [2005]: Az új gazdaságföldrajz gazdaságpolitikai implikációi – növekedésméleti megközelítésben. „Gazdasági növekedés Magyarországon” konferenciakötet, 2005, Budapest. In: Dombi Ákos (szerk.) [2005]: Gazdasági növekedés Magyarországon. Műegyetemi Kiadó, 2005. <http://www.gupt.bme.hu/pdfs/MEYER.pdf>, letöltve: 2012. október 24.

Dr. Dózsa Csaba [2012]: Az Európai Unió fejlesztései: NFT II – Kapuzárás előtti kasszasöprés. IME XI. ÉVFOLYAM 6. SZÁM 2012. AUGUSZTUS pp. 20. http://www.imeonline.hu/pdf/aktualis/2012_augusztus/6.pdf, letöltve: 2012. december 5.

<http://drbbank.hu>, DRB Bank, letöltve: 2012. november 8.

<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/corine-land-cover-2006-raster-2>, European Environment Agency, Corine Land Cover 2006 raster data - version 16 (04/2012), letöltve: 2012. november 30.

http://www.efott2000.hu/efott2_1.htm, Pécs város története, letöltve: 2012. október 24.

Egedy Tamás [2000]: A magyar lakótelepek helyzetének értékelése. Földrajzi Értesítő XLIX. évf. 2000. 3–4. füzet, pp. 265–283.

http://www.varosrehabilitacio.net/media/files/Lakotelepek/3lakotelepek_helyzete.pdf, letöltve: 2012. október 5.

<http://www.eli-hu.hu>, Mi az ELI?, letöltve: 2012. december 1.

<http://elotisza.hu/>, Élő Tisza védjegy – Szövetség az élő Tiszáért, letöltve: 2012. december 9.

<http://www.epomm.eu/tems/index.phtml>, TEMS - The EPOMM Modal Split Tool, letöltve: 2012. december 6.

www.erstebank.hu, Erste Bank, letöltve: 2012. november 8.

<http://evkerek.blogspot.hu/>, Évkerék Ökotanya, letöltve: 2012. december 9.

http:// <http://www.e-cegjegyzek.hu/index.html/index.html>, letöltve: 2012. október 14.

<http://www.ezmagyar.hu/>, Ez magyar.hu : magyar termék katalógus és hazai magazin, letöltve: 2012. december 7.

http://www.falusiturizmus.hu/hu_HU/services/1246/szegedi-fuveszkert.html, Falusi Turizmus – Szegedi Fűvészkert, letöltve: 2012. december 9.

www.fhb.hu, FHB Bank, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.fontanatakarek.hu>, Fontana credit takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.ftlf.hu/>, Francia nyelvű Diákszínházi Fesztivál, letöltve: 2012. december 5.

<http://www.fuveszkert.u-szeged.hu/>, SZTE fűvészkert, letöltve: 2012. december 09.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Kiegészítő melléklet 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Kiegészítő melléklet 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Kiegészítő melléklet 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Normál Egyszerűsített Éves Eredménykimutatás 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Normál Egyszerűsített Éves Eredménykimutatás 2010, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gant Pécsi Kesztyű Kft, Normál Egyszerűsített Éves Eredménykimutatás 2011, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Gál Éva [2010]: Iparosodás és városfejlődés kapcsolata Pécsen a dualizmus idején. 2010. évi kaposvári Országos Történeti Muzeológus Konferencia. In: Ihász István (szerk.)- Pintér János [2011]: Történeti Muzeológiai Szemle 11. A Magyar Múzeumi Történeti Társulat Évkönyve 11. Magyar Múzeumi Történeti Társulat, 2011, Budapest.http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/muzeumok/mamutt_evkonyv_11/pages/012_iparosodas.htm, letöltve: 2012. október 27.

<http://www.greenfo.hu/hirek/2012/03/22/atadtak-a-szegedi-biogazeromuvet>, Áadták a szegedi biogázerművet, cikk, 2012. március 22, letöltve: 2012. november 28.

www.hungariatakarak.hu, Hungária takaréka, letöltve: 2012. november 8.

<http://hungary.virtualyp.com>, Creditanstalt Rt., letöltve: 2012. november 21.

<http://hu-hu.facebook.com/media/set/?set=a.390428241008755.100896.189582444426670&type=3>, SZEGED, Erzsébet liget (Népliget), letöltve: 2012. december 9.

Illés Iván [2008]: Regionális Gazdaságtan- Területfejlesztés. Typotex Kiadó, 2008, Budapest

Illés Iván [2009]: Területfejlesztés Magyarországon a 20. században. Egyetemi jegyzet, 2009, Budapest

http://www.ikszenet.hu/index.php?heading_id=39, ITALOS KARTONDOBOZ GYŰJTÉS ÚJRATÖLTVE – 68.5000 GYEREK SZELEKTÁLHAT, sajtóközlemény, 2012. november 20, letöltve: 2012. november 29.

<http://www.innovacio.hu/>, Magyar Innovációs Szövetség, letöltve: 2012. november 23.

<http://www.ipark-pecs.hu/hu/szolgaltatasaink.html>, iPark, letöltve: 2012.12.01.

http://www.iranypecs.hu/aktivitas/Pecsi_csemegek, Pécsi csemegek, letöltve: 2012. december 7.

<http://iskola-alma.hu/iskolagyumolcsprogram>, Iskolagyümölcs-program az egészségtudatos diákokért! - iskola-alma.hu, letöltve: 2012. december 7.

Kiegészítő melléklet és Közhasznúsági jelentés a Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft. 2009. január 01. - 2009. december 31. Egyszerűsített éves beszámolójához, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Kiegészítő melléklet és Közhasznúsági jelentés a Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft. 2010. január 01. - 2010. december 31. Egyszerűsített éves beszámolójához, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Kiegészítő melléklet és Közhasznúsági jelentés a Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft. 2011. január 01. - 2011. december 31. Egyszerűsített éves beszámolójához, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) [2007]: 67/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Pintér-kert természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról és természetvédelmi kezeléséről.
http://www.termeszetvedelem.hu/_user/downloads/NPTKTT_Jogszab/Pinter-kert_TT.pdf,
letöltve: 2012. december 09.

<http://www.kenderfono.hu/hu/>, Első Magyar Kenderfonó Zrt, letöltve: 2012. október 28.

<http://www.kezmuvesekbaranya.hu/>, Kézművesek Baranyai Egyesülete, letöltve: 2012. december 5.

<http://keresdahelyitkampany.hu/>, Keresd a helyit! Kampány, letöltve: 2012. december 6.

<https://www.kh.hu/>, Kereskedelmi és Hitelbank, letöltve: 2012. november 8.

<http://www.kiszombortkszh.hu/>, Kiszombor és Vidéke Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

Központi Statisztikai Hivatal (KSH) [2007]: A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere, Struktúra - TEÁOR '08 felépítése;
<http://www.ksh.hu/docs/files/532988.PDF>; letöltve: 2012. november 13.

Központi Statisztikai Hivatal (KSH) [2012]: A bruttó hazai termék (GDP) területi megoszlása 2010-ben (előzetes adatok),
http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=10728&p_temakor_kod=KSH&p_session_id=570674927575768&p_lang=HU, letöltve: 2012. november 3.

www.ksh.hu, Központi Statisztikai Hivatal, letöltve: 2012. november 3.

<http://magzrt.hu>, Új Széchenyi Terv Infopontok, letöltve: 2012. november 23.

http://magyar.szegedhotels.com/utikonyv_szeged_varosa.php, Szeged városa, letöltve: 2012. október 24.

<http://www.magyar-termek.hu/>, Válaszd a hazait! Magyar termék adatbázis, letöltve: 2012. december 07.

<http://www.mecsekvideke.hu/>, Mecsekvidéke Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 8.

Meggyesi Tamás [2006]: Településfejlesztés. Egyetemi jegyzet.
<http://www.urbanisztika.bme.hu/segedlet/telepulesfejleszt-es-jegyzet.pdf>, letöltve: 2012. június 30.

www.misina.hu, Misina Természet- és Állatvédő Egyesület, letöltve: 2012. december 5.

www.misinadance.hu, Misina Néptáncgyűttes Egyesület, letöltve: 2012. december 5.

<http://www.mkb.hu/>, Magyar Külkereskedelmi Bank, letöltve: 2012. november 8.

<http://www.mohacsitakarek.hu>, Mohács és Vidéke Takarékszövetkezet, Mohácsi Takarékszövetkezet Bank, letöltve: 2012. november 8.

Mócsy A. [1959]: Die Bevölkerung von Pannonien bis zu den Markomannenkriegen. Bp. 1959.195. In: Veress D. Csaba (szerk.) – Hudi József – Ács Anna – Palágyi Sylvia [1994]: Nemesvámos története. Balatonfüred-Csopak Táj Szövetkezet, 1994.
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/nemesvamos/pages/n_02_1.htm, letöltve: 2012. október 26.

<http://mti.hu>, Naperőművet alakítottak ki a Szegedi Fegyház és Börtönben, cikk, 2012. június 8, letöltve: 2012. november 29.

<http://mti.hu>, Földlakók: zenés produkciósorozat a legkisebbek környezettudatosságra neveléséért, cikk, 2012. május 28, letöltve: 2012. november 29.

<http://www.mvh.gov.hu>, Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, letöltve: 2012. november 23.

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) - Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) – VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. [2010]: Helyi gazdaságfejlesztés. Ötletadó megoldások, jó gyakorlatok. TERÜLETFEJLESZTÉSI FÜZETEK 2. Budapest, 2010.
http://www.rtop.hu/TF_fuzet_%28%29_Helyi_gazdasagfejleszt-es_k.pdf, letöltve: 2012. szeptember 17.

<http://nesz.hu/>, Népművészeti Egyesületek Szövetsége, letöltve: 2012. december 7.

<http://www.nfh.hu/>, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hivatal, letöltve: 2012. december 7.

<http://www.nfu.hu/content/58>, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ), támogatott projektkereső, Pályázati adatok frissítésének dátuma: 2012. december 1, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.ofi.hu>, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, letöltve: 2012. november 29.

<http://omme.hu/portal/>, Országos Magyar Méhészeti Egyesület, letöltve: 2012. december 7.

<http://www.ordogszeker.hu/>, Ördögszekér Bt., letöltve: 2012. december 5.

Országgyűlés [2005]: Az Országgyűlés 97/2005.(XII.25.) OGY határozata az Országos Területfejlesztési Koncepcióról. <http://www.nfu.hu/doc/207>, letöltve: 2012. október 17.

<https://www.otpbank.hu>, OTP Bank Rt., letöltve: 2012. november 8.

<http://www.pannonpower.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/kozlemeny/20>, Ég már a tűz az új pécsi biomassza erőműben, sajtóközlemény, 2012. november 23, letöltve: 2012. november 28. [www.pannonpower.hu (2012)]

<http://www.partiscumtakarek.hu>, Partiscum Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.pbkik.hu/index.php?id=1940>, Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, Dr. Síkfői Tamás: Pécs Pólus - Az életminőség fejlesztési pólusa, cikk, 2010. június 4, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.pbkik.hu/index.php?id=17755>, Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, Hamar László: Klaszterek, 2012. október 15, letöltve: 2012. december 5.

<http://www.pecsgazdasaga.hu>, Gazdaságfejlesztési stratégia - Pécs Fejlesztési Pólus, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.pecsholding.hu/>, Pécs Holding Zrt, letöltve: 2012. december 9.

http://www.pecsinapilap.hu/cikk/Celegyenesben_a_Keresd_a_helyit_kampany/91616, Célegyenesben a Keresd a helyit! Kampany. Hiánypótló országos termelői adatbázis a VAN Alapítványtól, cikk, 2012. január 31, letöltve: 2012. december 8.

<http://www.pecsistop.hu/kultura/muveszeti-piac-nyilik-a-zsolnay-negyedben/1064692/>, Művészeti piac nyílik a Zsolnay Negyedben, cikk, 2012. július 12, letöltve: 2012. december 9.

<http://www.pecsiujsag.hu/pecs/hir/helyi-hireink/pannonpower-magas-a-biomassza-tamogatottsaga>, Pannonpower: magas a biomassza támogatottsága, cikk, 2011. november 21, letöltve: 2012. november 28. [www.pecsiujsag.hu (2011)]

<http://www.pecsiujsag.hu/pecs/hir/helyi-hireink/akar-az-utszelen-lekaszalt-gaszt-is-megvenne-a-pecsi-eromu-biomasszanak-a-kornyek-gazdaitol>, Akár az útszélén lekaszált gázt is megvenné a pécsi erőmű biomasszájának, cikk, 2012. június 3, letöltve: 2012. november 28.

<http://www.pecsiujsag.hu/pecs/hir/helyi-hireink/iparcikk-piac-nyilik-a-vasarcsarnok-mellett>, Iparcikk piac nyílik a Vásárcsarnok mellett, cikk, 2012. november 01, letöltve: 2012. december 6.

<http://www.pecsiujsag.hu/pecs/hir/helyi-hireink/kihivjak-a-multikat-egy-meccsre-pecsi-szatyor-es-osszefogas-segiti-a-minosegi-helyi-termeket>, Kihívják a multikat egy meccsre: Pécsi Szatyor és összefogas segíti a minőségi helyi termeket, cikk, 2012. július 08., letöltve: 2012. december 7.

<http://www.pecsma.hu/vezeto-hir/naperomuvet-epithetnek-pecs-hataraban/>, Naperőművet építhetnek Pécs határában, cikk, 2012. április 12, letöltve: 2012. november 28.

<http://www.pecsma.hu/video/>, Pécs ma, Pécs TV Aktuál, 2012. december 5.

Pécs mj. város Önkormányzata [2009]: PÉCS VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA, http://hivatal.pecs.hu/res/doc/1001/pecs_telepfejl_kon.pdf, letöltve: 2012. október 17.

<http://pecszoo.hu/>, Pécsi Állatkert, letöltve: 2012. december 9.

Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Kft. [2010a]: Pécs Megyei Jogú Város Befektetési Portfóliója. Prezentáció. <http://varoslako.pecs.hu/gazdasag/>, letöltve: 2012. december 1.

Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Kft [2010b]: Befektetői portfólió Pécs, Ipari parkok, fejlesztési területek. Prezentáció. <http://varoslako.pecs.hu/gazdasag/>, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.pillertkszu.hu>, PILLÉR Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.pte.hu/menu/145/26>, TIOP 1.3.1-07/1-2F-2008-0002, Czibók Balázs: Science, Please! PTE Science Building létrehozása, egyetemi informatikai infrastruktúra-fejlesztés, letöltve: 2012. december 1.

PICK SZEGED Zrt, Összevont (konszolidált) eredménykimutatás 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

PICK SZEGED Zrt, Összevont (konszolidált) eredménykimutatás 2010, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

PICK SZEGED Zrt, Összevont (konszolidált) eredménykimutatás 2011, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

PICK CSOPORT, Összevont (konszolidált) beszámoló kiegészítő melléklete 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

PICK CSOPORT, Összevont (konszolidált) beszámoló kiegészítő melléklete 2010, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

PICK CSOPORT, Összevont (konszolidált) beszámoló kiegészítő melléklete 2011, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

<https://www.raiffeisen.hu/>, Raiffeisen Bank Rt., letöltve: 2012. november 8.

Reizner János [1899]: Szeged Története. Szeged szabad királyi város közönsége, 1899, Szeged. <http://www.bibl.u-szeged.hu/reizner/index2.html>, letöltve: 2012. október 27.

<http://rozsaklaszter.hu/>, Rózsa Hungarikum Klaszter, letöltve: 2012. december 9.

<http://www.sokszinuvidek.hu/index.php/életmod/903-N%C3%A9pszer%C5%B1-a-termel%C5%91i-piac-a-p%C3%A9csi-Kertvárosban-is>, Bereczki Lajos: Népszerű a termelői piac a pécsi Kertvárosban is, cikk, 2012. június 18. hétfő, letöltve: 2012. december 7.

Dr. Szaló Péter [2011a]: Az Európai Unió kohéziós politikája. Prezentáció.

Dr. Szaló Péter [2011b]: Országos Területfejlesztési Koncepció. Prezentáció.

<http://www.szatymaztksz.hu>, Szatymaz és Vidéke Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://szeged.varosom.hu/shopping/Bevasarlokozpontok/Szegedi-Vasar-es-Piac-Uzemelteto-Kft.html>, Mars téri piac Szeged, letöltve: 2012. december 6.

<http://szegedma.hu/hir/szeged/2012/11/a-szegedi-fizikuskepzes-vilagszinvonalu-elismerese-az-eli-kozpont.html>, Illés Attila: A szegedi fizikusképzés világszínvonalú elismerése az ELI-kozpont, cikk, 2012. november 17, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.szegedvaros.hu/>, Szeged Város Önkormányzata, letöltve: 2012. szeptember 10.

<http://www.szegedvaros.hu/befekteti-informaciok/3866-szeged-tudomanyos-koezpont-.html>, Szeged tudományos központ, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.szegedvaros.hu/befekteti-informaciok/3865-gazdasagi-koernyezet.html>, Gazdasági környezet, letöltve: 2012. december 1.

<http://www.szegedvaros.hu/yellowpages.html?catid=18>, Egyesületek, letöltve: 2012. december 5.

<http://szegvartakarek.hu/>, Szegvár és Vidéke Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.szehitel.hu>, Szentesi Hitelszövetkezet, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.szentlorinctksz.hu/>, Szentlőrinc-Ormánság Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 8.

www.szigetvaritakarek.hu, Szigetvári Takarékszövetkezet, letöltve: 2012. november 8.

<http://www.szvp.hu/indul.php>, Szegedi vásár és Piac Kft., letöltve: 2012. december 6.

Szeged mj. város Önkormányzata [2007]: SZEGED MJ. VÁROS FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA, http://www.szegedvaros.hu/downloads/onkormanyzati_anyagok/HVFK.pdf, letöltve: 2012. október 17.

Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft, Egyszerűsített éves beszámoló "A" EREDMÉNYKIMUTATÁSA, 2009, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft, Egyszerűsített éves beszámoló "A" EREDMÉNYKIMUTATÁSA, 2010, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Szegedi Szabadtéri Nonprofit Kft, Egyszerűsített éves beszámoló "A" EREDMÉNYKIMUTATÁSA, 2011, **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Elektronikus beszámoló portál** (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>), letöltve: 2012. december 1.

Szlávik János dr., Csete Mária [2004]: A fenntarthatóság érvényre juttatása és mérhetősége települési – kisregionális szinten. 2004 GAZDÁLKODÁS XLVIII. évfolyam 4. szám pp. 6-18.

http://takarek.com/csongrad_megye, Csongrád megye takarékszövetkezetei, letöltve: 2012. november 21.

<http://www.takarekpont.hu>, letöltve: 2012. november 8.

www.teir.vati.hu, letöltve: 2012. november 6.

<http://terkepter.nfu.hu/>, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, Térképtér, letöltve: 2012. december 7.

<http://www.terport.hu/telepulesek/telepulestipusok/varos/varostipusok>, Városok tipologizálása, letöltve: 2012. november 30.

<http://www.termekkosar.hu/>, Nemzeti Fogyasztói termékkosár, letöltve: 2012. december 7.

<http://www.vati.hu/>, VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft., letöltve: 2012. november 23.

Várostervezők Európai Tanácsa [1998]: Az Új Athéni Karta, 1998., <http://www.e-epites.hu/1230>, letöltve: 2012. szeptember 17.

<http://www.unicreditbank.hu/>, UniCredit Bank, letöltve: 2012. október 24.

<http://www.vadviragegyesulet.hu/>, Vadvirág Egyesület, letöltve: 2012. december 5.

<http://varoslako.pecs.hu/>, letöltve: 2012. november 7.

http://varoslako.pecs.hu/cikk/0840/631560/20081003_pecs_civil_1.htm, Civil szervezetek listája, letöltve: 2012. december 5.

www.volksbank.hu, Volksbank Rt., letöltve: 2012. november 8.

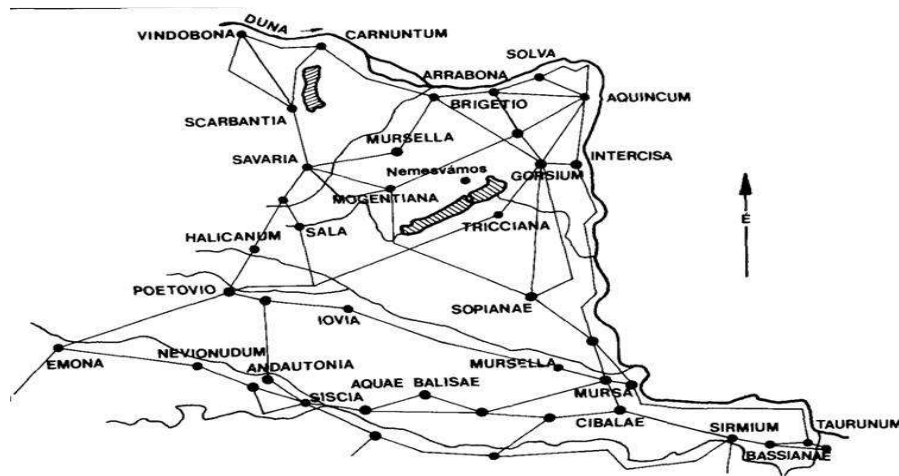
<http://vtvszeged.hu/>, Városi TV Szeged, letöltve: 2012. december 5.

<http://www.u-szeged.hu/tik/zold-intezmeny>, A Zöld Intézmény, letöltve: 2012. november 29.

<http://www.zooszeged.hu/index>, Szegedi Vadaspark, letöltve: 2012. december 9.

Mellékletek, ábrák

I. számú melléklet. Képek, ábrák

1. ábramelléklet Pannónia úthálózata (Mócsy nyomán)

Forrás: [Mócsy (1959) In: Veress szerk. (1994)]

II. számú melléklet. Táblázatok

1. táblázatmelléklet Magyarország legnagyobb lakótelepei a fővárosban és vidéken

Forrás: [Egedy (2000)]

Város	Lakótelep (ltp.)	Lakásállomány, db	Lakónépesség, fő
Budapest	Újpest városközpont (I–II. ütem)	16 832	46 846
Budapest	Újpalotai ltp.	15 886	45 669
Budapest	Óbuda városközpont	13 736	35 950
Budapest	Békásmegyeri ltp.	13 394	40 581
Budapest	Füredi úti ltp.	12 233	30 230
Pécs	Kertváros	15 856	44 861
Miskolc	Avas	11 498	34 695
Pécs	Uránváros	9 651	22 345
Tatabánya	Újváros	8 862	21 275
Kecskemét	Széchenyi város ltp.	8 673	35 000

2. táblázatmelléklet Egy főre jutó bruttó hazai termék alakulása Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között, ezer Ft

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

Területi szint	2007	2008	2009	2010
Baranya	1 767	1 867	1 773	1 781
Csongrád	1 806	1 959	1 907	1 954
Ország	2 485	2 644	2 556	2 675

3. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2008-ban Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád		Baranya		2008.																																																											
					Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)				Ipar (B+C+D+E)				Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)				Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)				Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen	Gazdasági ágak összesen																													
23 081	55 940	187 7	57 817	70 869	1 066	1 976	87	2 063	2 879	5 316	1 138	1 283	965	1 142	905	3 711	1 691	0	1 143	1 086	476	1 361	20 217	26 225	1 295	2 196	70	2 266	2 804	6 076	1 239	1 251	1 037	1 333	745	3 936	1 751	0	1 151	1 338	581	1 626	22 064	28 429	23 081	55 940	187 7	57 817	70 869	144 015	32 115	32 372	33 447	28 050	29 370	104 092	43 384	14	25 235	25 475	15 389	36 665	549 623	701 390

4. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2008-ban

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2008.																																																								
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Víz- és hulladékgazdálkodás, (E)	Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)		Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)		Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen	Gazdasági ágak összesen																																	
3,29 %	7,98 %	0,2 %	8,24 %	10,10 %	20,53 %	4,58 %	4,62 %	4,77 %	4,00 %	4,19 %	14,84 %	6,19 %	0,00 %	3,60 %	3,63 %	2,19 %	5,23 %	78,36 %	100,00 %	0,18 %	0,31 %	0,0 %	0,32 %	0,40 %	0,87 %	0,18 %	0,18 %	0,15 %	0,19 %	0,11 %	0,56 %	0,25 %	0,00 %	0,16 %	0,19 %	0,08 %	0,23 %	3,15 %	4,05 %	0,15 %	0,28 %	0,0 %	0,29 %	0,41 %	0,76 %	0,16 %	0,18 %	0,14 %	0,16 %	0,13 %	0,53 %	0,24 %	0,00 %	0,16 %	0,15 %	0,07 %	0,19 %	2,88 %	3,74 %

5. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2008-ban

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2008.																						
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Víz- és hulladékgazdálkodás, (E)	Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)			Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)			Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)
			4,06 %	7,53 %	0,3 3%	7,87 %	10,98 %	20,27 %	4,34 %	4,89 %	3,68 %	4,35 %	3,45 %	14,15 %	6,45 %	0,00 %	4,36 %	4,14 %	1,82 %	5,19 %	77,09 %	100,0 0%			
			4,56 %	7,72 %	0,2 5%	7,97 %	9,86 %	21,37 %	4,36 %	4,40 %	3,65 %	4,69 %	2,62 %	13,85 %	6,16 %	0,00 %	4,05 %	4,71 %	2,04 %	5,72 %	77,61 %	100,0 0%			
			3,29 %	7,98 %	0,2 7%	8,24 %	10,10 %	20,53 %	4,58 %	4,62 %	4,77 %	4,00 %	4,19 %	14,84 %	6,19 %	0,00 %	3,60 %	3,63 %	2,19 %	5,23 %	78,36 %	100,0 0%			

6. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2008-ban

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád		Baranya		2008.																	
	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)	Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen	Gazdasági ágak összesen			
	100,0 0%	95,78 %	4,2 2%	100,0 0%	100,0 0%	26,29 %	5,63 %	6,35 %	4,77 %	5,65 %	4,48 %	18,36 %	8,36 %	0,00 %	5,65 %	5,37 %	2,35 %	6,73 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%	96,91 %	3,0 9%	100,0 0%	100,0 0%	27,54 %	5,62 %	5,67 %	4,70 %	6,04 %	3,38 %	17,84 %	7,94 %	0,00 %	5,22 %	6,06 %	2,63 %	7,37 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%	96,75 %	3,2 5%	100,0 0%	100,0 0%	26,20 %	5,84 %	5,89 %	6,09 %	5,10 %	5,34 %	18,94 %	7,89 %	0,00 %	4,59 %	4,63 %	2,80 %	6,67 %	100,0 0%	-		

7. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2009-ben Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád		Baranya		2009.																																																																																										
	22 744	52 756	187 6	54 632	67 730	139 254	30 779	32 193	33 487	25 947	30 754	107 400	37 907	74	27 497	26 613	15 820	36 165	543 890	688 996																																																																											
	1 291	2 046	71	2 117	2 745	5 850	1 191	1 200	1 044	1 173	813	4 072	1 410	0	1 212	1 373	584	1 611	21 533	27 686																																																																											
	1 033	1 858	86	1 944	2 777	5 086	1 107	1 252	964	1 121	946	3 826	1 512	3	1 224	1 172	489	1 365	20 067	25 821																																																																											
	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)					Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)					Ipar (B+C+D+E)					Építőipar (F)					Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)					Szállítás, raktározás (H)					Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)					Információ, kommunikáció (J)					Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)					Ingatlanügyletek (L)					Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)					Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)					Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)					Oktatás (P)					Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)					Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)					Egyéb szolgáltatás (S)					Szolgáltatások (G-S) összesen					Gazdasági ágak összesen				

8. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2009-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád				Baranya				2009.																																																																		
	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)				Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)				Ipar (B+C+D+E)				Építőipar (F)				Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)				Szállítás, raktározás (H)				Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)				Információ, kommunikáció (J)				Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)				Ingatlanügyletek (L)				Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)				Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)				Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)				Oktatás (P)				Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)				Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)				Egyéb szolgáltatás (S)				Szolgáltatások (G-S) összesen				Gazdasági ágak összesen		
	0,15 %	0,27 %	0,0 1%	0,28 %	0,40 %	0,74%	0,16 %	0,18 %	0,14 %	0,16 %	0,14 %	0,56%	0,22 %	0,00 %	0,18 %	0,17 %	0,07 %	0,20 %	2,91 %	3,75 %																																																							
	0,19 %	0,30 %	0,0 1%	0,31 %	0,40 %	0,85%	0,17 %	0,17 %	0,15 %	0,17 %	0,12 %	0,59%	0,20 %	0,00 %	0,18 %	0,20 %	0,08 %	0,23 %	3,13 %	4,02 %																																																							
	3,30 %	7,66 %	0,2 7%	7,93 %	9,83 %	20,21 %	4,47 %	4,67 %	4,86 %	3,77 %	4,46 %	15,59 %	5,50 %	0,01 %	3,99 %	3,86 %	2,30 %	5,25 %	78,94 %	100,00 %																																																							

9. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2009-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2009.																			
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)		Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)
3,30 %	7,66 %	0,2 7%	7,93 %	9,83 %	20,21 %	4,47 %	4,67 %	4,86 %	3,77 %	4,46 %	15,59 %	5,50 %	0,01 %	3,99 %	3,86 %	2,30 %	5,25 %	78,94 %	100,00 %			
4,66 %	7,39 %	0,2 6%	7,65 %	9,91 %	21,13 %	4,30 %	4,33 %	3,77 %	4,24 %	2,94 %	14,71 %	5,09 %	0,00 %	4,38 %	4,96 %	2,11 %	5,82 %	77,78 %	100,00 %			
4,00 %	7,20 %	0,3 3%	7,53 %	10,75 %	19,70 %	4,29 %	4,85 %	3,73 %	4,34 %	3,66 %	14,82 %	5,86 %	0,01 %	4,74 %	4,54 %	1,89 %	5,29 %	77,72 %	100,00 %			

10. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2009-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	2009.																					
Csongrád	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)		Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)		Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen
Baranya	100,0 0%	95,58 %	4,4 2%	100,0 0%	100,0 0%	25,35 %	5,52 %	6,24 %	4,80 %	5,59 %	4,71 %	19,07 %	7,53 %	0,01 %	6,10 %	5,84 %	2,44 %	6,80 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%	96,65 %	3,3 5%	100,0 0%	100,0 0%	27,17 %	5,53 %	5,57 %	4,85 %	5,45 %	3,78 %	18,91 %	6,55 %	0,00 %	5,63 %	6,38 %	2,71 %	7,48 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%	96,57 %	3,4 3%	100,0 0%	100,0 0%	25,60 %	5,66 %	5,92 %	6,16 %	4,77 %	5,65 %	19,75 %	6,97 %	0,01 %	5,06 %	4,89 %	2,91 %	6,65 %	100,0 0%	-		

11. táblázatmelléklet Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (TEÁOR '08) 2010-ben Baranya-, Csongrád megyében, és Magyarországon

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

	2010.																			
	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)		Szállítás, raktározás (H)		Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)		Információ, kommunikáció (J)		Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)		Ingatlanügyletek (L)		Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	
Ország össz.	23 331	52 491	196 7	54 458	66 033	139 546	30 263	32 352	34 371	27 673	31 223	109 881	38 089	94	28 420	27 623	16 274	37 049	552 858	696 680
Csongrád	1 294	2 006	80	2 086	2 702	5 833	1 177	1 259	1 090	1 193	850	4 174	1 410	0	28 3	1 435	596	1 648	21 948	28 030
Baranya	1 092	1 853	95	1 948	2 743	5 048	1 063	1 264	976	1 204	1 007	3 938	1 469	4	27 3	1 201	501	1 424	20 372	26 155

12. táblázatmelléklet Működő vállalkozások aránya az országban működő vállalkozások szerint Baranya-, Csongrád megyében nemzetgazdasági ágak szerinti megosztásban (TEÁOR '08) 2010-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2010.																					
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)			Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen	Gazdasági ágak összesen	
3,35 %	0,19 %	0,16 %	7,53 %	0,29 %	0,27 %	0,2 %	0,01 %	0,28 %	0,39 %	20,03 %	4,34 %	4,64 %	4,93 %	3,97 %	4,48 %	15,77 %	5,47 %	0,01 %	4,08 %	3,96 %	2,34 %	5,32 %	79,36 %	100,00 %

13. táblázatmelléklet Működő vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti (TEÁOR '08) megoszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2010-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2010.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)				Ipar (B+C+D+E)				Építőipar (F)				Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)				Szállítás, raktározás (H)				Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)				Információ, kommunikáció (J)				Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)				Ingatlanügyletek (L)				Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)				Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)				Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)				Oktatás (P)				Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)				Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)				Egyéb szolgáltatás (S)				Szolgáltatások (G-S) összesen				Gazdasági ágak összesen																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
			Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)				Víz- és hulladékgazdálkodás, (E)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															

14. táblázatmelléklet Gazdasági ágazatokban működő vállalkozások nemzetgazdasági ág (TEÁOR '08) szerinti eloszlása Baranya-, Csongrád megyében és Magyarországon 2010-ben

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Ország össz.	Csongrád	Baranya	2010.																				
			Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (B+C+D)	Víz- és hulladékgazdálkodás, (E)	Ipar (B+C+D+E)	Építőipar (F)	Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	Szállítás, raktározás (H)	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	Információ, kommunikáció (J)	Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	Ingatlanügyletek (L)	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (O)	Oktatás (P)	Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	Művészet, szórakoztatás, szabad idő (R)	Egyéb szolgáltatás (S)	Szolgáltatások (G-S) összesen	Gazdasági ágak összesen	
100,0 0%	100,0 0%	100,0 0%	95,12 %	4,8 8%	100,0 0%	100,0 0%	24,78 %	5,22 %	6,20 %	4,79 %	5,91 %	4,94 %	19,33 %	7,21 %	0,02 %	6,2 5%	5,90 %	2,46 %	6,99 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%		96,16 %	3,8 4%	100,0 0%	100,0 0%	26,58 %	5,36 %	5,74 %	4,97 %	5,44 %	3,87 %	19,02 %	6,42 %	0,00 %	5,8 5%	6,54 %	2,72 %	7,51 %	100,0 0%	-		
	100,0 0%		96,39 %	3,6 1%	100,0 0%	100,0 0%	25,24 %	5,47 %	5,85 %	6,22 %	5,01 %	5,65 %	19,88 %	6,89 %	0,02 %	5,1 4 %	5,00 %	2,94 %	6,70 %	100,0 0%	-		

15. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak szerint folyó áron Baranya és Csongrád megyében, Magyarországon 2007-2010 között (millió Ft)

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

	2007.					2008.					2009.					2010.				
Területi szint	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen
Baranya	39 400	130 728	31 153	399 877	601 158	42 996	135 072	33 530	418 876	630 474	39 905	123 693	35 367	392 065	591 030	45 691	135 380	28 973	381 006	591 050
Csongrád	68 926	153 419	35 399	397 827	655 571	60 640	172 052	38 378	437 584	708 654	48 539	172 354	37 557	424 351	682 801	55 818	182 066	36 382	423 896	698 162
Ország összesen	894 912	5 607 927	1 038 983	13 851 440	21 393 262	912 029	5 778 584	1 112 649	14 842 849	22 646 111	746 638	5 335 586	1 054 927	14 520 106	21 657 257	852 735	6 078 198	995 839	14 688 115	22 614 887

16. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték- a gazdasági ágak szerint folyó áron- aránya az országos értékhez Baranya és Csongrád megyében 2007-2010 között

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

	2007.					2008.					2009.					2010.				
Területi szint	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen
Baranya	4,40 %	2,33 %	3,00 %	2,89 %	2,81 %	4,71 %	2,34 %	3,01 %	2,82 %	2,78 %	5,34 %	2,32 %	3,35 %	2,70 %	2,73 %	5,36 %	2,23 %	2,91 %	2,59 %	2,61 %
Csongrád	7,70 %	2,74 %	3,41 %	2,87 %	3,06 %	6,65 %	2,98 %	3,45 %	2,95 %	3,13 %	6,50 %	3,23 %	3,56 %	2,92 %	3,15 %	6,55 %	3,00 %	3,65 %	2,89 %	3,09 %
Ország összesen	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

17. táblázatmelléklet A bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak szerinti eloszlása folyó áron Baranya és Csongrád megyében, Magyarországon 2007-2010 között

Forrás: [KSH (2012)] alapján saját munka

	2007.					2008.					2009.					2010.				
Területi szint	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen
Baranya	6,55 %	21,7 5%	5,18 %	66,52 %	100,00 %	6,8 2%	21,4 2%	5,32 %	66,44 %	100,00 %	6,7 5%	20,9 3%	5,98 %	66,34 %	100,00 %	7,7 3%	22,9 0%	4,9 0%	64,46 %	100,00 %
Csongrád	10,51 %	23,4 0%	5,40 %	60,68 %	100,00 %	8,5 6%	24,2 8%	5,42 %	61,75 %	100,00 %	7,1 1%	25,2 4%	5,50 %	62,15 %	100,00 %	7,9 9%	26,0 8%	5,2 1%	60,72 %	100,00 %
Ország összesen	4,18 %	26,2 1%	4,86 %	64,75 %	100,00 %	4,0 3%	25,5 2%	4,91 %	65,54 %	100,00 %	3,4 5%	24,6 4%	4,87 %	67,04 %	100,00 %	3,7 7%	26,8 8%	4,4 0%	64,95 %	100,00 %

18. táblázatmelléklet Gazdasági ágak (TEÁOR '08 szerint)

Forrás: [KSH (2007)] alapján saját munka

Betűkód	Megnevezés
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
B	Bányászat, kőfejtés
C	Feldolgozóipar

D	Villamosenergia-, gáz-, hőellátás, légkondicionálás
E	Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés
F	Építőipar
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás
H	Szállítás, raktározás
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás
J	Információ, kommunikáció
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység
L	Ingatlanügyek
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység
O	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás
P	Oktatás
Q	Humán-egészségügyi, szociális ellátás
R	Művészet, szórakoztatás, szabadidő
S	Egyéb szolgáltatás
T	Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra
U	Területen kívüli szervezet

19. táblázatmelléklet TOP 20 vállalkozás árbevétele szerint rangsorolva 2009-ben, Dél-Dunántúl

Forrás: [APEH - MKIK (2009)]:1,3,6 oszlopszámú - [www.e-cegjegyzek.hu]:2,7,9 oszlopszámú - [KSH (2007)]: 4,5 oszlopszámú adatok; saját munka

Srsz.	A gazdasági társaság neve (APEH TOP 200 kiadvány 2009)	Gazdasági társaság neve (2012. november 14. lekérdezés)	Szakágazat (TEÁOR '08)	TEÁOR '08, ágazat	Gazdasági ág	Értékesítés nettó árbevétele a 2008. évben (MFt)	Székhely (város)	Megye	Tulajdon
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.	Flextronics International Termelő és Szolgáltató Kft.	Flextronics International Termelő és Szolgáltató Vámszabad- területi Kft.	Elektronikus fogyasztási cikk gyártása (2640)	26 - Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	C	395 617	Tab	Somogy	Külföldi
2.	Paksi Atomerőmű Zrt.	MVM Paksi Atomerőmű Zrt.	Villamosenergia- termelés (3511)	35 - Villamosenergia- gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	144 274	Paks	Tolna	Hazai (MVM)
3.	FGSZ Földgázszállító Zrt.	Ugyanaz (u.a.)	Csővezetékes szállítás (4950)	49 - Szárazföldi, csővezetékes szállítás	H	115 145	Siófok	Somogy	Hazai (MOL)
4.	E.ON Dél- Dunántúli Áramhálózati Zrt.	u.a.	Villamosenergia- elosztás (3513)	35 - Villamosenergia- gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	44 262	Pécs	Baranya	Hazai (E.ON Hungária)

5.	Mecsek Élelmiszer és Vegyí áru Kereskedelmi Zrt.	u.a.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme (4781)	47 - Kiskereskedelem (kivéve: gépjármű, motorkerékpár)	G	31 353	Pécs	Baranya	Hazai (NYÍRZEM Nyírség- Zemplén Coop Kereskedelmi Zártkörűen Működő Részvénytársasá g)
6.	Kometa 99 Élelmiszeripari Zrt.	u.a.	Húsfeldolgozás, - tartósítás (1011)	10 - Élelmiszergyártás	C	24 035	Kaposvár	Somogy	Vegyes tulajdonú
7.	Hauni Hungária Gépgyártó Kft.	u.a.	Élelmiszer-, dohányipari gép gyártása (2893)	28 - Gép, gépi berendezés gyártása	C	22 121	Pécs	Baranya	Külföldi (Hauni Maschinenbau Aktiengesellcsa ft)
8.	SIO ECKES Élelmiszergyártó és Kereskedelmi Kft.	u.a.	Gyümölcs-, zöldséglé gyártása (1032)	10 - Élelmiszergyártás	C	20 637	Siófok	Somogy	Külföldi (Eckes- Granini Internrtional GmbH)
9.									
10.									
11.	Dunántúli Regionális Vízmu Kft.	u.a.	Víztermelés, - kezelés, - ellátás (3600)	36 - Víztermelés, - kezelés, - ellátás	E	15 095	Siófok	Somogy	Hazai (MNV)
12.	Bólyi Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Zrt.	u.a.	Vegyes gazdálkodás (0150)	01 Növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások	A	13 153	Bóly	Baranya	Hazai vegyes tulajdonú

13.	Pannon Hőerőmű Zrt.	u.a.	Villamosenergia-termelés (3511)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	9 798	Pécs	Baranya	Hazai (Pannonpower Holding)
14.	Goldkern Mezőgazdasági Kereskedelmi és Ügynöki Kft.	u.a.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme (4621)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	9 735	Őcsény	Tolna	Hazai magánszemélyek
15.	E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt.	u.a.	Gázelosztás (3522)	35 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	7 469	Pécs	Baranya	Hazai (E.ON Hungária)
16.	Pannon Volán Autóbusz-közlekedési Zrt.	u.a.	M.n.s. egyéb szárazföldi személyszállítás (4939)	49 - Szárazföldi, csővezetékes szállítás	H	6 111	Pécs	Baranya	Hazai (Magyar Állam)
17.	Pannontrading Energetikai és Általános Kereskedelmi Kft.	Pannon-Biomassza Energetikai és Általános Kereskedelmi Kft.	Üzem-, tüzelőanyag nagykereskedelme (4671)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	6 057	Pécs	Baranya	Hazai (Pannonpower Holding)
18.	1.Magyar Cukor Manufaktúra Kft.	u.a.	Csomagolás (8292)	82 - Adminisztratív, kiegészítő egyéb üzleti szolgáltatás	N	5 900	Kaposvár	Somogy	Vegyes tulajdonú
19.									
20.									

Az üresen maradt celláknál a helyezett nem járult hozzá az adatok nyilvánosságra hozatalához.

20. táblázatmelléklet TOP 20 vállalkozás árbevétel szerint rangsorolva 2009-ben, Dél-Alföld

Forrás: [APEH - MKIK (2009)]:1,3,6 oszlopszámú - [www.e-cegjegyzek.hu]:2,7,9 oszlopszámú - [KSH (2007)]: 4,5 oszlopszámú adatok; saját munka

Srsz.	A gazdasági társaság neve (APEH TOP 200 kiadvány 2009)	Gazdasági társaság neve (2012. november 14. lekérdezés)	Szakágazat	TEÁOR '08, ágazat	Gazdasági ág	Értékesítés nettó árbevétele a 2008. évben (MFt)	Székhely (város)	Megye	Tulajdon
1.	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.									
2.	Délmagyarorszá gi Áramszolgáltató Zrt.	EDF DÉMÁSZ Zrt.	Villamosenergia- kereskedelem (3514)	35 - Villamosenergia- gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	-	Szeged	Csongrá d	Külföldi (E.D.F. International S.A.S.)
3.	EDF ENERGIA HUNGÁRIA KERESKEDEL MI KFT	Átalakult (2009. december 30.) az EDF DÉMÁSZ- hoz tartozik				-			
4.	PICK SZEGED Szalámigyár és Húsüzem Zrt.	u.a.	Hús-, baromfihús- készítmény gyártása (1013)	10 - Élelmiszergyártás	C	59 805	Szeged	Csongrá d	Hazai (magánszemély)

5.	"AXIÁL" Javító, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	u.a.	Egyéb gépjármű- kereskedelem (4519)	45 - Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása	G	56 359	Baja	Bács- Kiskun	Hazai (magánszemélyek)
6.	DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	Villamosenergia- elosztás (3513)	35 - Villamosenergia- gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	-	Szeged	Csongrá d	EDF DÉMÁSZ Zrt. (E.D.F. International S.A.S.)
7.									
8.	Hungary - Meat Élelmiszeripari Kft.	u.a.	Húsfeldolgozás, - tartósítás (1011)	10 - Élelmiszergyártás	C	38 631	Kiskun- félegyhá za	Bács- Kiskun	Külföldi (MI MEAT INVESTMENT LIMITED)
9.	KNORR- BREMSE Fékkrendszerek Kft.	u.a.	Közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása (2932)	29 - Közúti jármű gyártása	C	34 283	Kecske mét	Bács- Kiskun	Külföldi (Knorr- Bremse Systeme für Nutzfahrzeuge GmbH)
10.	Linamar Hungary Autóipari és Gépgyártó Nyrt.	Linamar Hungary Autóipari és Gépgyártó Zrt.	Mezőgazdasági, erdészeti gép gyártása (2830)	28 - Gép, gépi berendezés gyártása	C	31 216	Orosház a	Békés	Külföldi (Linamar Corp.)
11.	HUNGERIT Baromfifeldolgo zó és Élelmiszeripari Zrt.	u.a.	Baromfihús feldolgozása, tartósítása (1012)	10 - Élelmiszergyártás	C	29 655	Szentes	Csongrá d	Hazai (társaságok és magánszemélyek, külföldi magánszemélyek)

12.	KÉSZ Közép-Európai Építő és Szerelő Kft.	KÉSZ Építő és Szerelő Zrt.	Lakó- és nem lakó épület építése (4120)	41 - Épületek építése	F	-	Szeged	Csongrád	Hazai (KÉSZ Holding Vállalkozásfejlesztő és Vagyongazdálkodási Zártkörű Részvénytársaság)
13.	"Phoenix Mecano Kecskemét" Termelő és Kereskedelmi Kft.	u.a.	Egyéb műanyag termék gyártása (2229)	22 - Gumi-, műanyag termék gyártása	C	26 820	Kecskemét	Bács-Kiskun	Külföldi (PM INTERNATIONAL B.V.)
14.	ContiTech Rubber Industrial Kft.	u.a.	Egyéb gumitermék gyártása (2219)	22 - Gumi-, műanyag termék gyártása	C	26 657	Szeged	Csongrád	Külföldi (Phoenix Fluid Handling Industry GmbH)
15.	GALLICOOP Pulykafeldolgozó Zrt.	u.a.	Baromfihús feldolgozása, tartósítása (1012)	10 - Élelmiszeripari termékgyártás	C	25 105	Szarvas	Békés	Hazai (DIAMOND TURKEY HOLDING Zrt.)
16.	Tabán Trafik Zrt.	u.a.	Dohányáru nagykereskedelme (4635)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	24 420	Hódmezővásárhely	Csongrád	Hazai (VENTAS COFFEE HUNGARY Kft.)
17.	ContiTech Fluid Automotive Hungaria Kft.	u.a.	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása (2211)	22 - Gumi-, műanyag termék gyártása	C	23 588	Makó	Csongrád	Külföldi (ContiTech MGW GmbH)
18.	ALFÖLD PRO-COOP Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	u.a.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme (4639)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	23 383	Kecskemét	Bács-Kiskun	Hazai (Névre szóló részvények)

19.	HANSA-KONTAKT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Hansa- Kontakt Inv. Kft.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme (4639)	46 - Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	G	21 272	Szeged	Csongrá d	Hazai (társaságok)
20.	Guardian Orosháza Üvegipari Kft.	u.a.	Síküveggyártás (2311)	23 - Nemfém ásványi termék gyártása	C	20 718	Orosház a	Békés	Vegyes tulajdonú

Az üresen maradt celláknál a helyezett nem járult hozzá az adatok nyilvánosságra hozatalához.

21. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma Magyarországon 2000-2010 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Külföldi érdekeltségű vállalkozás összesen	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Budapest	14 317	14 440	14 117	14 143	14 137	14 926	15 386	16 397	17 655	17 738	18 201
Pest	2 003	2 009	2 152	2 149	2 228	2 220	2 195	2 429	2 671	2 758	2 812
Közép-Magyarország	16 320	16 449	16 269	16 292	16 365	17 146	17 581	18 826	20 326	20 496	21 013
Fejér	430	423	416	406	413	384	398	412	472	502	468
Komárom-Esztergom	564	610	569	634	614	597	620	642	635	648	628
Veszprém	809	780	737	696	680	675	634	600	617	609	581
Közép-Dunántúl	1 803	1 813	1 722	1 736	1 707	1 656	1 652	1 654	1 724	1 759	1 677
Győr-Moson-Sopron	1 215	1 142	1 158	1 136	1 139	1 166	1 159	1 240	1 264	1 297	1 292
Vas	730	702	705	700	711	680	692	725	729	699	692
Zala	864	812	789	721	697	696	660	635	647	632	644
Nyugat-Dunántúl	2 809	2 656	2 652	2 557	2 547	2 542	2 511	2 600	2 640	2 628	2 628
Baranya	779	715	677	635	590	594	564	557	593	579	557
Somogy	537	531	495	466	465	479	453	428	451	448	440
Tolna	276	251	241	238	250	268	262	258	254	245	221

Dél-Dunántúl	1 592	1 497	1 413	1 339	1 305	1 341	1 279	1 243	1 298	1 272	1 218
<u>Dunántúl</u>	<u>6 204</u>	<u>5 966</u>	<u>5 787</u>	<u>5 632</u>	<u>5 559</u>	<u>5 539</u>	<u>5 442</u>	<u>5 497</u>	<u>5 662</u>	<u>5 659</u>	<u>5 523</u>
Borsod-Abaúj-Zemplén	386	361	372	359	334	342	322	369	381	386	392
Heves	300	281	274	268	268	239	223	250	264	265	258
Nógrád	159	161	152	148	139	128	112	114	116	107	114
Észak-Magyarország	845	803	798	775	741	709	657	733	761	758	764
Hajdú-Bihar	299	290	256	273	266	255	246	267	302	319	337
Jász-Nagykun-Szolnok	251	246	247	228	216	208	192	193	205	205	188
Szabolcs-Szatmár-Bereg	682	1 197	1 805	2 105	1 979	802	374	351	367	362	361
Észak-Alföld	1 232	1 733	2 308	2 606	2 461	1 265	812	811	874	886	886
Bács-Kiskun	825	775	698	670	622	623	585	622	657	664	666
Békés	246	232	233	199	179	167	168	171	178	181	178
Csongrád	962	851	703	619	548	570	551	517	535	530	516
Dél-Alföld	2 033	1 858	1 634	1 488	1 349	1 360	1 304	1 310	1 370	1 375	1 360
<u>Alföld és Észak</u>	<u>4 110</u>	<u>4 394</u>	<u>4 740</u>	<u>4 869</u>	<u>4 551</u>	<u>3 334</u>	<u>2 773</u>	<u>2 854</u>	<u>3 005</u>	<u>3 019</u>	<u>3 010</u>
Ország összesen	26 634	26 809	26 796	26 793	26 475	26 019	25 796	27 177	28 993	29 174	29 546
Ország összesen, Budapest nélkül	12 317	12 369	12 679	12 650	12 338	11 093	10 410	10 780	11 338	11 436	11 345
Budapest országos részesedése	53,75%	53,86%	52,68%	52,79%	53,40%	57,37%	59,64%	60,33%	60,89%	60,80%	61,60%
Megyék (Budapest nélkül) részesedése	46,25%	46,14%	47,32%	47,21%	46,60%	42,63%	40,36%	39,67%	39,11%	39,20%	38,40%

22. táblázatmelléklet A megyék és Budapest országos részesedése külföldi érdekeltségű vállalatok száma szerint 2000-2010

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Budapest	53,75%	53,86%	52,68%	52,79%	53,40%	57,37%	59,64%	60,33%	60,89%	60,80%	61,60%
Pest (Budapest nélkül)	7,52%	7,49%	8,03%	8,02%	8,42%	8,53%	8,51%	8,94%	9,21%	9,45%	9,52%
Fejér	1,61%	1,58%	1,55%	1,52%	1,56%	1,48%	1,54%	1,52%	1,63%	1,72%	1,58%

Komárom-Esztergom	2,12%	2,28%	2,12%	2,37%	2,32%	2,29%	2,40%	2,36%	2,19%	2,22%	2,13%
Veszprém	3,04%	2,91%	2,75%	2,60%	2,57%	2,59%	2,46%	2,21%	2,13%	2,09%	1,97%
Győr-Moson-Sopron	4,56%	4,26%	4,32%	4,24%	4,30%	4,48%	4,49%	4,56%	4,36%	4,45%	4,37%
Vas	2,74%	2,62%	2,63%	2,61%	2,69%	2,61%	2,68%	2,67%	2,51%	2,40%	2,34%
Zala	3,24%	3,03%	2,94%	2,69%	2,63%	2,67%	2,56%	2,34%	2,23%	2,17%	2,18%
Baranya	2,92%	2,67%	2,53%	2,37%	2,23%	2,28%	2,19%	2,05%	2,05%	1,98%	1,89%
Somogy	2,02%	1,98%	1,85%	1,74%	1,76%	1,84%	1,76%	1,57%	1,56%	1,54%	1,49%
Tolna	1,04%	0,94%	0,90%	0,89%	0,94%	1,03%	1,02%	0,95%	0,88%	0,84%	0,75%
Borsod-Abaúj-Zemplén	1,45%	1,35%	1,39%	1,34%	1,26%	1,31%	1,25%	1,36%	1,31%	1,32%	1,33%
Heves	1,13%	1,05%	1,02%	1,00%	1,01%	0,92%	0,86%	0,92%	0,91%	0,91%	0,87%
Nógrád	0,60%	0,60%	0,57%	0,55%	0,53%	0,49%	0,43%	0,42%	0,40%	0,37%	0,39%
Hajdú-Bihar	1,12%	1,08%	0,96%	1,02%	1,00%	0,98%	0,95%	0,98%	1,04%	1,09%	1,14%
Jász-Nagykun-Szolnok	0,94%	0,92%	0,92%	0,85%	0,82%	0,80%	0,74%	0,71%	0,71%	0,70%	0,64%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,56%	4,46%	6,74%	7,86%	7,47%	3,08%	1,45%	1,29%	1,27%	1,24%	1,22%
Bács-Kiskun	3,10%	2,89%	2,60%	2,50%	2,35%	2,39%	2,27%	2,29%	2,27%	2,28%	2,25%
Békés	0,92%	0,87%	0,87%	0,74%	0,68%	0,64%	0,65%	0,63%	0,61%	0,62%	0,60%
Csongrád	3,61%	3,17%	2,62%	2,31%	2,07%	2,19%	2,14%	1,90%	1,85%	1,82%	1,75%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

23. táblázattal melléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma a 19 magyar megyében, Budapest nélkül 2000-2010 között (db)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pest	2 003	2 009	2 152	2 149	2 228	2 220	2 195	2 429	2 671	2 758	2 812
Fejér	430	423	416	406	413	384	398	412	472	502	468
Komárom-Esztergom	564	610	569	634	614	597	620	642	635	648	628
Veszprém	809	780	737	696	680	675	634	600	617	609	581
Győr-Moson-Sopron	1 215	1 142	1 158	1 136	1 139	1 166	1 159	1 240	1 264	1 297	1 292

Vas	730	702	705	700	711	680	692	725	729	699	692
Zala	864	812	789	721	697	696	660	635	647	632	644
Baranya	779	715	677	635	590	594	564	557	593	579	557
Somogy	537	531	495	466	465	479	453	428	451	448	440
Tolna	276	251	241	238	250	268	262	258	254	245	221
Borsod-Abaúj-Zemplén	386	361	372	359	334	342	322	369	381	386	392
Heves	300	281	274	268	268	239	223	250	264	265	258
Nógrád	159	161	152	148	139	128	112	114	116	107	114
Hajdú-Bihar	299	290	256	273	266	255	246	267	302	319	337
Jász-Nagykun-Szolnok	251	246	247	228	216	208	192	193	205	205	188
Szabolcs-Szatmár-Bereg	682	1 197	1 805	2 105	1 979	802	374	351	367	362	361
Bács-Kiskun	825	775	698	670	622	623	585	622	657	664	666
Békés	246	232	233	199	179	167	168	171	178	181	178
Csongrád	962	851	703	619	548	570	551	517	535	530	516

24. táblázatt melléklet Megyék országos részesedése (Budapest nélkül), külföldi érdekeltségű vállalatok száma szerint

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pest (Budapest nélkül)	16,26%	16,24%	16,97%	16,99%	18,06%	20,01%	21,09%	22,53%	23,56%	24,12%	24,79%
Fejér	3,49%	3,42%	3,28%	3,21%	3,35%	3,46%	3,82%	3,82%	4,16%	4,39%	4,13%
Komárom-Esztergom	4,58%	4,93%	4,49%	5,01%	4,98%	5,38%	5,96%	5,96%	5,60%	5,67%	5,54%
Veszprém	6,57%	6,31%	5,81%	5,50%	5,51%	6,08%	6,09%	5,57%	5,44%	5,33%	5,12%
Győr-Moson-Sopron	9,86%	9,23%	9,13%	8,98%	9,23%	10,51%	11,13%	11,50%	11,15%	11,34%	11,39%
Vas	5,93%	5,68%	5,56%	5,53%	5,76%	6,13%	6,65%	6,73%	6,43%	6,11%	6,10%
Zala	7,01%	6,56%	6,22%	5,70%	5,65%	6,27%	6,34%	5,89%	5,71%	5,53%	5,68%
Baranya	6,32%	5,78%	5,34%	5,02%	4,78%	5,35%	5,42%	5,17%	5,23%	5,06%	4,91%

Somogy	4,36%	4,29%	3,90%	3,68%	3,77%	4,32%	4,35%	3,97%	3,98%	3,92%	3,88%
Tolna	2,24%	2,03%	1,90%	1,88%	2,03%	2,42%	2,52%	2,39%	2,24%	2,14%	1,95%
Borsod-Abaúj-Zemplén	3,13%	2,92%	2,93%	2,84%	2,71%	3,08%	3,09%	3,42%	3,36%	3,38%	3,46%
Heves	2,44%	2,27%	2,16%	2,12%	2,17%	2,15%	2,14%	2,32%	2,33%	2,32%	2,27%
Nógrád	1,29%	1,30%	1,20%	1,17%	1,13%	1,15%	1,08%	1,06%	1,02%	0,94%	1,00%
Hajdú-Bihar	2,43%	2,34%	2,02%	2,16%	2,16%	2,30%	2,36%	2,48%	2,66%	2,79%	2,97%
Jász-Nagykun-Szolnok	2,04%	1,99%	1,95%	1,80%	1,75%	1,88%	1,84%	1,79%	1,81%	1,79%	1,66%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5,54%	9,68%	14,24%	16,64%	16,04%	7,23%	3,59%	3,26%	3,24%	3,17%	3,18%
Bács-Kiskun	6,70%	6,27%	5,51%	5,30%	5,04%	5,62%	5,62%	5,77%	5,79%	5,81%	5,87%
Békés	2,00%	1,88%	1,84%	1,57%	1,45%	1,51%	1,61%	1,59%	1,57%	1,58%	1,57%
Csongrád	7,81%	6,88%	5,54%	4,89%	4,44%	5,14%	5,29%	4,80%	4,72%	4,63%	4,55%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

25. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje Magyarországon 2000-2010 között (milliárd Ft)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Budapest	3 233,5	3 338,4	3 650,4	4 063,7	4 871,8	6 184,8	7 445,2	8 190,6	7 743,0	8 555,0	8 811,4
Pest	525,0	688,7	796,7	1 352,7	1 478,5	1 594,5	1 765,3	1 827,4	1 866,5	1 968,8	1 942,9
Közép-Magyarország	3 758,5	4 027,1	4 447,1	5 416,4	6 350,3	7 779,4	9 210,5	10 017,9	9 609,5	10 523,7	10 754,3
Fejér	198,7	203,9	191,6	368,2	447,1	495,5	516,7	543,3	595,9	584,7	549,8
Komárom-Esztergom	117,8	229,1	289,6	384,6	445,2	551,9	458,2	533,1	571,7	664,3	726,8
Veszprém	74,8	82,0	96,2	107,7	117,6	137,3	161,5	183,1	197,8	189,2	155,9
Közép-Dunántúl	391,3	515,0	577,4	860,5	1 009,9	1 184,7	1 136,4	1 259,4	1 365,4	1 438,2	1 432,5
Győr-Moson-Sopron	402,7	541,0	584,7	755,7	832,5	948,7	1 089,1	1 245,7	1 439,8	1 558,5	1 770,2
Vas	165,6	196,8	201,0	232,6	279,8	291,4	425,5	320,1	437,9	246,9	297,2
Zala	31,9	32,2	34,8	40,8	45,5	47,8	58,5	75,5	84,4	72,9	73,3
Nyugat-Dunántúl	600,2	770,0	820,5	1 029,1	1 157,8	1 288,0	1 573,1	1 641,3	1 962,0	1 878,2	2 140,7
Baranya	46,9	57,0	60,2	59,3	42,3	55,9	46,0	57,5	67,4	66,1	74,5
Somogy	40,2	44,8	68,7	74,5	90,8	106,0	112,7	86,3	88,3	74,2	80,1
Tolna	21,8	21,8	21,9	23,6	14,9	14,9	15,0	17,2	19,4	20,4	20,9
Dél-Dunántúl	108,9	123,6	150,8	157,4	148,0	176,8	173,7	160,9	175,2	160,7	175,5
<u>Dunántúl</u>	<u>1 100,4</u>	<u>1 408,6</u>	<u>1 548,7</u>	<u>2 047,0</u>	<u>2 315,7</u>	<u>2 649,5</u>	<u>2 883,2</u>	<u>3 061,7</u>	<u>3 502,5</u>	<u>3 477,1</u>	<u>3 748,7</u>
Borsod-Abaúj-Zemplén	158,7	189,6	208,2	325,9	240,5	287,4	260,4	227,8	205,4	201,3	213,9
Heves	74,9	91,1	91,2	115,2	134,9	148,0	163,6	193,9	218,5	241,5	238,0
Nógrád	20,8	27,0	30,5	37,5	37,3	42,1	49,3	49,3	52,6	44,5	38,3
Észak-Magyarország	254,4	307,7	329,9	478,6	412,7	477,5	473,3	471,0	476,6	487,3	490,2
Hajdú-Bihar	104,1	122,2	198,2	228,7	223,7	204,9	235,9	286,4	285,5	251,1	256,6
Jász-Nagykun-Szolnok	66,5	85,1	119,6	137,3	145,3	159,9	176,5	120,5	182,8	234,6	238,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	35,9	44,6	50,3	68,3	95,8	89,6	83,1	89,6	93,8	68,6	91,6

Észak-Alföld	206,5	251,9	368,1	434,3	464,8	454,4	495,5	496,5	562,1	554,3	587,0
Bács-Kiskun	50,1	57,4	60,6	61,6	69,0	78,1	77,1	84,6	86,0	97,3	114,5
Békés	51,8	63,7	65,2	63,8	67,1	45,7	47,4	63,8	61,6	65,1	77,7
Csongrád	79,9	78,8	83,8	77,9	92,4	99,1	182,8	283,2	313,2	320,5	332,6
Dél-Alföld	181,8	199,9	209,6	203,3	228,5	222,9	307,2	431,6	460,8	482,9	524,7
<u>Alföld és Észak</u>	<u>642,7</u>	<u>759,5</u>	<u>907,6</u>	<u>1 116,2</u>	<u>1 106,0</u>	<u>1 154,7</u>	<u>1 276,0</u>	<u>1 399,1</u>	<u>1 499,5</u>	<u>1 524,6</u>	<u>1 601,9</u>
Nem elosztható	75,0	96,9	116,5	136,6	169,9	211,5	265,7	331,2	396,7	409,8	422,9
Ország összesen	5 576,6	6 292,1	7 019,9	8 716,2	9 941,9	11 795,0	13 635,3	14 810,0	15 008,3	15 935,2	16 527,8
Ország összesen, Budapest és nem elosztható nélkül	2 268	2 857	3 253	4 516	4 900	5 399	5 924	6 288	6 869	6 970	7 294
Budapest országos részesedése	57,98%	53,06%	52,00%	46,62%	49,00%	52,44%	54,60%	55,30%	51,59%	53,69%	53,31%
Nem elosztható részesedése	1,34%	1,54%	1,66%	1,57%	1,71%	1,79%	1,95%	2,24%	2,64%	2,57%	2,56%
Megyék (Budapest, nem elosztható nélkül) részesedése	40,67%	45,40%	46,34%	51,81%	49,29%	45,77%	43,45%	42,46%	45,77%	43,74%	44,13%

26. táblázatmelléklet Megyék és Budapest országos részesedése külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje szerint 2000-2010 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Budapest	57,98%	53,06%	52,00%	46,62%	49,00%	52,44%	54,60%	55,30%	51,59%	53,69%	53,31%
Nem elosztható	1,34%	1,54%	1,66%	1,57%	1,71%	1,79%	1,95%	2,24%	2,64%	2,57%	2,56%
Pest (Budapest nélkül)	9,41%	10,95%	11,35%	15,52%	14,87%	13,52%	12,95%	12,34%	12,44%	12,36%	11,76%
Fejér	3,56%	3,24%	2,73%	4,22%	4,50%	4,20%	3,79%	3,67%	3,97%	3,67%	3,33%
Komárom-Esztergom	2,11%	3,64%	4,13%	4,41%	4,48%	4,68%	3,36%	3,60%	3,81%	4,17%	4,40%
Veszprém	1,34%	1,30%	1,37%	1,24%	1,18%	1,16%	1,18%	1,24%	1,32%	1,19%	0,94%
Győr-Moson-Sopron	7,22%	8,60%	8,33%	8,67%	8,37%	8,04%	7,99%	8,41%	9,59%	9,78%	10,71%
Vas	2,97%	3,13%	2,86%	2,67%	2,81%	2,47%	3,12%	2,16%	2,92%	1,55%	1,80%

Zala	0,57%	0,51%	0,50%	0,47%	0,46%	0,41%	0,43%	0,51%	0,56%	0,46%	0,44%
Baranya	0,84%	0,91%	0,86%	0,68%	0,43%	0,47%	0,34%	0,39%	0,45%	0,41%	0,45%
Somogy	0,72%	0,71%	0,98%	0,85%	0,91%	0,90%	0,83%	0,58%	0,59%	0,47%	0,48%
Tolna	0,39%	0,35%	0,31%	0,27%	0,15%	0,13%	0,11%	0,12%	0,13%	0,13%	0,13%
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,85%	3,01%	2,97%	3,74%	2,42%	2,44%	1,91%	1,54%	1,37%	1,26%	1,29%
Heves	1,34%	1,45%	1,30%	1,32%	1,36%	1,25%	1,20%	1,31%	1,46%	1,52%	1,44%
Nógrád	0,37%	0,43%	0,43%	0,43%	0,38%	0,36%	0,36%	0,33%	0,35%	0,28%	0,23%
Hajdú-Bihar	1,87%	1,94%	2,82%	2,62%	2,25%	1,74%	1,73%	1,93%	1,90%	1,58%	1,55%
Jász-Nagykun-Szolnok	1,19%	1,35%	1,70%	1,58%	1,46%	1,36%	1,29%	0,81%	1,22%	1,47%	1,44%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,64%	0,71%	0,72%	0,78%	0,96%	0,76%	0,61%	0,60%	0,62%	0,43%	0,55%
Bács-Kiskun	0,90%	0,91%	0,86%	0,71%	0,69%	0,66%	0,57%	0,57%	0,57%	0,61%	0,69%
Békés	0,93%	1,01%	0,93%	0,73%	0,67%	0,39%	0,35%	0,43%	0,41%	0,41%	0,47%
Csongrád	1,43%	1,25%	1,19%	0,89%	0,93%	0,84%	1,34%	1,91%	2,09%	2,01%	2,01%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

27. táblázatmelléklet Külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéje a 19 magyar megyében, (Budapest + nem elosztható nélkül) 2000-2010 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pest	525,0	688,7	796,7	1 352,7	1 478,5	1 594,5	1 765,3	1 827,4	1 866,5	1 968,8	1 942,9
Fejér	198,7	203,9	191,6	368,2	447,1	495,5	516,7	543,3	595,9	584,7	549,8
Komárom-Esztergom	117,8	229,1	289,6	384,6	445,2	551,9	458,2	533,1	571,7	664,3	726,8
Veszprém	74,8	82,0	96,2	107,7	117,6	137,3	161,5	183,1	197,8	189,2	155,9
Győr-Moson-Sopron	402,7	541,0	584,7	755,7	832,5	948,7	1 089,1	1 245,7	1 439,8	1 558,5	1 770,2
Vas	165,6	196,8	201,0	232,6	279,8	291,4	425,5	320,1	437,9	246,9	297,2
Zala	31,9	32,2	34,8	40,8	45,5	47,8	58,5	75,5	84,4	72,9	73,3
Baranya	46,9	57,0	60,2	59,3	42,3	55,9	46,0	57,5	67,4	66,1	74,5
Somogy	40,2	44,8	68,7	74,5	90,8	106,0	112,7	86,3	88,3	74,2	80,1

Tolna	21,8	21,8	21,9	23,6	14,9	14,9	15,0	17,2	19,4	20,4	20,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	158,7	189,6	208,2	325,9	240,5	287,4	260,4	227,8	205,4	201,3	213,9
Heves	74,9	91,1	91,2	115,2	134,9	148,0	163,6	193,9	218,5	241,5	238,0
Nógrád	20,8	27,0	30,5	37,5	37,3	42,1	49,3	49,3	52,6	44,5	38,3
Hajdú-Bihar	104,1	122,2	198,2	228,7	223,7	204,9	235,9	286,4	285,5	251,1	256,6
Jász-Nagykun-Szolnok	66,5	85,1	119,6	137,3	145,3	159,9	176,5	120,5	182,8	234,6	238,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	35,9	44,6	50,3	68,3	95,8	89,6	83,1	89,6	93,8	68,6	91,6
Bács-Kiskun	50,1	57,4	60,6	61,6	69,0	78,1	77,1	84,6	86,0	97,3	114,5
Békés	51,8	63,7	65,2	63,8	67,1	45,7	47,4	63,8	61,6	65,1	77,7
Csongrád	79,9	78,8	83,8	77,9	92,4	99,1	182,8	283,2	313,2	320,5	332,6

28. táblázattal melléklet Megyék országos részesedése (Budapest + nem elosztható nélkül), külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje szerint 2000-2010 között

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) alapján saját munka

Területi egység	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pest	23,15%	24,11%	24,49%	29,95%	30,17%	29,53%	29,80%	29,06%	27,17%	28,25%	26,64%
Fejér	8,76%	7,14%	5,89%	8,15%	9,12%	9,18%	8,72%	8,64%	8,68%	8,39%	7,54%
Komárom-Esztergom	5,19%	8,02%	8,90%	8,52%	9,09%	10,22%	7,73%	8,48%	8,32%	9,53%	9,97%
Veszprém	3,30%	2,87%	2,96%	2,38%	2,40%	2,54%	2,73%	2,91%	2,88%	2,71%	2,14%
Győr-Moson-Sopron	17,75%	18,94%	17,97%	16,73%	16,99%	17,57%	18,38%	19,81%	20,96%	22,36%	24,27%
Vas	7,30%	6,89%	6,18%	5,15%	5,71%	5,40%	7,18%	5,09%	6,38%	3,54%	4,07%
Zala	1,41%	1,13%	1,07%	0,90%	0,93%	0,89%	0,99%	1,20%	1,23%	1,05%	1,01%
Baranya	2,07%	2,00%	1,85%	1,31%	0,86%	1,04%	0,78%	0,91%	0,98%	0,95%	1,02%
Somogy	1,77%	1,57%	2,11%	1,65%	1,85%	1,96%	1,90%	1,37%	1,29%	1,06%	1,10%
Tolna	0,96%	0,76%	0,67%	0,52%	0,30%	0,28%	0,25%	0,27%	0,28%	0,29%	0,29%
Borsod-Abaúj-Zemplén	7,00%	6,64%	6,40%	7,22%	4,91%	5,32%	4,40%	3,62%	2,99%	2,89%	2,93%
Heves	3,30%	3,19%	2,80%	2,55%	2,75%	2,74%	2,76%	3,08%	3,18%	3,46%	3,26%
Nógrád	0,92%	0,95%	0,94%	0,83%	0,76%	0,78%	0,83%	0,78%	0,77%	0,64%	0,53%

Hajdú-Bihar	4,59%	4,28%	6,09%	5,06%	4,57%	3,80%	3,98%	4,55%	4,16%	3,60%	3,52%
Jász-Nagykun-Szolnok	2,93%	2,98%	3,68%	3,04%	2,97%	2,96%	2,98%	1,92%	2,66%	3,37%	3,27%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1,58%	1,56%	1,55%	1,51%	1,96%	1,66%	1,40%	1,42%	1,37%	0,98%	1,26%
Bács-Kiskun	2,21%	2,01%	1,86%	1,36%	1,41%	1,45%	1,30%	1,35%	1,25%	1,40%	1,57%
Békés	2,28%	2,23%	2,00%	1,41%	1,37%	0,85%	0,80%	1,01%	0,90%	0,93%	1,07%
Csongrád	3,52%	2,76%	2,58%	1,73%	1,89%	1,84%	3,09%	4,50%	4,56%	4,60%	4,56%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

